KATEHETSKE PROPOVIJEDI

I. dio

KATEHETSKE PROPOVIJEDI

I. DIO

1956.

I. BOG STVORITELJ ANĐELA

Dragi vjernici!

Gotovo sve knjige Svetoga Pisma i Staroga i Novoga Zavjeta spominju bića, koja se zovu anđeli. Samo Bog je biće, koje nije ni od koga stvoreno. Sve drugo, štogod postoji, bilo materijalno bilo duhovno biće, stvoreno je od Boga, pa i anđeli. Da je tome tako, ne treba drugo nego se sjetiti riječi svetoga Pavla apostola, koji govori Kološanima: "Jer je u Njemu (Sinu Božjemu) sve stvoreno, što je na nebu i na zemlji, što se vidi i ne vidi: bilo Prijestolja ili Gospodstva, ili Poglavarstva, ili Vlasti: sve je po Njemu i za Njega stvoreno" (Kol. 1,16). Ništa dakle nije slučajno nastalo, nego sve, što postoji, jest mudro proračunano djelo Boga Stvoritelja.

Da anđeli postoje i da su od Boga stvoreni, to je članak naše svete vjere, koji je svaki vjernik dužan vjerovati pod prijetnjom izopćenja, kako se vidi iz raznih crkvenih sabora, napose Vatikanskoga: "Ako tko ne ispovijeda, da su svijet i sve stvari, koje su sadržane u njemu, i duhovne i tvarne, po čitavoj svojoj supstanciji od Boga iz ništa proizvedene, neka je izopćen" (DB 1805).

1. Iz Svetoga Pisma razabiremo, da postoji devet anđeoskih korova: Anđeli, Arkanđeli, Prijestolja, Gospodstva, Poglavarstva, Vlasti, Sile, Kerubi i Serafi. Koliki je broj njihov, to znade samo sveznajući Bog, koji ih je stvorio. No da ih imade golem broj, to je očito iz Svetoga Pisma. Tako govori sveti Ivan u knjizi Otkrivenja: "I vidio sam i čuo sam glas anđela mnogih oko prijestolja i životinja i starješina, i broj njihov bijaše mirijade mirijada i tisuće tisuća." (5,11). Iz ovakvog načina govorenja slijedi, da je broj anđela tolik, da ga mi običnim ljudskim govorom ne možemo ni izraziti.

Svi ti bezbrojni anđeli razlikuju se bitno od nas ljudi. Dok smo naime mi ljudi bića sastavljena od duše i tijela, anđeli su čisti duši i prema tomu mnogo uzvišeniji od nas. Istina, mi čitamo katkada u Svetom Pismu, da su se neki anđeli pojavili u tjelesnom obliku. No to ipak ne znači, da anđeo ima vlastito tijelo, nego znači samo to, da se on, iako je čisti duh, može na nama nepoznati način izvanjski sjediniti s nekim tijelom, da izvrši stanovite stvari, koje su mu od Boga povjerene. Tako se javio u ljudskom tijelu Arkanđeo Rafael mladome Tobiji i pratio ga na dalekom putu i doveo sretno natrag, kada je Tobija obavio sve svoje poslove. Iz toga je Rafaela nestalo u tren oka ispred njegovih očiju. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku proroku Balaamu, kad je ovaj išao da prokune narod izraelski na putu u zemlju obećanu. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku ocu svetoga Ivana Krstitelja, Zakariji, da mu navijesti rođenje sina Ivana. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku Presvetoj Djevici Mariji, da Joj navijesti, da će postati Majkom Sina Božjega. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku svetome proroku Danijelu,

da mu otkrije buduće stvari glede dolaska Mesije. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku božanskom Spasitelju za vrijeme Njegove gorke muke na Maslinskoj gori, da Ga utješi. Tako su se javili anđeli u vidljivom obliku onim svetim ženama, koje su bile došle rano na grob Isusov, da pomažu Njegovo sveto tijelo. Tako se javio anđeo u vidljivom obliku svetom Petru apostolu, da ga izvede iz tamnice Herodove. Tako su se javili anđeli u vidljivom obliku apostolima i drugim kršćanima, kad je Spasitelj uzlazio na nebo.

No kako rekosmo, anđeli su ipak čisti dusi i prema tome mnogo uzvišeniji po naravi od nas ljudi. Zato, kad sveti Pavao apostol hoće da istakne neizmjernu uzvišenost Krista Gospodina u poslanici Židovima, kaže, da je Spasitelj čak iznad svih anđela, makar su oni tako uzvišena bića (Žid.1,4).

2. No ako su anđeli po svojoj naravi mnogo uzvišeniji od čovjeka, oni su isto tako po svome znanju i moći mnogo mudriji i jači od nas.

Iz Svetog Pisma znademo, da je jedan anđeo u jednoj jedinoj noći poubijao sve prvorođence u čitavoj zemlji Egiptu, kad se faraon kratio pustiti Izraelce da odu iz Egipta prema nalogu Božjem. Iz Svetog Pisma znademo, da je jedan jedini anđeo u jednoj jedinoj noći poubijao 185.000 asirskih vojnika, koji su pod Senaheribom bili opsjeli grad Jeruzalem i prijetili mu uništenjem. Tako znademo iz Svetoga Pisma, da je jedan anđeo sišao u onu strašnu ognjenu peć, u koju je kralj Nabukodonozor bio dao baciti ona tri mladića, koji se nisu htjeli pokloniti zlatnom kipu Nabuhodonozorovom. I dok je strašni plamen ubio one, koji su te mladiće bacili u peć, anđeo je tako ublažio plamen unutar peći, da su ova trojica šetala po peći kao po rosnoj livadi. Anđeli su dakle bića mnogo moćnija od ljudi.

I po svome znanju oni su daleko iznad nas ljudi. Sjećate se, kako su apostoli pitali jednom božanskog Spasitelja, kada će biti svršetak svijeta. Spasitelj im je dao po nekim znakovima razumjeti, kada će biti i razorenje Jeruzalema i konac svijeta, a onda je dodao: "A onoga dana i onoga časa ne zna nitko, ni anđeli na nebu, nego samo Otac" (Mt 24,36). Tim je riječima Spasitelj očito pokazao, da su anđeli po svome znanju daleko iznad nas ljudi, jer ako ni oni ne znaju, kada će biti Sudnji Dan, kako bismo onda mogli to znati mi ljudi?

3. Štogod Gospodin Bog radi, radi uvijek s mudrim ciljevima i nakanama. Kada je dakle Gospodin Bog stvarao nebrojene anđele i tako ih mudro rasporedio po korovima, mora da je imao i mudre ciljeve pred očima. A jasno je, da Mu je prvi cilj morala biti Njegova vlastita slava. Bog je naime biće neizmjerne savršenosti. A budući da su anđeli po svojoj naravi bića čisto duhovna, to su oni po svojoj naravi bića Bogu najsličnija. A jer su oni bića Bogu najsličnija, zato u njima najljepše odsijeva neizmjerna božanska savršenost. Ljudi se na primjer dive veličanstvenoj slici Posljednje Večere, koju je naslikao Leonardo da Vinci. Nema nikakove sumnje, da ta slika služi na čast tomu

majstoru. Isto tako nema nikakve sumnje,da ona bezbrojna divna bića anđeoska služe na čast Gospodinu Bogu, koji ih je iz ničesa stvorio. Ljudi se dive kupoli svetoga Petra u Rimu. Nema nikakove sumnje,da ta kupola služi na čast onima, koji su je zamislili i izgradili, kao što su Michelangelo i Bramante. Isto tako nema sumnje, da ona divna bezbrojna anđeoska bića služe na čast Gospodinu Bogu, koji ih je iz ničesa stvorio.

Ta bezbrojna divna anđeoska bića imadu nadalje zadaću, da bez prestanka svojim hvalospjevom slave Stvoritelja svoga u nebu. To se vidi iz riječi svetoga pjesnika Davida, koji govori: "Prijesto svoj postavi Gospod na nebu, vlast Njegova proteže se na sve. Slavite Gospoda, anđeli Njegovi, junaci puni snage, izvršitelji riječi Njegove, koji slušate glas Njegov" (Ps. 1o2,19-2o). I oni to čine, bez prestanka pjevajući: "Svet, svet,svet je Gospod Bog nad vojskama!"

Gospod ih je nadalje stvorio,da Mu služe. Kao što zemaljski vladari i kraljevi imaju svoje poslanike za razne svrhe, tako je i Gospodin Bog obzirom na svoje neizmjerno veličanstvo, makar Mu nisu, strogo govoreći, nimalo potrebiti, stvorio bezbrojne anđele, da budu vjesnici Njegovih naloga i izvršitelji prema prilikama, te pomoćnici nama ljudima, da lakše postignemo život vječni, za koji smo stvoreni, kako veli sveti Pavao u poslanici Židovima(Žid.1,14).

Gospodin ih je nadalje stvorio,da očituju svoju beskrajnu dobrotu i ljubav. Znak je naime goleme dobrote i ljubavi Njegove,kad je htio, da i drugi postanu dionici Njegove sreće, kao što su recimo anđeli.

4. Anđeli su dakle djelo Boga Stvoritelja. Pa ako već stoljećima dolaze ljudi,da se dive umjetničkom talentu jednoga Michelangela u Sikstinskoj kapeli ili crkvi svetoga Petra; da se dive slikama jednoga Leonarda da Vinci, što bismo mi bili vrijedni, kad ne bi svaki dan slavili i hvalili Boga za bezbrojne divne anđele, koje je stvorio? I to tim više, što ih je stvorio i za našu korist. "Nijesu li svi", pita sveti Pavao, "nijesu li svi službeni duhovi, koji su poslani na službu radi onih, koji će baštiniti spasenje?" Nije li dakle i to hvaljenje Boga, ako se svaki dan preporučujemo svetim anđelima u zaštitu, kad ih je Bog i za to stvorio? Tako je činio blaženi Petar Faber, jedan od prvih drugova svetoga Ignacija Lojole, osnivača Družbe Isusove.

Čitamo naime u njegovom životu, kad bi došao u koje mjesto, da se najprije običavao preporučiti toplim molitvama anđelima onoga mjesta, da mu budu u pomoć, da ga štite od pogibli i zasjeda, koje bi mu možda mogle zaprijetiti. I nije se prevario u svom očekivanju. Na taj je način koristio sebi. Ali je na taj način slavio i Boga, koji je anđele stvorio Sebi na slavu, a ljudima na korist.

Ne moramo li slično činiti i mi? Nebrojene nas pogibli okružuju sa svih strana. Pogibli tijela, pogibli, još mnogo teže, duše. A oko nas su, iako našem tjelesnom oku nevidlji-

vi, bezbrojni anđeli Božji, u prvom redu naš Anđeo čuvar. Preporučujmo mu dakle svaki dan sebe. Preporučujmo svetim anđelima roditelje, braću, sestre, rođake, znance, prijatelje, dobročinitelje, svetu Crkvu, domovinu, narod svoj. Ne govori nam Sveto Pismo bez razloga o Anđelu Perzijanaca, o Anđelu Grka, o Anđelu naroda Izraelskoga. Nije prazna riječ, kad čitamo o fatimskim događajima i o Anđelu čuvaru naroda portugalskoga. Sve nam to govori, da su anđeli Božji golema stvarnost, iako nevidljiva našim tjelesnim očima. I kad znademo i tolike druge stvari, što nas sveta vjera uči o anđelima,onda bismo bili lude, kad se ne bismo okoristili tim uzvišenim duhovima,što ih je Božja ljubav, svemoć i dobrota stvorila Sebi na slavu, ali i nama na korist.

=+=+=+=

II. BOG STVORITELJ VIDLJIVOG SVIJETA

Dragi vjernici!

Osim nevidljivog svijeta, kao što su anđeli, o kojima smo govorili u zadnjoj propovijedi, postoji i vidljivi svijet, koji gledamo našim tjelesnim očima ili ga zapažamo drugim našim sjetilima. Ali i taj vidljivi svijet nije djelo pukog kakvog slučaja, kao što sanjaju stanoviti ljudi bolesne fantazije, nego je isto tako djelo Boga Stvoritelja kao i nevidljivi svijet. To se jasno vidi i iz one osude Općih Crkvenih Sabora, kao što je Vatikanski, o kojem smo govorili zadnji puta: "Ako tko ne ispovijeda, da su svijet i sve stvari, koje su sadržane u njemu, i duhovne i tvarne, po čitavoj svojoj supstanciji od Boga iz ništa prizvedene, neka je izopćen!".

1. Ali kad počinjemo govoriti makar i o vidljivom svijetu, gdje bi se mogao naći jezik, da opiše njegovu veličinu, njegovu ljepotu, njegovu raznolikost, njegovu svrsishodnost? Gdje da se nađe jezik, da opiše mudrost, moć i dobrotu Boga Stvoritelja u stvaranju ovog vidljivog svijeta?

Jer svrnemo li okom prema nebu, susrećemo tamo milijune i milijune golemih nebeskih tjelesa, sunaca, zvijezda, mjeseca, kojima se već vjekovima bave astronomi. I što više usavršavaju svoje aparate za promatranje zvjezdanog neba, to više čudovišta otkrivaju u svemiru, čudovišta Božje mudrosti i Božje moći.

Svrnemo li okom širom ove kruglje zemaljske, nailazimo isto tako na bezbrojna čudovišta Božje stvaralače moći, mudrosti i dobrote. Pogledajte goleme oceane sa milijardama riba svakojake veličine i milijardama drugih živih bića, koja se zadržavaju u dubinama oceana. Pogledajte zrak, kojim kruže nebrojene ptice, počevši od onih veličanstvenih kraljevskih ptica, orlova, pa do onih sitnih krasnih ptičica, kolibrića, što ih hvataju pauci u svoje mreže. Pogledajte utrobu zemlje, punu zlata, srebra, željeza, olova,ug-

ljena i tolikih drugih ruda, a i raznih živih bića, što žive pod zemljom, kao što je recimo krtica. Pogledajte površinu zemlje, punu divnih šuma s gorostasnim stablima, visokim i preko stotinu metara, punu bezbrojnog šarolikog mirisnog cvijeća, punu livada, polja sa svakovrsnim žitom, vinograda, voćnjaka sa najrazličnijim voćem, punu svakojakih zvijeri i pitomih životinja, što služe čovjeku za hranu i odijelo. Kad sve to samo površno uočimo, onda se ne čudimo poviku svetoga pjesnika, koji kliče: "Gospode, Gospode Bože naš, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji!" (Ps. 8,1o).

2. Kakva li to mora biti moć i snaga Boga Stvoritelja, koja je sve to proizvela! I to jednim jedinim činom svoje božanske volje! Kad su ljudi gradili željeznički tunel kod svetog Gotharda, koji je petnaest kilometara dug, trebali su za to tri godine rada sa radnom silom od nekoliko hiljada ljudi. Kad su gradili tunel kod Arlberga, lo kilometara dug trebali su za to četiri godine vremena. Kad su gradili tunel kod Simplona, koji je dvadeset kilometara dug, trebali su za to sedam godina vremena. Kad su gradili glasoviti Panamski kanal, koji dijeli južnu i sjevernu Ameriku, kanal dug 81 kilometar i dubok trinaest metara, trebali su za to trideset i dvije godine vremena sa radnom snagom od četrdeset i četiri tisuće radnika, od kojih su mnogi ostavili svoj život tamo. I svijet se divi tim pothvatima i ubraja ih u nešto veliko.

A Gospod Bog, Stvoritelj svijeta? Izvještaj o Njegovom radu je vrlo jednostavan. Iznosi nam ga Sveto Pismo ovim riječima: "Tada reče Bog: neka bude svijetlost!" I postade svjetlost. Tada reče Bog: "Neka bude svod posred voda i neka rastavi vodu od vode!"... I tako se dogodi. Tada reče Bog: "Voda pod nebom neka se sabere na jednom mjestu, i kopno neka se pokaže!" I tako se dogodi. Tada reče Bog: "Neka pusti zemlja iz sebe travu, bilje, što nosi sjeme, i plodonosno drveće, što rodi plodove po svojoj vrsti, plodove što u sebi samima svoje sjeme nose na zemlji!" I tako se dogodi. Tada reče Bog: "Neka budu svjetila nebeska na svodu, da rastavljaju dan od noći, kao znakovi neka ona služe i pokazuju vremena, dane i godine! Neka svijetle na svodu nebeskom, da rasvjetljuju zemlju!" I tako se dogodi. Tada reče Bog: "Neka vrvi posvuda od živih bića, i ptice neka lete iznad zemlje na svodu nebeskom!" I tako se dogodi. Tada reče Bog: "Neka zemlja proizvede živa bića svake vrsti: stoku, životinje što gmižu, i zvijeri zemaljske, sve po vrsti njihovoj!" I tako se dogodi (I.Mojs.1,1, 3-24).

Vidite li snagu Boga Stvoritelja? Nisu Mu potrebni nikakvi radnici. Nisu Mu potrebni nikakvi strojevi. Nisu Mu potrebni dani, mjeseci i godine za izvođenje tako veličanstvenih djela, što ih gledaju oči naše u tom vidljivom svijetu. Ne! Za sve je to dosta samo jedan jedini čin Njegove svete volje. Za sve je to dosta samo jedan Njegov: "Neka bude!" I sve bude i biva, kako je On odredio. Željezo ima svoju čvrstoću, kako je On odredio, Stvoritelj svijeta. Zlato ima svoj sjaj, kako je On odredio, Stvoritelj svijeta. Ugljen ima svoju ogrjevnu moć, kako je On odredio, Stvoritelj svijeta. Ptica ima svoja krila da leti, kako je On odredio, Stvoritelj svi-

jeta. Riba ima svoje peraje, da pliva, kako je On odredio, Stvoritelj svijeta. Tigar i druge grabežljive zvijeri imaju svoje pandže i zube za grabež, kako je On odredio, Stvoritelj svijeta. Sve stvari i žive i mrtve u svemiru bivstvuju, žive i razvijaju se točno po zakonima svoga Stvoritelja.

I zato, kad nađete nekoga, koji će vam reći, da je to sve slučajno nastalo, onda za takvog ima samo jedan odgovor Sv. Pisma: "Reče luda u srcu svojemu: nema Boga!" (Ps.13,1).

3. Nas pak, koji mislimo svojom glavom i služimo se zdravom pameću, koju nam je Bog dao, moraju voditi druge misli, kad promatramo veličanstveno djelo stvaranja vidljivoga svijeta.

Čitamo u knjizi proroka Danijela, kako je babilonski kralj Nabuhodonozor dao načiniti gorostasan kip, pozlatio ga i postavio u veliku ravnicu, kamo je sazvao sav narod i naredio, da se svi poklone tom kipu kao Bogu. Našla su se tri mladića, Sidrah, Misah i Abdenago, koji su odbili ludi kraljev zahtjev, da se mrtvoj, makar pozlaćenoj glini, klanjaju kao živomu Bogu. Bijesni ih je kralj dao baciti u užarenu peć, da ih u tren oka usmrti i sažeže u pepeo. Ali sva tri mladića imala su živu vjeru u Stvoritelja svijeta. I zato su se radosno dali svezati i baciti u peć. Kad ih je silna moć Boga Stvoritelja, u koga su se pouzdali, zaštitila i potpuno sačuvala, a spalila njihove krvnike, onda su sva trojica u ognjenoj peći zapjevali divan hvalospjev Stvoritelju svome, u kome su pozvali sve elemente na hvaljenje Boga: i zrak i vodu, i more i bregove, i ptice i gmazove, i vrućinu i zimu, i kišu i snijeg, i mraz i led, i izvore i potoke, i rijeke i jezera: jednom riječi sve štogod postoji, jer je svima jedan isti uzrok bivstvovanja: Bog, Stvoritelj svijeta.

Ne idimo dakle slijepi i gluhi kroz taj vidljivi svijet. Sva vidljiva stvorenja nisu drugo nego ljestve, po kojima se moramo penjati k Bogu, Stvoritelju svome, Njega hvaleći i slaveći. I vama naime svima, kao i onim mla dićima u peći babilonskoj govore svi elementi: "Gospod, On je Bog! On nas je stvorio." (Ps. 99,3) More, koje možda gledate, govori vam tako, cijela vam priroda kliče: "Gospod, On je Bog! On nas je stvorio." Njega slavite i hvalite sve dane života svojega radi svih slavnih djela Njegovih.

Čitamo u životu svetoga Pavla od Križa, osnivača Reda pasionista, kako je jednom prolazio sa svojim pratiocem preko polja. Najednom ga upita: "Reci mi, kome pripada ovo lijepo polje?" Pratilac mu rekne ime vlasnika polja. Nato će svetac još življe: "Reci mi, kome pripada?" Ali pratilac još nije razumio smisao njegova pitanja. Nato će mu svetac po treći puta:"Kome pripada? Ah, ti me ne razumiješ! Ono pripada dragome Bogu. On ga je stvorio."

Zato je sveca privlačilo k Bogu ovo polje. Zato ga je privlačio k Bogu svaki cvijet, koji bi našao na putu. Zato ga je privlačila k Bogu svaka ptičica, koju bi začuo pjevati. Zato ga je privlačila k Bogu zvijezda, koju bi promatrao u lijepoj mirnoj noći. Jednom riječi, k Bogu ga je privlačila cijela vidljiva priroda, kao propovjednik Božje stvaralačke moći. Tako mora biti i kod vas.

III. BOG STVORITELJ ČOVJEKA

Dragi vjernici!

Rekli smo zadnji puta, da je čitav ovaj vidljivi svijet djelo Boga Stvoritelja, koji je svijet svojom božanskom svemoći proizveo iz ničesa. Danas se možemo upitati: čemu je Bog stvorio taj beskrajni svemir? Zar je Njemu možda potrebito srebro, zlato, olovo, željezo, bakar, ugljen, platina? Zar su Njemu možda potrebita bila polja, vinogradi, livade, šume? Zar su Njemu možda bila potrebita mora, jezera, rijeke, potoci? Zar su Njemu možda bila potrebita goveda, ovce, konji, ribe,ptice? Bog je naime čisti duh, a duhu nisu potrebite materijalne stvari. Nema sumnje,da je to Bog stvorio Sebi na slavu u prvom redu. Ali je isto tako sigurno, da je On to sve stvorio i iz ljubavi prema čovjeku, kojega je stvorio kao krunu svemu vidljivomu svijetu. To se jasno vidi iz riječi Svetoga Pisma,koje govori: "Tada reče Bog: "Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju! Neka on vlada nad ribama morskim, nad pticama nebeskim, nad stokom, nad svim zvijerima zemaljskim i nad svim, što gmiže po zemlji!" Tako stvori Bog čovjeka na sliku svoju. Na sliku Božju stvori ga. Stvori ih kao muža i ženu. I blagoslovi ih Bog. Tada im zapovijedi Bog: "Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi! Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim živim bićem, što se miče na zemlji! Eto, predajem vam na svoj zemlji sve bilje, što nosi sjeme,i sve drveće s plodovima, u kojima je sjeme, neka vam bude za hranu!" (I.Mojs.1, 26-29).

1. Iz Svetoga Pisma dakle vidimo, da je i čovjek djelo Boga Stvoritelja, kao što su anđeli i kao što je sav ostali vidljivi svijet. Ali je čovjek na poseban način djelo Boga Stvoritelja među svim vidljivim stvorenjima. Kad je naime Bog stvarao svijetlo materijalno, nije govorio:"Načinimo svijetlo na sliku i priliku svoju!" I kad je stvarao svod posred voda, da rastavi vode od voda, nije govorio: "Načinimo svod na sliku i priliku svoju!" I kad je stvarao travu i bilje svakojako,nije govorio: "Načinimo travu i bilje na sliku i priliku svoju!" I kad je stvarao ptice i druge životinje, nije govorio: "Načinimo ptice i druge životinje na sliku i priliku svoju!" No kad je stvarao čovjeka,rekao je: "Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju!"

Čovjek je naime biće i tjelesno i duhovno u isti mah. Tijelo mu je Bog učinio od zemlje, i po tijelu se ne može nazvati slika i prilika Božja, jer je Bog čisti duh, koji nema nikakva tijela. Ali je s tim tijelom Bog spojio u jednu narav čovječju besmrtnu dušu, obdarenu razumom i slobodnom voljom. Po njoj je, po besmrtnoj duši, čovjek slika i prilika Božja. On ima poput Boga razum. On može poput Boga upoznati lijepo i dobro. On ima poput Boga slobodnu volju. On može poput Boga ljubiti što je lijepo i dobro. Bog je po svojoj volji i razumu gospodar svih stvorenih bića. I čovjek je po svom razumu i volji kralj svega vidljivoga svijeta. Nije dakle Bog bez posebne namjere izrekao riječi.

"Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju!" On je tim riječima označio njegovu sličnost s Bogom i njegovo kraljevsko dostojanstvo nad svim stvorenim vidljivim svijetom.

Vidite li neizmjerno dostojanstvo čovječje? Njemu na službu stvorio je Bog zvijezde na nebu, sunce i mjesec. Njemu na službu stvorio je Bog oceane, mora, rijeke, jezera, potoke. Njemu na službu stvorio je Bog polja, livade, šume. Njemu na službu stvorio je Bog ptice, ribe, goveda i sve druge životinje. Njemu na službu stvorio je Bog zlato, srebro, željezo, ugljen i sve druge rude. Kako bismo inače shvatili, da tako pokorno služi čovjeku vol, konj, ovca? Kako bismo inače shvatili, da se tako boji čovjeka tigar, lav, vuk, medvjed i ostale zvijeri? Kako bismo inače shvatili, da čovjek umije tako divno obuzdavati prirodu, makar je i sam tako sićušan stvor u poredbi sa svemirom?

2. No još je ljepša slika i prilika Božja čovjek tada, kad se nalazi u stanju milosti posvećujuće. U tom naime slučaju biva uzdignut do dioništa božanske naravi, kako vidimo iz riječi svetoga Petra apostola: "Božanstvena sila Njegova darovala nam je sve, što služi za život i pobožnost, poznavanjem onoga, koji nas pozva slavom i moći. Po tom nam je dao dragocjena i najveća obećanja, da po njima budete dionici božanske naravi, jer ste utekli od pogubne požude svijeta." (II.Petr. 1,3-4)

U slučaju dakle, kad je čovjek u stanju milosti posvećujuće, onda je doista kralj i vladar svega vidljivoga svijeta. Naprotiv grešnik pijanica rob je vina ili alkohola. Grešnik bludnik rob je pohote bludnosti. Grešnik lakomac rob je novca ili druge stvari, za kojom hlepi.

Nadalje, kad je čovjek u stanju milosti posvećujuće, biva osposobljen, da ne samo upozna istinito, lijepo i dobro, nego i samoga Boga u slavi Njegovoj da upozna i uživa.

Jednom riječi, čovjek je sličan krasno izrađenom globusu, koji je, iako sićušna, ipak lijepa slika kruglje zemaljske. Tako je i besmrtna ljudska duša, odnosno čovjek po svojoj besmrtnoj duši, iako sićušna, ipak divna slika Boga, pače i samoga Presvetoga Trojstva, kao što daju naslućivati i riječi: "Načinimo."

3. U prošlom stoljeću našlo se ljudi, koje i danas neki nasljeduju, tvrdeći, da se riječi Svetoga Pisma - načini Bog čovjeka od praha zemaljskoga - mogu tumačiti i tako, da se čovječje tijelo razvilo iz drugih nižih bića. Tako je tvrdio engleski prirodoslovac Darwin, da se čovjek razvio iz majmuna. Međutim prirodoslovne znanosti dokazuju, da se čovjek i majmun bitno razlikuju tjelesnom pogledu obzirom na gradnju tijela i lubanje. Mozak i najzadnjeg čovjeka je znatno veći i teži od mozga i najsavršenijeg majmuna. Čovjek ima dar govora za sporazumijevanje, kod majmuna nema o tome ni govora. Svakojaka čuvstva radosti, boli, uzbuđenja odrazuju se odmah i na licu čovjekovom. Kod majmuna ne. Nitko nije vidio majmuna, da se smije, kao što to vidimo kod ljudi. Čovjek hoda uspravno, kao što se pristoji kralju svega vidljivoga stvore-

nja, majmun to nije u stanju. Čovjek treba za rast mnogo godina, majmun raste kao gljiva iza kiše. Čovjek može da poživi i preko stotinu godina, majmun najviše trideset. Učenjaci paleontolozi nisu još nigdje našli u zemlji kosti, koje bi dokazale prelazni stadij iz majmuna u čovjeka.

A onda pogledajte, kako se razvio čovjek od Adama do danas! Što su stari znali o željeznicama, automobilima, podmornicama, parobrodima, avionima, telefonima, radijima, atomskim bombama, puškama, topovima, mitraljezima, kinematografima, štampi, bežičnim brzojavima i bezbrojnim drugim stvarima našega doba? Znak je, da je čovjek sposoban za napredak u svakom pogledu. A majmun se i danas penje po drveću, kao što se penjao onda, kada je stvoren, i penjat će se do konca svijeta, jer nema razuma. Golema je dakle i svestrana razlika između majmuna i čovjeka, te je više nego smiješno govoriti o životinjskom porijeklu čovjeka.

4. Naprotiv, izvještaj Svetoga Pisma o tome, kako je čovjek proizašao iz ruke Božje, mora nam biti najživlji poticaj, da slavimo i hvalimo Boga, dok smo živi, da se udostojao nas ljude stvoriti na sliku i priliku svoju, učinivši nas tako kraljevima vidljivoga svijeta. A kad smo kraljevi, onda ne valja zaboraviti poznate riječi, da plemstvo ima i svojih obveza. Nedostojno je čovjeka, da bude rob vina i rakije, Nedostojno je čovjeka, da bude rob bludnih opačina. Nedostojno je čovjeka, da bude rob novca. Nedostojno je čovjeka da bude rob zavisti i mržnje. Nedostojno je čovjeka, da bude rob oholosti. Nedostojno je čovjeka, da bude rob bilo koje strasti i opačine. Nedostojno je čovjeka, da od kralja, kakvim ga je učinio Bog, kad ga je stvorio, postane rob, okovan lancima grijeha.

Čitamo u životu Napoleona, kada je bio okrunjen carskom krunom u Parizu, da je pošao u Milano, da preuzme i lombardsku kraljevsku krunu. Kad je došao dan krunisanja, bila je kruna postavljena na oltar. Napoleon nije čekao, nego je zgrabio krunu s oltara i sam je postavio sebi na glavu i onda se ponosno okrenuo prema svojoj okolini, povikavši: "Krunu mi je dao Bog. Jao onome, koji mi je dirne!" Još veći ponos mora obuzimati nas, kada se sjetimo, kako nas je Bog uzvisio, kad nas je stvorio na sliku i priliku svoju.

—..—..—

IV. BOG ODOBRAVA DJELO STVARANJA

Dragi vjernici!

Vidjeli smo, da je sav vidljivi i nevidljivi svijet djelo Boga Stvoritelja, koji je sve proizveo iz ničesa svojom božanskom svemoći: Anđele, sunce, mjesec, zvijezde. Čovjeka je izveo po tijelu iz gliba zemaljskoga, a dušu mu stvorio na sliku i priliku svoju, da sjedinjena s tijelom u jednu čovječju narav, bude pokretalo čovjeka dostojnih čina.

Ali ako malo bolje pogledamo djelo stvaranja, onda ćemo

vidjeti, da Bog nije samo stvorio sve naprosto, nego je ono što je On stvorio, pronašao, da je sve dobro učinjeno. On je naime zapovjedio: "Voda pod nebom neka se sabere na jednom mjestu, i kopno neka se pokaže!" Kopno nazva Bog zemlja, sabranu vodu nazva more. I vidje Bog, da je bilo dobro". Malo dalje čitamo: "Zemlja pusti iz sebe svakojako zeleno bilje što nosi sjeme, i drveće, što rodi svakovrsne plodove, u kojima je sjeme. I vidje Bog, da je bilo dobro". Dalje opet čitamo, kako je stvorio dva velika svjetlila nebeska, veće, da vlada danom, i manje, da vlada noću, uz to još zvijezde. "I vidje Bog, kaže Sveto pismo, da je bilo dobro." Iza toga čitamo: "Tako stvori Bog velike morske nemani i sva živa bića, što se miču, od kojih vrvi voda, po vrstama njihovim, i sve ptice krilate u vrstama njihovim. I vidje Bog, da je bilo dobro". Dalje opet čitamo: "Tako načini Bog zvijeri zemaljske po vrsti njihovoj, stoku po vrsti njihovoj i sve, što gmiže na zemlji, po vrsti njihovoj. I vidje Bog, da je bilo dobro". Konačno čitamo: "Kad vidje Bog sve što je bio učinio, nađe to za veoma dobro". (I.Mojs.1,10-31).

1. Možda nam se u prvi mah čine bespredmetne ove riječi. Ali tko se malo dublje zamisli, taj će vidjeti, da su te riječi i te kako utemeljene, da izbiju svaku izliku čovjeku, koji bi se u svojoj ludosti kušao udaljiti od Boga i poricati Njegovu egzistenciju.

Što naime vidimo u svijetu, koji je stvorila svemoguća desnica Njegova? Vidimo divan red, koji mora svakoga razboritoga čovjeka dovesti do zaključka: gdje je red, tamo mora biti i redatelj. Ako dakle u svijetu postoji divan red, ako je sve dobro učinjeno, kako tvrdi Sveto Pismo, onda je jasno,da mora postojati i premudri Redatelj, kojega nazivamo Bogom. Nitko se dakle ne će moći ispričati, da mu nije bilo moguće upoznati Boga.

Koliko truda i muke kroz vjekove stajalo je čovjeka, dok je pronašao sat, kako ga mi danas imademo! Koliko je tu finih, većih i manjih šarafića, da ura može nesmetano ići i pokazivati vrijeme! Ali pogledajte golemi nebeski sat. Kakvih li golemih tjelesa! Kolikih li milijuna i milijarda tih golemih tjelesa! Kakvom li se silnom brzinom giblju dan i noć, i to, kako tvrde učenjaci, već milijune godina! I nikad se ne sukobljuju jedna s drugima. Sunce točno izlazi u svoje vrijeme. Mjesec točno izlazi u svoje vrijeme. Godišnje se dobi točno mijenjaju u svoje vrijeme. Doista, nije uzalud uskliknuo pobožni Psalmista: "Nebesa pričaju slavu Gospodnju, i djelo ruku Njegovih navješta svod nebeski." (Ps. 18,2).

Pogledajte nadalje čudesa Božja u rudnom carstvu. Pogledajte čudesa Božja u biljnom carstvu. Pogledajte čudesa Božja u životinjskom carstvu. Da se poslužimo riječima svetoga Ivana evanđeliste, ni u cijeli svijet ne bi stale knjige, koje bi se mogle napisati o čudesima Božjim u svemiru.

Tko da se ne divi, kako je Bog sve dobro načinio, kad na pr. čita, da je i najtanja nit paučine, koju može naše oko vidjeti, sastavljena iz četiri tisuće još tanjih niti? Tko da se ne divi, kako je Bog sve dobro načinio, kad čuje,

da su učenjaci pronašli na krilcu jednoga leptira do sto hiljada ljuski, a jedna samo ljuska je opet u sebi čudo ljepote i savršenosti? Tko da se ne divi, kako je Bog sve dobro načinio, kad čuje,da su krila nekih zareznika tako nježna,da bi ih pedeset hiljada, jedno na drugo složenih, bilo jedva sedam milimetara debelo? Tko da se ne divi, kako je Bog sve dobro načinio, kad čuje, da na Filipinima ima i takva ribica, koja naraste najviše jedan i pol centimetra, i kad je hoće tko uloviti, potrebita je, ne mreža, nego fini rupčić, i onda ih se uhvati na hiljade u jedan mah? Prodaju ih na litre, sa mirodijama pomiješane i na suncu osušene kao poslastice. Tko da se ne divi, kad čuje,da imade na svijetu samo leptira do sada poznatih 105.000 vrsti? Tko da se ne divi, kako je Bog sve dobro učinio, kad čuje o drugim bezbrojnim vrstama životinja. A svaki dan pronalaze učenjaci opet nove i nove vrsti, o kojima se dosada nije ništa znalo, kao na pr. upravo sada otkrivena riba-ribič, koju je Bog obdario neke vrsti udicom, koju nosi na sebi i kojom hvata druge ribe?

Ali, jer je Bog sve tako dobro učinio, zato taj svemir, taj vidljivi svijet, mora čovjeka voditi k Bogu, i tko se udalji od Boga, niječući Njegovu egzistenciju, ne će imati isprike na sudu Božjemu. Zato se ne čudimo, ako Knjiga Mudrosti govori:"Luđaci od naravi bili su naime svi oni ljudi, kojima je nedostajala spoznaja Boga, i koji nijesu bili u stanju da zaključe iz vidljivih dobara na Onoga, koji jest, i koji razmatrajući djela nijesu pronašli majstora tih djela" (Mudr. 13,1). A i sveti Pavao apostol kori pogane govoreći: "Jer se otkriva gnjev Božji s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi, koji drže istinu u nepravdi. Jer što se može doznati o Bogu, očito je u njima, jer im je Bog objavio. Jer što se na Njemu ne može vidjeti, od postanja svijeta, moglo se spoznati i vidjeti na stvorenjima, i Njegova vječna sila i božanstvo, te nemaju izgovora" (Rim. 1,18-20).

Još manje izgovora dakako imadu, kad se sjetimo, da je Bog našoj nemoći doskočio i objavom istina svete vjere, davši nam neke vrste dalekozor u ruke, da se lakše vinemo k Njemu.

2. Da je Bog sve dobro učinio, vidimo napose, gledajući čovječju narav. Kako je divno sjedinio u jednu narav Bog materiju i duh! Po tijelu ima čovjek nešto zajedničko s rudama, jer postoji; ima nešto zajedničko s biljkama jer živi; ima nešto zajedničko sa životinjama, jer osjeća. Po duši ima pak sličnost s anđelima, pače sa samim Bogom, jer ima razum i slobodnu volju.

Ali kako je sve dobro i divno učinio Gospod Bog, kad se napose sjetimo stanja, u kojem je bio prvi čovjek! Tijelo njegovo nije bilo podložno bolestima. On nije znao za kugu, sušicu, bolest raka, spolne bolesti, uzetost, sljepoću, gluhoću, nijemoću. On nije znao, što je smrt, i ne bi bio znao, da je ostao u stanju milosti posvećujuće, u kojoj ga je Bog stvorio. Njegov razum nije podvrgnut neznanju, kojem je danas podvrgnut, nego je bio obdaren neobično divnom spoznajom. Njegova volja nije bila podvrgnuta strasti-

ma, nego je gospodarila njima. I zato nije čudo, da su Adam i Eva bili goli u divnom raju zemaljskom, a da se nisu trebali ni najmanje stidjeti jedno drugoga, jer je sve pokrivala milost Božja i držala u potpunoj vlasti svaki i najmanji neuredni pokret.

Ako dakle nađemo nešto, što nam se ne dopada, nije to djelo Božje, jer je Bog sve dobro učinio (premda je mogao stvoriti još savršeniji svemir, da je htio) nego je posljedica grijeha čovjekova, bune protiv Boga.

Ali eto, možemo dodati još za obuzdavanje svakog poganog jezika, koji bi se usudio prigovoriti Bogu,da je Bog i nakon pada prvih ljudi sve dobro učinio, jer je čovjeka podvrgao mukama svakojakim na tom svijetu,ne da ga uništi, nego da ga navodi na kajanje i tako povratak k Bogu, kojeg mu je osigurao preko Otkupitelja, obećanog odmah u raju zemaljskom. To je pak stvar ne samo dobra, koju je Bog učinio, nego upravo divna, tako da i sama Crkva kliče: "O sretne li krivnje, koja nam je pribavila takovog Otkupitelja!

Dragi vjernici! Čitamo,kako je nekoć sicilski kralj Hieron, koji je živio prije Kristova dolaska na svijet, dao sagraditi golem brod. No kad ga je trebalo porinuti u more, nisu bili u stanju to izvesti ni hiljade konja ni radnika. Nato je, kažu, dao kralj pozvati glasovitog matematičara Arhimeda. Taj mu je obećao, da će mu načiniti mašinu, pomoću koje će kralj sam biti u stanju, bez ičije pomoći, porinuti taj golemi brod u more. I Arhimed je brzo načinio tu mašinu, koja nije bila ništa drugo nego skup valjaka, podloženih pod trupinu broda. Kad je sve bilo pripremljeno,tada je zbilja kralj Hieron sam porinuo brod u more. Oduševljen nad djelom Arhimedovim. naredio je, da svi imaju držati za dobro, što Arhimed kaže ili učiniti. Tako i mi sve ono, što je Bog učinio, stvarajući svemir. On nam sam kaže, da je sve dobro, a iskustvo i opažanja svakog zdravog mozga moraju to potvrditi i slaviti Boga.

++ ++ ++

V. PAD ANĐELA

Dragi vjernici!

Vidjeli smo u prijašnjoj propovijedi, da je Gospodin sve učinio dobro, kad je stvarao svijet. Pače, kao što smo vidjeli, pronašao je sve, što je stvorio, za veoma dobro. A mi ipak vidimo u svijetu mnoga i velika zla. Zar je možda Gospodin Bog ustvrdio neistinu, kad je sve, što je stvorio, pronašao za veoma dobro? Sigurno ne, jer Bog je istina. Mora dakle drugdje biti izvor zlima i nevoljama u svijetu. Danas ćemo pogledati jedan izvor zala u svijetu, a to su zli anđeli, kojima je nakon njihova žalosnog pada prva i glavna zadaća što više ljudi pobuniti protiv Boga i upropastiti. A gdjegod se nešto radi protiv Boga i Njegove časti i vlasti, tamo nužno slijede i zla svake vrsti.

1. Što nas dakle sveta vjera uči o padu anđela? Sveta nas vjera uči, da je Bog Anđelima, kad ih je stvarao, dao i milost posvećujuću i vrhunaravne darove. Anđeli se naime u Svetome Pismu nazivaju sinovima Božjim, svetima, anđelima svijetla. Tim se pak riječima očito označuje stanje milosti posvećujuće. Osim toga svi su anđeli bili određeni za neposredno gledanje Boga. No gledanje Boga nadilazi spoznajnu moć svakoga stvorenoga bića. Za to je potrebita milost, koja stvorenje diže u vrhunaravni red i omogućuje mu ono, što ne može po svojoj naravi doseći. Svi su dakle anđeli bili stvoreni dobri, u milosti posvećujućoj, pa je dobro rekao sv.Augustin: "Treba dakle ispovjediti s dužnom hvalom Stvoritelja, da se ne odnosi samo na ljude, nego da se i o svetim anđelima može reći, da je Ljubav Božja razlivena u njima po Duhu Svetome, koji im je dan" (De civ.Dei 12,9,2).

Ali isto tako je sigurno,da anđeli nisu ipak bili utvrđeni u milosti. Inače ne bi bili pali, kao što su pali. A i pristojalo se, da ne budu odmah utvrđeni u milosti. Anđeli su naime bili obdareni silnom spoznajom i slobodnom voljom. A na svakoga, koji je obdaren spoznajom i slobodnom voljom, mogu se primijeniti riječi svetoga Pavla apostola Timoteju: "Nitko ne će biti okrunjen, koji se nije zakonito borio" (II. Tim. 2,5). Pristojalo se, da i anđeli, obdareni tolikom spoznajom i slobodnom voljom, zasluže nebo kao nagradu.

Bog je dakle podvrgao anđele kušnji, sve bez razlike, kao što je kasnije podvrgao kušnji i prve ljude na zemlji. Jedan dio anđela izdržao je kušnju i ostao vjeran Bogu, kao što im je govorio razum, obdaren tolikom spoznajom. Drugi dio anđela nije nažalost izdržao kušnju, nego je bijedno pao i propao zauvijek. Kako je pao taj dio anđela? Općenita je nauka svetih otaca i bogoslova, da su ti anđeli sagriješili ohološću. To možemo vidjeti iz riječi svetoga starca Tobije na samrti, kad je davao opomene svome sinu: "Ne dopusti nikada, da oholost vlada bilo u tvome osjećaju bilo u tvojoj riječi; u njoj je naime imala početak svaka propast" (Tob. 4,14). U oholosti je dakle imala početak i propast anđela. Kada onaj sveti patnik Job govori o đavlu, kaže, da je đavao "kralj nad svim sinovima oholosti" (Job 41,25). Kad je pak kralj nad svim sinovima oholosti, jasno je, da se sam najprije odlikovao ohološću i radi nje bio od Boga kažnjen. Kad je Krist Gospodin htio učenike da odvrati od isprazne slave,za koju je bila pogibao, da u nju upadnu, jer su im se i sami đavli pokoravali, rekao im je: "Promatrao sam sotonu, gdje spade s neba kao munja" (Lk. 10,18). Time nam je sam Isus Krist dao razumjeti, da je sotona, a s njim i drugi Anđeli pao zato, jer se uzoholio i digao protiv Boga. Nadalje vidimo iz Svetoga Pisma, kako je sveti Pavao apostol bio zabrinut za postavljanje novih biskupa. Zato opominje svoga dragog učenika Timoteja, neka ne radi za biskupa čovjeka, koji je istom obraćen na kršćansku vjeru. A zašto? Zato, veli apostol, "da se ne bi naduo i da ga ne stigne osuda đavolska" (II.Tim.3,6). Očito nam je apostol dao time razumjeti, da je đavao sagriješio ohološću i radi oholosti bio osuđen. Ako se još sjetimo, da je prema riječima Svetoga Pisma "po-

četak svakoga grijeha oholost" (Crk.10,15), onda je početak i anđeoskog grijeha bio oholost, što uostalom potpuno pristaje naravi anđela, koji je čisti duh.

Na temelju svega, što smo rekli, potpuno je razumljiva nauka svetoga IV.Lateranskog Sabora, koji kaže:"Đavao i drugi zli duhovi bili su od Boga po naravi stvoreni kao dobri duhovi, ali su po vlastitoj krivnji postali zli" (D 428).

2. Čim su anđeli sagriješili, stigla ih je i osuda Božja. Bog ih je osudio na vječne muke, koje već sada trpe. Da su zli anđeli, koje zovemo i đavlima, osuđeni na vječne muke, vidi se iz riječi Krista Gospodina, koji će reći na Sudnjem Danu onima s lijeve strane: "Idite od Mene prokleti u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim" (Mt. 25,41). Vidi se to i iz riječi svetoga Petra apostola, koji piše u svojoj drugoj poslanici:"Jer Bog nije poštedio ni anđela, koji sagriješiše, nego ih strovali u pakao, u tamnu tamnicu i predade ih, da se čuvaju za sud" (II.Petr. 2,4). Vidi se to i iz riječi svetoga Jude apostola, koji govori: "Anđele, koji ne održaše svojega gospodstva, nego ostaviše svoj stan, sačuvao je u vječnim okovima pod mrakom za sud velikoga dana" (Jud.6). Krivo bi dakako zaključivao onaj, koji bi iz riječi svetoga Petra i Jude zaključio, da đavoli ne trpe već sada paklenih muka, kad se čuvaju za sud. Čuvaju se za sud samo u tom smislu, da će Krist tada nad njima izreći završnu i svečanu osudu pred svim svijetom, kada će biti javno osuđeni i tako će primiti i neku drugotnu kaznu, kada budu osramoćeni pred svim svijetom, kad im se oduzme svaka vlast obilaženja zemljom i zavođenja ljudi, i kad vide, gdje njihova mjesta u nebu zaposjedaju ljudi, bića po naravi mnogo niža od njih.

3. Evo, dragi vjernici, jedan izvor zala na tom svijetu. Otkad je čovjek stvoren, đavao nije nikada propustio časa, da ne bi nastojao naškoditi čovjeku, navodeći ga na sve moguće grijehe, iz kojih izviru nebrojena vremenita zla za čovjeka, i ako on pođe dalje za đavlom, i vječna propast čovjekova. On je krvni neprijatelj naše duše, on je, kako veli sam Isus Krist, "krvnik i ubojica ljudi od početka". Ta zar nije đavao upropastio već prve ljude Adama i Evu, kad ih je lukavim razgovorom naveo, da uberu plod sa zabranjenog drveta i tako prestupe zapovijed Božju? Koliko su suza prolili, koliko boli i nevolja podnijeli radi toga prestupka ne samo Adam i Eva, nego i sve njihovo potomstvo! Zar nije đavao udario strašnom bolešću patnika Joba i izvrgao ga velikim i strašnim kušnjama? Zar nije đavao kušao samoga Sina Božjega Isusa Krista navesti na grijeh u pustinji za vrijeme četrdesetdnevnog posta? Zar nije đavao strahovito mučio tolike opsjednute u vrijeme Kristovo, kao što ste već mnogo puta čuli ili čitali u svetom Evanđelju? Zar nije đavao kušao rešetati kao pšenicu, to jest upropastiti sve apostole za vrijeme muke Isusove? (Lk, 22,21). Zar nije đavao bio onaj, koji je i samoga apostola Judu naveo, da za trideset srebrnika proda i izda svoga Učitelja i Boga, a onda ga opet podjario na očaj, te je Juda otišao i objesio se?

A što da kažemo o bezbrojnim slučajevima đavolske zlobe i mržnje kroz povijest svete Crkve? Kako je strašno znao napastovati i mučiti blaženu Veroniku Binasko, pa joj je u svojoj zlobi stukao glavu čekićem i bacio je kroz sve stube na zemlju, da je samo čudom Božjim ostala živa! Kako je strašno znao mučiti i napastovati noć na noć svetoga arškoga župnika Ivana Vianeja, pa mu je jednom iz osvete zapalio i sobu. Kako je strašno znao mučiti svetoga Alfonsa Rodrigueza, brata laika Družbe Isusove, te ga je jednom survao kroz sve stube, da je samo čudom Božjim ostao živ! Kako je strašno znao mučiti svetoga Ivana Boska, kad mu nije dao spavati po čitave mjesece, samo da ga odvrati od odgajanja zapuštene mladeži, koja bi inače bila neminovno plijen pakla! Kako je strašno znao mučiti svetoga Franju Asiškoga, ne davši mu često ni trunka počinka za vrijeme teške bolesti, jer je vidio, kolike će duše biti otete njemu po sinovima svetoga Franje, koji su pošli tragom svoga učitelja, to jest tragom Isusa Krista, koji je Franji bio sve! Koliko je znao mučiti svetoga Antuna pustinjaka i bezbrojne druge svece!

Ima luđaka, koji se svemu tome rugaju. To je najsigurniji put, da padnu đavlu u šape i propadnu zauvijek. Vi pak ne zaboravite velike opomene svetoga Petra apostola: "Braćo, budite trijezni i bdijte, jer protivnik vaš đavao obilazi kao ričući lav naokolo tražeći koga da proždre. Njemu se opirite jaki u vjeri!" (I.Petr.5,9) Kada dođe smrtni čas, onda ćete vidjeti, kako je ozbiljna i velika istina ono, što vas uči Crkva, a kakvi su luđaci oni, koji šalom ili ruganjem prelaze preko istina svete vjere.

:.:.:.:

VI. ISTOČNI GRIJEH

Dragi vjernici!

Rekli smo, da je Gospodin Bog, kad je stvarao svijet, sve dobro učinio, pače veoma dobro. Ako dakle vidimo svakojaka zla na svijetu, onda ona imaju svoj izvor negdje drugdje, a to je grijeh. Ponajprije grijeh anđela, koji su se pobunili proti Bogu i bili zato strovaljeni u pakao. Iz mržnje prema Bogu nastoje sada što više ljudi navešti na grijeh i bunu proti Bogu. To je jedan veliki izvor zala. Ali čovjek je i sam sebi postao izvorom zala, kada se i on pobunio proti Bogu i prekršio Njegovu zapovijed.

1. Što nas dakle uči sveta vjera o padu čovjeka ili istočnom grijehu? O tome saznajemo iz Svetoga Pisma, iz prve Knjige Mojsijeve. Kad je naime Gospodin Bog stvorio prve ljude i postavio ih u raj zemaljski, da ga obrađuju i goje, dao im je i jednu zapovijed, da ih iskuša, kao što je stavio bio na kušnju i anđele. Ta zapovijed, koju je Gospod Bog dao Adamu i Evi, glasila je: "Sa svakoga drveta u vrtu smiješ jesti, samo s drveta spoznanja dobra i zla ne jedi!

Jer čim bi jeo s njega, morao bi umrijeti" (Gen.2,16). Ima luđaka, koji se rugaju, kako bi Gospodin Bog mogao radi takve jedne sitnice, radi jedne jabuke, upropastiti čovjeka? To je, kažu, priča. Ali luđaci zaboravljaju, tko je On, koji je to zapovjedio i kako je zapovjedio, tko je Onaj, koji je zabranio i kako je zabranio. To je Bog neizmjernog veličanstva, koji je pod kazan smrti zabranio čovjeku prestupiti Njegovu zapovijed. "Jelo, veli veliki crkveni učitelj sveti Augustin, jelo nije bilo zlo; jer kako bi Bog bio mogao u tako sretnom raju stvoriti nešto zlo? Jelo je bilo samo radi toga zlo i škodljivo, jer je bilo zabranjeno."

Održavanjem te zapovijedi htio je Bog, da Adam i Eva zasluže vječno blaženstvo, jer kao što smo već spomenuli riječi apostolove, "Bog ne kruni nikoga, koji se nije zakonito borio", to jest, koji se nije u kušnji pokazao vjeran Bogu. Time je Bog htio da poveća njihovo blaženstvo, jer ono, što čovjek zasluži, draže mu je nego ono, što badava primi od nekoga. Blaženstvo bi doduše bilo dar Božji, jer ono izvire iz milosti posvećujuće, koja je dar Božji i koja ih čini djecom Božjom, ali bi bilo i zasluženo kao nagrada za njihovu vjernost i tako povećavalo njihovu sreću.

No kako nas sveta vjera dalje uči, prvi ljudi nisu nažalost izdržali kušnju. Oni su naime radije poslušali đavla u slici zmije zavodnice, đavla, koji je otac laži i ubojica ljudi od početka" (IV. 8,44), i prekršili zapovijed. Lagao im je, da će biti jednaki Bogu, ako kušaju zabranjeni plod. "Nikako ne ćete umrijeti. Dapače zna Bog, da će vam se otvoriti oči, čim budete jeli s njega (zabranjenog drveta), i da ćete postati kao Bog, kad spoznate, što je dobro i zlo"(Gen. 3,4-5). Eva je poslušala zavodnika. "I ona uze od ploda njegova (drveta) i jede. I mužu svojemu, koji je bio uz nju, dade od njega, i on također jede."

2. Nesreća, grozna nesreća bila je gotova, jer je smjesta uslijedila kazna Božja, kako je Bog bio zaprijetio. Adam i Eva počinili su smrtni grijeh, i kazna je bila veoma stroga, jer je zapovijed bilo moguće lako izvršiti, a prvi su ljudi bili obdareni visokom spoznajom. Da je grijeh prvih ljudi bio smrtni grijeh, vidimo najbolje iz činjenice, da je sam Sin Božji, Isus Krist, morao umrijeti na drvu križa, da popravi zlo, koje su Adam i Eva učinili svojim grijehom u raju zemaljskom. Adamu i Evi dogodilo se slično, što i onom čovjeku u Evanđelju, koji je putovao iz Jeruzalema u Jerihon i upao među razbojnike, koji su ga posve opljačkali, a povrh toga teško izranili. Po istočnom grijehu bili su prvi ljudi smrtno ranjeni i na duši i na tijelu.

Prije svega izgubili su milost posvećujuću, dakle pravdu i svetost, u kojoj ih je Bog stvorio, a prema tomu i prijateljstvo Božje. Njihov razum je potamnio, to jest, oni nisu bili u stanju više tako dobro spoznati Boga, kao prije grijeha, Boga, koji je zadnji cilj čovjekov, volju Njegovu, svrhu svoga života. Oni su poslije grijeha postali slični čovjeku, koji stoji u sobi punoj dima. Taj ne vidi pravo ni ono, što je u sobi, ni ono,što je izvan sobe; ne što ne bi imao očiju, nego jer mu gledanje priječi dim.

Oslabila je njihova volja. Kao što se čovjek pobunio protiv Boga, tako se sada pobunilo protiv njega njegovo vlastito tijelo, da ga muči svakojakim požudama. Poput kamena, koji svojom težinom neprestano bježi k zemlji, tako i volja čovjekova nakon grijeha istočnoga neprestano smjera na zemaljske užitke. Čovjek je doduše sačuvao i razum i volju, i nije ih posve izgubio, kako misli krivovjerac Luther, ali nakon svoga pada mora ponavljati ono, što je rekao stari poganin: "Vidim i znadem što je bolje, a ipak činim ono što je gore". Nema snage,da se odupre zlu. To je ono, što uči sveti Pavao apostol u poslanici Rimljanima: "Imam radost u zakonu Božjemu po unutrašnjem čovjeku. Ali vidim drugi zakon u udovima svojim, koji se protivi zakonu uma mojega i zarobljava me zakonom grijeha, koji je u udovima mojim" (Rim. 7,22-23).

Ne čovjek je nakon istočnoga grijeha ranjen ne samo na duši, nego i na tijelu. Bog je prve ljude radi grijeha istočnoga osudio na smrt. "U znoju lica svoga", reče Adamu, "jesti ćeš kruh svoj, dok se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet; jer si prah i u prah ćeš se pretvoriti." Na tu nas presudu Božju podsjeća sveta Crkva svake godine, kad nam na Pepelnicu siplje pepeo na glavu i govori:"Sjeti se, čovječe, da si prah, i u prah ćeš se pretvoriti!"

Prvi su ljudi bili nadalje izbačeni iz raja zemaljskoga, gdje su tako divno živjeli, i bili su podvrgnuti trudovima i mukama nebrojenim. "Neka bude prokleta zemlja poradi tebe! S mukom ćeš se od nje hraniti sve dane života svojega."

Bolesti svake vrsti navalile su na čovjeka, pa ne treba drugo nego pogledati jednu veliku bolnicu, da se čovjek uvjeri, što znači prekršiti zapovijed Božju.

Životinje, koje su prije tako slušale čovjeka, mogu mu sada škoditi, kao što nam govori svakidašnje iskustvo. Čovjek se pobunio protiv Boga Stvoritelja i Gospodara svojega, pa je pravo, da se i niže životinje bune protiv čovjeka, kojega je Bog njima bio postavio za gospodara.

Žena je muža zavela na grijeh, pa otada ima biti podložna mužu. Mnoge muke proživljava s porodom djece, jer je sve potomstvo svoje unesrećila svojim grijehom.

Sotona je dobio veliku vlast nad čovjekom, jer mu se on istočnim grijehom bacio svojevoljno u ralje. On je sada "knez ovoga svijeta".

3. Teške su dakle i strašne bile posljedice grijeha istočnoga, i to ne samo za Edama i Evu, nego i za sve njihovo potomstvo. Na sve nas prešle su i kazne i grijeh Adamov. Kaže naime sveti Opći Crkveni Sabor u Tridentu: "Ako netko ustvrdi, da je pobuna Adamova naškodila samo njemu, a ne i njegovim potomcima, i da je on od Boga primljenu svetost i pravdu, koju je izgubio, izgubio samo za sebe a ne i za nas; ili, kada se okaljao grijehom neposlušnosti, onda je samo smrt i kazne za grijeh prenio na cijeli ljudski rod, ali ne i grijeh, koji je smrt duše, taj neka bude proklet, jer se protivi apostolu" (Dz 789).

Dragi vjernici! Kroz sjevernu Afriku proteže se golema pustinja Sahara, od nekoliko milijun kvadratnih kilometara. Kada u tihoj zvjezdanoj noći pređe preko nje vjetar, i kad se milijarde i milijarde onih zrnaca počnu trti jedno o drugo, onda se čuje kao uzdisanje na smrt ranjenog diva. "Čujete li?" znadu reći Arapi, sinovi pustinje, "pustinja plače". Ona plače, jer je postala neplodnom pustinjom. Plače za svojim nekadanjim divnim vrtovima, vinogradima, livadama, šumama zelenim, poljima, izvorima, potocima, kojima je nekada obilovala, prije nego je postala mrtvom pustinjom.

To je vjerna slika roda ljudskoga nakon pada Adamova, nakon istočnoga grijeha, nakon izgona iz raja zemaljskoga. I mi bismo plakali do vijeka, da se Bog nije smilovao u svojoj bezgraničnoj ljubavi prema čovjeku. Jedna je naime jedina žena u svoj povijesti roda ljudskoga bila izuzeta od grijeha istočnoga, Blažena Djevica Marija. Od Nje se rodio Isus Krist, koji je svojom mukom i smrću na drvetu križa skinuo s nas prokletstvo Adamovo i otvorio nam opet vrata raja. Jao čovjeku, koji se ruga nauci o grijehu istočnom! Blago čovjeku, koji drži uvijek na pameti strašnu nesreću u koju je upao grijehom praroditelja i služi se sredstvima milosti, koje nam je priskrbio Krist!

==.==.==.==

VII. BRATOUBISTVO

Dragi vjernici!

Kada su prvi ljudi, Adam i Eva, prekršili zapovijed Božju u raju zemaljskom, bili su istjerani iz raja zemaljskog. Kletva Božja nad njima počela se odmah ispunjavati, i posljedice grijeha istočnoga počele su se pokazivati u svoj svojoj grozoti. Adamu naime i Evi rodila su se prva dva sina, Kain i Abel. Oni su po prirodnom zakonu imali biti njihova radost i utjeha, njihova potpora u danima starosti. Ali evo što se dogodilo!

1. Prema Svetome Pismu Kain je bio ratar, a Abel pastir. "I poslije nekog vremena, nastavlja Sveto Pismo, poslije nekog vremena dogodi se, da Kain prinese Gospodu žrtvu od plodova poljskih. I Abel žrtvova od prvina stada svojega, i to komade sala. Gospod pogleda milostivo na Abela i žrtvu njegovu. A na Kaina i žrtvu njegovu ne pogleda. Tada se Kain rasrdi veoma i gledao je preda se mrko. A Gospod upita Kaina:"Zašto si srdit i gledaš preda se tako mrko? Nije li ovako: Ako pravo radiš, smiješ slobodno dignuti pogled? Ako li krivo radiš, ne vreba li tad pred vratima grijeh, kojega poželjenje upravljeno je k tebi, ali mu ti moraš biti gospodar?" I jednoga dana, kada se Kain sa svojim bratom Abelom, dok su bili na polju, nešto porječkao, skoči Kain na brata svojega Abela i ubi ga" (Gen. 1,4,3-8).

Vidite li prvu strašnu posljedicu grijeha istočnoga? Stanovništvo naime kruglje zemaljske bili su tada Adam i Eva,

njihova dva sina, Abel i Kain i nešto braće i sestara njihovih. Imali su dakle dovoljno prostora za život. Nije trebalo nikakve svađe za ovaj ili onaj komad zemlje, komu će pripasti, kao što vidimo svagdje danas prigodom raznih ostavinskih rasprava. Pa ipak brat ubija svoga rođenoga brata. Prvi sin, što se rodio od žene na zemlji, ubija svoga rođenoga brata, sina iste majke i oca. A zašto? Jedan je i drugi prinio žrtvu Bogu. Kain od svojih plodova poljskih, Abel od prvina stada svojega. I Gospod je milostvivo pogledao žrtvu Abelovu, a na Kaina i žrtvu njegovu ne pogleda. Jedni kažu, da zato nije pogledao Gospod žrtvu Kainovu, jer je prinio lošije stvari, a Abel najbolje, što je imao. No čini se, da je bio drugi razlog, to jest, bila je veća, dublja i življa vjera Abelova, nego je bila vjera Kainova. "Nije se, veli sveti Grgur Papa, dopao žrtvovatelj po darovima, nego darovi po žrtvovatelju." Bilo kako mu drago, u srcu se Kainovom porodila zavist. Kada je Gospod lišio prve ljude vrhunaravnih darova i milosti posvećujuće, nije više bilo snage, koja bi mogla obuzdati grešne porive u čovjeku, pa tako ni zavist u srcu Kainovom. Zavist mu nije dala mira. Iz zavisti se izlegla u srcu Kainovom duboka mržnja na brata Abela. Mržnja je pak samo vrebala na zgodan čas, da se iskali na svojoj žrtvi. I kad se jednoga dana Kain u polju s bratom svojim Abelom nešto porječkao, skočio je pun bijesa na njega i ubio ga. Strasti zavisti i mržnje bilo je udovoljeno. Abela više nije bilo. Ali da li je Kain bio sretan i zadovoljan? Ne samo da nije, nego da njemu možemo lijepo promatrati dalje posljedice istočnoga grijeha i grijeha umorstva brata svojega.

2. Tek što je Kain izvršio umorstvo brata svojega, javlja se glas sveznajućeg i pravednog Boga: "Gdje ti je brat Abel?" Kain odgovori: "Ne znam. Zar sam ja čuvar brata svojega?" Ali taj izgovor Kainov nije mogao prevariti Boga, čije je oko, kako veli Sveto Pismo, sjajnije od sunca. I zato je Gospod nastavio: "Što si učinio? Glasno viče sa zemlje k meni krv brata tvojega. I zato da si proklet, prognan od domaćeg tla, što je otvorilo usta svoja, da popije iz ruke tvoje krv brata tvojega. Kad zemlju uradiš, neka ti više ne daje uroda. Lutat ćeš i bježat ćeš po zemlji" (Gen. 4,9-12).

Vidite li, kako je Bogu mrzak grijeh Kainov, bratoubijstvo, i to ne samo Kainov, nego i svi ostali slični grijesi? Gospod Bog proklinje bratoubojicu. I sad se ispunja ono, što veli sveti Ivan Krizostom: "Ti se nisi bojao živoga brata svojega, pa ga se sada boj mrtvoga!... Bog hoće time da kaže: za života bio je Abel tvoj brat i susjed, i toga nisi mogao podnositi. On je morao umrijeti, i sad je (kao tužitelj i sudac) tvoj strašni gospodar."

U Kainovu srcu rađa se strah, očajanje, strahovita grižnja savjesti, što se odrazuje u riječima Kainovim Gospodu: "Prevelika je kazna moja, a da bih je mogao snositi. Izgoniš me eto danas iz dobre zemlje! Moram se kriti pred tobom, moram lutati i bježati po zemlji. Tkogod me susretne, ubit će me". Kain, bratoubojica, nema nigdje mira, on ne zna više za sreću na tom svijetu. Pa čak i na njegovom potomstvu odrazila se na svoj način strahota bratoubijstva.

Jedan od njegovih potomaka po Imenu Lameh bio je čovjek krvoločne osvetljivosti i puten, uzevši dvije žene. I povijest čitavog Kainovog potomstva pokazuje nam otpadanje od Boga, sve dublje upadanje u zemaljštinu i gajenje čisto zemaljske kulture, kao što vidimo kod Kainova potomka Jubala.

A koliko puta se već u povijesti čovječanstva ponovio prizor Abelova ubijstva i Kainove zloće, sad u ovom sad u onom obliku! I nikada Božje oko ne će zatajiti, da prije ili kasnije, za života ili smrti, otkrije i preda zasluženoj kazni ubojicu, bilo na ovom ili onom svijetu. Tako čitamo, kako je u desetom vijeku kroz dvadeset i šest godina mirno provodio svoj pustinjački život sveti Meinrad, u blizini današnjeg Einsiedelna u Švicarskoj. Nikomu na svijetu nije učinio ništa zla, nikomu nije smetao, ni od koga nije ništa trebao. Pa ipak su se našla dva Kaina, dva razbojnika, koji su svetog pustinjaka jednog dana u njegovoj pustinjačkoj ćeliji napali i ubili. Ubojice su otišli, misleći, da ih nitko nikada otkriti ne će. Tako je mislio nekada i Kain. Ali ga je Božje oko otkrilo. Tako je otkrilo i ubojice svetoga Meinarda. Svetac je naime za života običavao svaki dan hraniti u svojoj ćeliji dva gavrana. Kad su sad ovi opazili, da se njihov dobročinitelj ne giblje, poletjeli su za ubojicama i neprestano kriještali nad njihovim glavama, kudgod su išli. To je konačno postalo ljudima sumnjivo, pa su ubojice uhvatili i počeli ispitivati. Konačno su ovi priznali, da su ubili svetog pustinjaka, i pravda ih je obojicu privela zasluženoj kazni i dala pogubiti. I tako se i na njima ispunila odredba Božja: "Tko prolije čovječju krv (nepravedno) i njegova se krv ima proliti; jer je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju" (Gen. 9,6).

3. Kako se duboko moramo zamisliti u ovaj izvještaj Svetoga Pisma o prvom ubojstvu na zemlji! Ovaj je izvještaj živi svjedok, kako je strašne posljedice ostavio istočni grijeh u naravi ljudskoj. Ovaj je izvještaj velika opomena, kako budno moraju paziti napose roditelji, da od najranije dobi iskorjenjuju kod svoje djece svaki pokret zavisti, ma kako im se nedužan činio. Zavist je kod Kaina dovela do mržnje, mržnja do odluke za umorstvom, koje je on i izveo. Tko zna, što može biti, kršćanski roditelji, i kod vaše djece, ako ne budete, kako rekosmo, od najranije mladosti pazili na svaki neuredni pokret kod njih. Ima ljudi, koji se tješe, da će tobožnja prosvjeta odstraniti sve zločine sa svijeta. Ali krivo imaju, koji tako misle. Bezbošci su, koji poriču opstojnost istočnog grijeha i njegove posljedice.

Kad bi njihovo mišljenje bilo ispravno, onda bi moralo biti zbilja to manje zločina na svijetu, što ljudi bolje napreduju. A sad smo evo baš mi, u naše doba, doživjeli posve obratno. Danas je čovječanstvo na najvišem stepenu prosvjete. A da li smo ikada u povijesti doživjeli tolika umorstva nevinih ljudi, kao u naše doba? Tko da se ne sjeti strašnih Hitlerovih logora, u kojima je izginulo milijune ljudi, kojima je sva krivnja bila, jer su drukčije mislili, nego li Hitler? Tko da se ne sjeti strašnih koncentracionih logora, gdje su ljudi podvrgnuti ropskom radu i na milijune

ih je izginulo.

Nikakva prosvjeta ne će biti u stanju odvratiti čovjeka od zločina,ako se udalji od Boga i ne bude podržavan od milosti Njegove. Prvo umorstvo na zemlji doziva nam dakle u pamet svu strahotu posljedica istočnoga grijeha i potrebu milosti Božje,ako hoćemo,da živimo životom dostojnim čovjeka,da izbjegnemo sramoti, grižnji savjesti na tome svijetu i nesretnoj vječnosti na drugom.

******

VIII. OPAČINE NARODA

Dragi vjernici!

Nije grijeh Kainov jedini grijeh iza pada prvih roditelja. Kad se sruši brana, koja zadržava vode golemog basena, onda nastupa poplava, koja sve obara, što nađe na putu. Tako je i iza istočnoga grijeha, iza pada prvih roditelja, nastala poplava grijeha u ljudskom rodu na sve strane. Jedan pogled u povijest roda ljudskoga iza istočnog grijeha najbolje će nam to pokazati.

1. Kain je dakle sagriješio najprije: zavišću, mržnjom i onda umorstvom brata Abela. Put je bujici grijeha bio otvoren. Njegov potomak Lameh nosi žalosno prvenstvo, da se nije zadovoljio s jednom ženom, nego je jednoženstvo, kako je to Bog odredio u raju zemaljskom, zamijenio mnogoženstvom, jer je uzeo dvije žene, Adu i Selu. Povrh toga odlikovao se ohološću i krvožednom osvetljivošću, kao što vidimo iz njegovih riječi ženama svojim: "Ada i Sela, čujte govor moj! Žene Lamehove, poslušajte riječ moju: ubit ću čovjeka, koji me rani, i momka, koji me udari. Ako će Kain biti sedam puta osvećen, Lameh će biti sedamdeset i sedam puta" (Gen. 4,23-24).

Kad se rod ljudski malo umnožio, podali su se ljudi bludnim opačinama u najvećoj mjeri, tako da je taj grešni ljudski rod Bog morao zatrti općim potopom, te je samo patrijarha Noa sa svojim sinovima i ženama njihovim našao milost pred Bogom. "Tada je zemlja, kaže Sveto Pismo, bila pokvarena pred Bogom i puna zločina" (Gen. 6,11).

Ali bujica se grijeha nije zaustavila ni nakon općeg potopa. Tek što je Noa nakon potopa zasadio vinograd, i ne znajući jakosti vina opio se, sin njegov Kanaan pokazao je dovoljno bestidnosti, tako da ga je otac morao prokleti riječima: "Proklet da je Kanaan! Neka je najniži sluga braći svojoj!"

Kad su se ljudi opet razmnožili, odlučiše u svojoj oholosti da sazidaju kulu do neba visoku, i tako se opru Bogu i Njegovoj nakani, da se ljudski rod raširi po zemlji. Za kaznu im je Bog pomeo jezik i onda ih raspršio na sve strane.

Uto su već mnogi zaboravili na Gospoda Boga svoga,Stvoritelja neba i zemlje, i počeli se klanjati lažnim i krivim bogovima, bogovima, koji, kako kaže Psalmista, imaju oči a

ne vide, imaju uši a ne čuju, imaju usta a ne govore, imaju grlo, a ne viču, imaju ruke a ne pipaju, imaju noge a ne mogu hodati, jer nisu nikakvi bogovi, nego nijema mrtva stvar.

Da spasi vjeru u pravoga Boga, Bog je u svom milosrđu povukao patrijarhu Abrahama iz roda njegova, da po njemu i potomstvu njegovu dade mesijansko spasenje svemu nesretnom rodu ljudskomu. Grijeh se ipak širio dalje po čitavom svijetu. Tako vidimo, da faraon otima Abrahamu ženu njegovu Saru, kad je radi gladi morao doći u Egipat, da se prehrani.

Malo dalje vidimo već, kako se svađaju pastiri Lotovi sa pastirima Abrahamovim, a isto tako čitamo u Svetom Pismu o prvim ratovima, kad su se zaratili razni kraljevi sa kraljevima sodomskim i njegovim saveznicima. Malo dalje vidimo već razdor u obitelji Abrahamovoj, razdor između Sare i Agare, žena Abrahamovih, kad je Agara prezrela Saru, kao glavaricu svoju.

Ali to je bila sitnica prema bezbožnim opačinama, koje malo dalje spominje Sveto Pismo, kojima su bili odani neki nadasve grešni gradovi, kao Sodoma i Gomora. Bile su to opačine, po kojima i danas još nose ime stanovite vrste grijeha proti šestoj zapovijedi Božjoj. Te su neprirodne opačine bile tako mrske Bogu, da je te grešne gradove za opomenu svemu čovječanstvu spalio ognjem i sumporom i na njihovom mjestu se danas nalazi Mrtvo More, more, u kojem ne može da živi ni jedna jedina riba ili bilo koja mu drago druga životinja.

Malo dalje vidimo gadnu opačinu, koju nam opisuje Sveto Pismo, kad su dvije sestre tako duboko pale, da su opile svoga rođenoga oca i s njime sagriješile grijehom nečistoće, i po njemu dobile potomstvo, dva sina, Amona i Moaba, iz kojih su potekla dva grešna naroda, Amonci i Moapci.

Malo dalje opisuje nam Sveto Pismo mržnju, kojom je Ezav režao na svoga brata Jakova, koji mu je preoteo njegovo pravo prvorodstva, i to najviše krivnjom samoga Ezava, koji je težio samo za zemaljskim stvarima. Radi te mržnje morao je Jakov bježati u daleku Mezopotamiju i ostati tamo više od dvadeset godina.

Malo dalje crta nam Sveto Pismo gadan grijeh, kad je Sihem, sin Hemorov, silovao kćer Jakovljevu Dinu. Za osvetu su opet braća Dinina na prevaru poklali sve muške stanovnike u gradu, a žene i djecu njihovu, stoku i imovinu njihovu poplijenili. Radi toga krvavog čina morao je kasnije patrijarha Jakov baciti kletvu na svoje sinove Levija i Simeona, koji su bili krivci toga krvavog pokolja.

Malo dalje naći ćemo u Svetom Pismu opet spomen prljavih grijeha, i to, da je sin Jakovljev Ruben sagriješio sa ženom oca svojega Balom, radi čega ga je kasnije stigao gubitak prava prvorodstva. Isto tako grijeh sina Jakovljeva Jude, koji je sagriješio sa vlastitom svojom snahom Tamarom, da i ne spominjemo gadan grijeh sina Judina Onana, kojeg je Bog ubio radi grijeha, što ga je počinio.

Onda nalazimo malo dalje grijeh mržnje, zavisti i osve-

te, kad su sinovi Jakovljevi prodali za dvadeset srebrnika svoga brata Josipa kao roba u Egipat, jer ga je otac više volio, i jer su mu bili zavidni za njegove sne, po kojima se činilo, da će Josip imati prvenstvo nad braćom svojom.

Malo dalje vidimo u Egiptu, kako žena Putifarova, zagledavši se u mladoga Josipa, kuša svim silama, da ga nagovori na preljub sa sobom, i kad joj to ne uspijeva, lažno optužuje Josipa, da ju je htio silovati, i on ni kriv ni dužan mora da ide u tamnicu, gdje ostaje više od dvije godine.

A što da kažemo dalje o grijesima ubijanja djece, kad je faraon naredio ubijati svu mušku djecu izraelsku? O bezbrojnim grijesima Izraelaca u pustinji, kad ih je Mojsije vodio u zemlju obećanu; o grijesima Kanaanaca, odanih najgadnijim idolopoklonstvu, radi čega ih je Bog dao istrijebiti; o grijesima Filistejaca, Siraca, Amonaca, Moabaca, Edomaca, Asiraca, Babilonaca, Perzijanaca, Grka, Rimljana i svih drugih naroda staroga vijeka, odanih najgadnijem idolopoklonstvu, kao što je štovanje Venere, Astarte, Moloha, kojemu su u čast spaljivali živu djecu; o bezbrojnim ubijstvima, razbojstvima, krađama, klevetama, ogovorima, preljubima i svim mogućim opačinama širom svijeta. Doista, ono što smo rekli na početku, iza grijeha istočnoga nastao je pravi potop grijeha i opačina širom svijeta. Doista, ono što smo rekli na početku, iza grijeha istočnoga nastao je pravi potop grijeha i opačina širom svijeta.

2. A što slijedi iz toga, dragi vjernici, za sve nas? Prvo, da budemo vječno zahvalni Gospodu Bogu, koji kraj svih tih neizmjernih opačina nije prepustio čovjeka njegovoj sudbini i nije ga osudio, kako je osudio anđele nakon njihova grijeha, nego se smilovao i poslao u raju zemaljskom obećanog Spasitelja, koji je svojom gorkom mukom i smrću na drvetu križa slomio silu pakla, pribavio nam potrebite milosti i otvorio vrata raja.

Drugo, da sa svetim strahom radimo svim silama oko spasa duše svoje, jer nitko od nas nije siguran, dok je živ, da ne će duboko pasti bilo u ovoj ili onoj stvari i izgubiti dušu. Ima luđaka, koji se smatraju pravednima i ne trebaju čak ni ispovijedi u svojoj ludoj umišljenosti. Tako se jedan takav u nekom društvu, u kojem je bio prisutan i katolički svećenik, porugljivo izrazio, kad je došla riječ o svetoj ispovijedi: "Ja ne idem na ispovijed, ja nemam nikakvih grijeha". Nato će mu župnik: "Prema tomu Vi ste iznimka u rodu ljudskome". "Kako to mislite, gospodine župniče?" "Ja ću Vam reći, ako mi date časnu riječ, da ne ćete moje riječi smatrati za uvredu. Samo su dvije vrste ljudi na zemlji, koji ne griješe. Jedna vrsta su djeca, koja još nisu došla k razumu. Druga vrsta su ljudi, koji su izgubili upotrebu razuma. Nijedan drugi na svijetu nije bez grijeha". Imao je župnik potpuno pravo, kad je to rekao. A za to nam daje veliku potvrdu Sveto Pismo, kad nam riše poplavu grijeha, koja je zahvatila ljudski rod nakon pada Adamova. Kad nam pak Krist svojom milošću osigurava put u nebo, onda se moramo truditi svim silama, da ne prokockamo nijedne milosti, nego se njima marljivo koristimo, jer

da nije bilo milosti Kristove, svi bismo potonuli zauvijek i poginuli u poplavi opačina, koje su zahvatile ljudski rod nakon grijeha Adamova.

* * *

IX. KAZAN POTOPOM

Dragi vjernici!

Nema sumnje, da je milosrđe Božje veliko. Pače, kako veli Sveto Pismo, milosrđe je Gospodnje nad sva djela Njegova. Ali, kad čovjek ne mari za sve opomene Božje i ustraje u grijehu, onda se prije ili kasnije očituje i stroga pravda Božja, koja kazni opačine. Jedan nam ooseban slučaj pripovjeda Sveto Pismo u izvještaju o općem potopu, koji je zadesio griješno čovječanstvo u dane patrijarha Noe.

1. "A kad se ljudi počeše množiti na zemlji, kaže Sveto Pismo, i kćeri im se rodiše, vidješe sinovi Božji, da su bile lijepe kćeri čovječje, i uzimali ih sebi za žene, koliko ih htjedoše. Tada reče Gospod: "Duh moj ne će više dugo ostati u ljudima. Oni nijesu više ništa drugo nego meso. Trajanje njihova života neka bude još samo sto i dvadeset godina."... Kad Gospod vidje, da je pokvarenost ljudi na zemlji bila velika i da je sve mišljenje i htijenje srca njihova svejednako išla samo na zlo, pokaja se Gospod, da je bio načinio ljude na zemlji, i bio je duboko ožalošćen. I odluči Gospod: "Hoću da istrijebim sa zemlje ljude, što sam ih stvorio, s ljudima i stoku, sitne životinje i ptice nebeske. Jer se kajem, što sam ih načinio" (Gen. 6,1-7).

Milost u očima Gospodnjim, kaže dalje Sveto Pismo, našao je samo pravednik, patrijarha Noa i njegova obitelj. I kad je došlo vrijeme kazni i Noa ušao u kovčeg, što ga je bio sagradio po nalogu Božjem, "tada, kaže Sveto Pismo, Gospod zatvori za njim. Nato se izli potop na zemlju za četrdeset dana. Voda naraste i diže kovčeg, tako da je plovio nad zemljom. Sve više nabuja voda i diže se visoko nad zemlju. A kovčeg je plovio na vodi. Do tako silne visine nabuja voda na zemlji, da su bila pokrivena sva visoka brda pod cijelim nebom. Voda se pope petnaest lakata visoko iznad brda, tako da su ona bila poplavljena . Tada izgiboše sva bića, što su se micala na zemlji, ptice, stoka, zvijeri i sve, što gmiže po zemlji, a i svi ljudi. Sve, što je imalo u sebi dah života, sve, što je živjelo na suhu, pomrije. Tako istrijebi On sva bića, što su živjela na zemlji, čovjeka, stoku, štogod gmiže i ptice nebeske; sve bi istrijebljeno sa zemlje. Ostade samo Noa i što je bilo s njim u kovčegu. Voda se penjala još sto i pedeset dana dalje na zemlji" (Gen. 7,16-24).

2. Iz ovoga izvještaja Svetoga Pisma, vidimo ponajprije, kako Gospod Bog mrzi grijeh, što je i razumljivo, jer je Bog biće neizmjerno sveto. Nije naš Bog, kao što su bili žalosni poganski bogovi, kojima su pogani pridavali svakojake opačine. Venera je bila bludnica, Bakho pijanica, Hermes tat, Mars razbija č i t.d. Bog naš je biće neizmjerno sveto, to jest biće,

koje ljubi beskrajno red i čistoću, odnosno savršenstvo. Bog dakle postupa kao čovjek, koji je ne samo sam čist, nego hoće, da i sve oko njega bude čisto i u redu: soba, dvorište, zgrade, pokućstvo u sobi, odijelo i sve ostalo. Tako je i Bog, kad je stvorio svijet, a napose čovjeka, očekivao, da će čovjek ostati svet, kako ga je stvorio. To vidimo i iz riječi Njegovih preko Mojsije upravljenih Izraelu: "Budite sveti, jer sam i Ja svet" (III.Mojs.11,4).

A evo, u vrijeme patrijarha Noe ljudi su se tako iskvarili i odali putenim grijesima, da se više nije u njima mogla skoro raspoznati slika Božja, prema kojoj su stvoreni, nego su, kako kaže Gospod, bili "samo meso", ljudi uronjeni u putene grijehe skroz naskroz, kao da ni nemaju neumrle duše.

Kad su dakle sve opomene Božje i Njegovo dugo čekanje ostali bez uspjeha, morala je nastupiti pravda Božja, koja, kakogod nagrađuje i najmanje dobro, tako ne pušta bez kazne nijedne opačine, kao što vidimo iz riječi Krista Gospodina Židovima: "A Ja vam kažem, da će ljudi za svaku beskorisnu riječ, koju izreknu, morati položiti račun na dan suda" (Mt. 12,36).

Kako dakle ne bi Gospod kaznio ovako teških opačina? Ponajprije ovi tako zvani sinovi Božji, to jest potomci pravednoga Seta, morali su razumjeti, da se ništa dobra ne će roditi iz sklapanja brakova sa kćerima prokletoga Kaina, i da će ih ove navesti na zlo. I tako se dogodilo. Jer kroz dugo vrijeme od kojih sto i više godina, što im je Bog dao za pokoru, ne samo da se nisu popravili, nego su dodali nove grijehe, kao što možemo zaključiti iz riječi Gospodnjih. Dok ih prije naziva da su "samo meso", kad su se polakomili za kćerima Kainovim, kasnije kaže, da je i "sve mišljenje i htijenje srca njihova svejednako išlo samo na zlo." Kroz dugo dakle vrijeme od Boga im dano za pokoru ne samo da se nisu popravili, nego su se još više iskvarili.

Tako ih je konačno zahvatila pravda Božja i podavila ih je voda, kao osvetnica pravde Božje. Kao što su prije na neki način plivali u opačinama, tako su sada mrtva tjelesa njihova plivala u vodi, oruđu osvetne pravde Božje.

Pa ipak, dragi vjernici, i u ovoj osvetnoj pravdi Božjoj moramo gledati dobrotu Božju. Pravda Božja je zapravo dobrota Božja. Bog je, kaže neki svetac, zato pravedan, jer je dobar. Tako su se i mnogi ovi nesretnici, koji se nisu htjeli kajati, dok im je išlo dobro, pokajali u nevolji i spasili duše, kao što možemo zaključiti iz riječi prvaka apostolskog svetog Petra, koji piše u svojoj prvoj Poslanici: "Jer je i Krist jedanput za grijehe naše umro, pravedan za nepravedne, da nas privede k Bogu, ubijen doduše tijelom, ali oživljen Duhom. U njemu je sišao i propovijedao duhovima, koji su bili u tamnici. Koji su bili nekada nevjerni, kad su se u dane Noine oslanjali na dugotrpnost Božju, dok se gradio kovčeg, u kojem se malo, to jest osam duša, spasilo vodom" (I.Petr. 3,18-2o).

3. Ne moraju li se srca naša, kad slušamo izvještaj o

kazni izopačenog čovječanstva u vrijeme Noino, napuniti svetim strahom Božjim? I to je ropskim strahom Božjim, nego djetinjim strahom Božjim, da se ne bojimo toliko kazne Božje radi grijeha naših, nego uvrede Boga, koji je otac naš. "Tko naime, veli sv.Grgur papa, čini dobro samo iz straha, taj nije još posve ostavio grijeha." Međutim, kako lijepo primjećuje sveti Augustin, "čini barem iz straha pred kaznom, što nisi u stanju činiti iz ljubavi prema Bogu".

Strah Božji donijet će nam veliku korist. On ponajprije tjera grijeh iz duše, kako kaže mudri Sirah u Svetome Pismu. Da su suvremenici Noini bili imalo prožeti strahom Božjim, ne bi bili učinili onih grozota i sramota što su ih činili, niti bi ih dosljedno bila zahvatila pravda Božja, kako ih je zahvatila. Tako vidimo, da je strah Božji dao snage devedesetgodišnjem starcu Eleazaru, da ni ne okusi svinjskòga mesa prema zapovijedi kralja Antioha, makar je znao, kako ga strašne muke čekaju.

Strah Božji čuvat će kreposti naše duše. Kao što oboružan vojnik čuva magazine i druge objekte, i nitko se ne usuđuje dirati u njih, kad vidi vojnika oboružana, tako ni neprijatelj naše duše ne će se usuditi dirnuti u naše duševno blago, kreposti, dok ih čuva strah Božji. Zato neka bude svaki dan naša molitva sa svetim pjesnikom Davidom: "Probodi, Gospode, srce moje strahom svojim, da se bojim sudova Tvojih" (Ps. 118,12o).

A onda, ne moramo li se napose čuvati sramnoga grijeha putenosti, koji je toliko uvrijedio Boga, da je potopom istrijebio suvremenike Noine s lica zemlje, kao kakvu gamad? Mislimo na neizmjerno svetog Boga, čije nas oči svuda prate, kao što su pratile i suvremenike Noine. Mislimo na neizmjerno svetog Boga, koji tako mrzi svaki grijeh, a napose grijeh putenosti, bludnosti. Kako je to nedostojno čovjeka! Kako li su bijedni i jadni ljudi, koji se podaju takvim opačinama, pa makar inače blistali pred svijetom i bili ne znam na kakvim položajima.

Čitamo u životu velikog apostola Indije i Japana, svetog Franje Ksavera, kako je jednom u luci Kochin naišao na jednog dobro mu poznatog Portugalca, koji je provodio razbludan život. Svetac ga upita:"Kako ti ide?" "Vrlo dobro", odgovori mu ovaj. Nato ga svetac ozbiljno pogleda, a onda mu reče: "Ali na duši nije nitko bjedniji od tebe". Riječi i pogled svečev djelovale su. Nesretnik je uša o u se, obratio se i uz pomoć svetog Franje Ksavera započeo nov život. Neka nas misao na opći potop, na svetost Božju, koja mrzi svaki grijeh, a napose grijeh putenosti, napuni svetim strahom Božjim, te oplačemo iskreno grijehe dosada počinjene, a novih se čuvamo kao najvećega i jedinoga zla na svijetu.

+++...+++

X. BOG KAŽNJAVA GRIJEH

Dragi vjernici!

Vidjeli smo zadnji puta, kako je Bog kaznio pokvarenost ljudi u vrijeme patrijarhe Noe. No nije to ni prvi ni posljednji put, da Bog kazni grijeh. Ako samo malo prođemo kroz Sveto Pismo, povijest Crkve i svagdanji život, vidjet ćemo, kako pravda Božja bdije i grijeh kažnjava prečesto već na ovom svijetu na vidljiv način, da i ne govorimo o kazni u drugom životu. Ako se pak nađe koji luđak, i misli, da je to samo priča svećenika, onda neka ne zaboravi riječi Knjige Mudrosti:"Jer samo tada pokažeš snagu svoju, kad se ne vjeruje u savršenstvo moći Tvoje, i kod onih, koji je poznaju, kazniš prkos" (Mudr. 12,17). Blagost Božja ne dokida pravde Božje. Bog je biće savršeno.

1. Bacimo međutim letimičan pogled u povijest grijeha, pa će nam se brzo otvoriti oči. Tek što su Adam i Eva počinili grijeh, ubravši plod sa zabranjenog drveta, već ih je stigla osuda Božja: gubitak milosti posvećujuće, gubitak vrhunaravnih darova, izgon iz raja zemaljskoga, patnje svake ruke, bolesti i smrt.

Tek što je Kain ubio brata svojega, već glas Božji zove Kaina na račun i odgovornost, proklinje ga i tjera iz zemlje njegove.

Kad se je sin patrijarhe Jude, Onan, podao ružnom grijehu nečistoće u saobraćaju sa ženom svojom, kaže Sveto Pismo: "A Gospodu je bilo mrsko, što je činio, pa zato pusti, da i on umre" (Gen. 38,10). I on, to jest kao i brat mu Her, čiji grijeh ne spominje imenom Sveto Pismo, ali je svakako morala biti gadna stvar, kad ga je Gospod kaznio preranom smrću.

Ruben, sin patrijarhe Jakova, sagriješio je sa ženom oca svojega. Za kazan je izgubio pravo prvorodstva, što je bila velika stvar u Izraelu. Zato, kad je Jakov na samrti dijelio blagoslove sinovima svojim, govori Rubenu: "Rubene, ti si prvorođenac moj; jakost moja i prvina muške snage moje; prvi u dostojanstvu, prvi u vlasti! Uskipio si kao voda; ne ćeš imati prvenstva, jer si stupio na ležaj oca svojega i oskvrnio ga" (Gen. 49,3-4). I Rubensovo pleme ostalo je bez važnosti u Izraelu.

Simeon i Levi, sinovi istoga patrijarhe Jakova, izvršili su odviše krvavu osvetu nad stanovnicima Sihema. Otac je prokleo na samrti gnjev njihov i Simeonovo pleme izgubilo je svoju samostalnost i iščeznulo iz povijesti izraelske, a Levijevo pleme raspršilo se po gradovima drugih plemena.

Mojsije i Aron su u jednom času posumnjali, hoće li Bog dati vodu iz stijene narodu u pustinji. Za kaznu te sumnje stigla ih je osuda Božja, da nisu smjeli ući u zemlju obećanu, toliko žuđenu, nego su obojica umrli izvan nje.

Izraelci su se, dok je Mojsije boravio na gori Sinaju, da primi zapovijedi od Gospoda, počeli klanjati zlatnom tele-

tu, pijući i igrajući. Za kazan ih je tri hiljade palo od mača.

U zemlji Moapskoj činio je Izrael, na putu iz Egipta u zemlju obećanu, preljub sa kćerima moapskim, klanjajući se bogovima njihovim. Za kaznu ih je izginulo dvadeset i četiri tisuće, a madijanska kneževska kći Kozbi, skupa sa svojim ljubavnikom Izraelcem Zamrijem, probodena je kopljem kroz trbuh.

Narod se izraelski polakomio jednom za mesom u pustinji i mrmljao protiv Boga. Bog im je dao prepelica u izobilju, da se najedu mesa, koliko ih bijaše volja. Ali je i za kaznu njihove pohlepe pripustio bolest, koja ih je tako pokosila, da se ono mjesto prozvalo Kibrot Hattaava, to jest grobovi pohlepe (IV.Mojs.11,34).

Marija, sestra Arona i Mojsije, pobunila se jednom proti Mojsiju, jer da je zapostavljena. Bog ju je udario gubom od glave do pete, i samo na molitvu Mojsijevu opet ju je ozdravio.

Datan, Kora i Abiron s dvjesto i pedeset drugih pobunili su se protiv Mojsija, tražeći za sebe prvenstvo u građanskom i crkvenom području Izraela. Stigla ih je strahovita kazna. Koru, Datana i Abirona žive je progutala zemlja, koja se otvorila na zapovijed Gospodnju, a onih dvjesto i pedeset, što su si htjeli prisvojiti dio svećeničke vlasti, spalio je oganj s neba.

Uhode, koje je Mojsije bio poslao u Palestinu, da izvide zemlju, dali su lažan izvještaj o Palestini, na što je sav narod počeo rogoboriti protiv Mojsije i Boga. Za kaznu je sve uhode stigla nagla smrt, a više od šest stotina hiljada odraslih ostavilo je svoje kosti u pustinji, kuda su lutali četrdeset godina. Tek njihovo potomstvo ušlo je u zemlju obećanu.

Veliki svećenik Heli bio je previše nemaran u karanju svojih sinova Ofnija i Finesa, koji su besramnim životom i postupkom odvraćali narod od svete službe Božje. Za kaznu su Ofni i Fines poginuli u boju, a Heli je na vijest o njihovoj pogibiji i nesreći Izraela pao sa stolice, slomio šiju i umro.

Saul je nekoliko puta prestupio zapovijed Božju u raznim stvarima. Za kaznu je odbačen kao kralj, zapao u teško duševno raspoloženje, i konačno nakon izgubljene bitke na gori Gelboe sam sebi oduzeo život, bacivši se na mač svoj, da ne padne živ u ruke Filistejima.

Dva puta došlo je po pedeset vojnika, da prema nepravednoj naredbi kraljevoj uhvate svetog Iliju proroka. Obadvije grupe spalio je za kaznu oganj s neba.

Bezbožna kraljica Jezabela dala je lažno optužiti i kamenovati Nabota, da se dočepa njegova vinograda. Za kaznu je bila strovaljena s prozora, izgažena konjskim kopitima i izjedena od pasa, kako je prorekao Gospod Bog.

Kralj Ahab nije poslušao proročanstva prorokova, koji ga je odvraćao od borbe u Ramot Galaadu. Za kaznu je u boju smrtno ranjen i pod večer umro, a onda su psi lizali krv njegovu, kada su prana njegova kola na jezeru.

Bezbožni Jeroboam, htio je uhvatiti proroka Gospodnjeg, koji mu je prorekao razorenje oltara, koji je sagradio, da odvrati Izrael od polaska u hram Gospodnji u Jeruzalemu. Za kaznu mu se odmah ukočila ruka, i makar mu je na molitvu prorokovu opet dana upotreba ruke, istrijebljen je kasnije i on i sva kuća njegova radi idolopoklonstva.

Kralj Antioh grozno je mučio Judejce, da ih navede na otpad od vjere otaca u pravoga Boga. Za kaznu su ga živa izjeli crvi. Herod Agripa je svojatao božansku čast. Za kaznu ga je udario Anđeo Gospodnji i živa su ga izjeli crvi.

David je sagriješio preljubom i ubijstvom. Za kaznu je doživio bezbroj jada i sramota u svojoj obitelji, kao što je pobuna sina mu Absaloma i obeščašćenje njegovih žena.

Ananina i Safira slagali su pred svetim Petrom. Za kaznu ih je stigla nagla smrt.

Sodoma i Gomora griješile su neprirodnim načinom. Za kaznu je oba grada spalio oganj i sumpor.

2. Ali što da duljimo, dragi vjernici, kad ne bi ni u svijet stale knjige, koje bi se mogle napisati o strahotama, koje stižu grijeh. I ovo, što smo vidjeli, samo su vidljive vremenite kazni. Kako Bog pojedince kazni na drugom svijetu, to je tajna Božja. I nemojmo se čuditi, da Bog tako budno pazi i kazni grijeh. On je Bog neizmjernog veličanstva, mi smo ništica. "On vjekuje vijek do vijeka nit Ga žića konac čeka", a mi smo u poredbi s Njime mnogo manje nego muha, što živi jedan dan. On je svemoć, a mi smo nemoć. On je svetost, a mi opačina.

Jao umišljenim veličinama, koje utvaraju sebi, da se mogu poigravati s Bogom i griješiti po volji! Prije par godina je neki njemački župnik prijateljski opomenuo nekog inteligentnog(ako se može tako nazvati), i bogatog čovjeka, koji nije mario za vjeru. Taj mu je odgovorio pismom, u kojem kaže: "Ja imam o vjeri svoje nazore. Ja ne trebam ni duhovnika ni Crkve. Ja držim svoje pobožnosti u slobodnim planinama i šumama. Od njih slušam propovijedi i savjete, jer znam, što imam činiti. Bavite se Vi radije glupim pukom, koji još treba duhovnog pastira. Ja sam slobodan čovjek i idem svojim putovima. Za mene se ne brinite ni za spas moje duše i dobro zapamtite: "Ja ću sebi sam potražiti put u svoje blaženstvo". Točno tjedan dana iza toga našli su toga umišljenog čovjeka slomljene kičme pod njegovim vlastitim autom. To je bilo njegovo blaženstvo na tom svijetu. A na drugom? To je tajna Božja. Jedno je sigurno. S Bogom se ne možemo šaliti. I tko se igra, pasti će u ruke Boga živoga, kako veli sveti Pavao.

..ooOoo..

XI. ABRAHAM (KRIJEPOST VJERE)

Dragi vjernici!

Sinovi patrijarhe Noe, Sem, Ham i Jafet brzo su se razmnožili i raširili po zemlji. Od njih su nastali mnogi narodi.

Ali nažalost s njihovim širenjem po svijetu širio se sve više i otpad od pravoga Boga, a ljudi su se počeli klanjati suncu, mjesecu, zvijezdama, bikovima, mačkama, zmijama i drugoj gamadi, te bogovima od drva, kamena, srebra, zlata, koje su sami sebi pravili. Da se dobri Bog nije opet smilovao, čovječanstvo bi bilo potpuno utonulo u poganstvu i propalo zauvijek. Bog se pak u svom milosrdu smilovao tako, da je odabrao čovjeka, po imenu Abrahama, da se po njemu sačuva i raširi prava vjera i ufanje u budućeg Spasitelja svijeta.

1. O tome nam Sveto Pismo pripovijeda u dvanaestom poglavlju prve knjige Mojsijeve: "Jednoga dana reče Gospod Abrahamu: "Idi iz svoje zemlje i od roda svojega i iz doma oca svojega u zemlju, koju ću ti pokazati! Jer učinit ću te narodom velikim, i blagoslovit ću te, i proslavit ću ime tvoje. Ti imaš proširiti blagoslov. Blagoslovit ću one, koji tebe blagosivaju, i proklet ću one, koji tebe proklinju. U tebi će biti blagoslovena sva plemena na zemlji". I pođe Abraham, kako mu je bio zapovjedio Gospod (I.Mojs.12,1-4). Pošao je u Palestinu, pošao je kasnije, kad je nastala glad i u Egipat, pošao je natrag u Palestinu, gdje je i pokopan u dubokoj starosti od sto sedamdeset i pet godina u pećini Makpeli uz svoju ženu, kreposnu Saru.

U čemu dakle leži veličina Abrahamova? U veličini njegove vjere. Njegova vjera bila je ponajprije cjelovita, jer je Abraham vjerovao sve, što mu je Bog objavio. Nije bila malena stvar za Abrahama ostaviti svoj rod i svoj rodni kraj. Ali kad mu Bog nalaže, da ostavi rod i domovinu svoju, Abraham se odmah pokorava i vjeruje Bogu, da će od njega učiniti veliki narod, u zemlji, koju će mu darovati. On vjeruje Bogu, da će ga blagosloviti. On vjeruje Bogu, da će blagosloviti i one, koji njega budu blagosivali, i da će prokleti one, koji budu njega proklinjali. On vjeruje Bogu, da će u njemu biti blagosloveni svi narodi na zemlji. On vjeruje Bogu, da će mu dati sina od Sare, žene već starice, koja po naravnom zakonu ne može više začeti. On vjeruje Bogu, da će njegovi potomci morati služiti drugom narodu (to jest Egipćanima) punih četiri stotine godina. On vjeruje Bogu, da će On nakon toga vremena izbaviti njegovo potomstvo, a strogi sud izvršiti nad neprijateljima, koji ga budu tlačili. On vjeruje Bogu, da će u miru umrijeti u visokoj starosti.

Ali je vjera Abrahamova bila ne samo cjelovita, nego i tvrda, to jest Abraham nije ništa sumnjao o onome, što mu je Bog objavio. To je Abraham sjajno dokazao napose u slučaju žrtvovanja svoga sina Izaka. Bog mu je obećao sina, kad je žena njegova Sara bila stara već devedeset godina, a njemu samome bilo je već sto godina. I taj mu se sin doista rodio, i on mu je nadjenuo ime Izak. Kao što je i razumljivo, Abraham je silno ljubio toga sina, to više, što mu se rodio u dubokoj starosti i protiv svakoga ljudskoga očekivanja. Ali eto jednoga dana stavio je Bog Abrahama na izvanredno tešku kušnju, kad mu je naredio: "Uzmi Izaka, sina svojega, jedinca svojega, kojeg ljubiš, pa idi u pokrajinu Moriju i ondje ga prinesi za žrtvu paljenicu na jednom od brda, što ću ti ga pokazati" (I.Mojs.22,2). Kakve li gorke kušnje za Abrahama!

To mu je bio sin jedinac. To mu je bio sin, preko kojega se blagoslov imao prenijeti na čitavo čovječanstvo. Sara više ne može roditi. Što će dakle biti od obećanja Božjega? Nije li sve to varka, obmana? Ali Abrahamova vjera bila je tvrda kao stanac kamen. On je vjerovao, da će Bog ipak, makar na ne znam kakav način ispuniti svoje obećanje. Zato nije ni časa krzmao, nego je uzeo sina svoga Izaka, drva za žrtvu i pošao na mjesto, koje mu je Bog označio. Tamo je svezao sina svoga, uzeo nož i zamahnuo, da ga zakolje. Tek u zadnji čas je Bog preko anđela svojega spriječio tu žrtvu, i mjesto Izaka žrtvovao je Abraham ovna, koji se bio zapleo rogovima u guštari. Bila je dakle u Abrahama vjera tvrda kao stanac kamen.

Ali ne samo tvrda, nego je vjera njegova bila i <u>stalna</u>, to jest Abraham je volio sve izgubiti, pa i isti život, nego odstupiti od vjere. To nam pokazuje dobro i malo prije navedeni slučaj iz života Abrahamova. On je, rekosmo, bio tvrdo uvjeren, da mu Bog može dati sve,što je obećao, makar i zaklao svoga sina Izaka, na kojemu se temeljila, po ljudski govoreći, njegova nada. Ali i da to nije Bog učinio, Abraham je bio spreman žrtvovati svoga sina, pa i sam umrijeti, ali nikako nije htio Boga napustiti. Nije dakle radio kao nesretni kralj Salomon, koji je, da ne ražalosti svojih poganskih žena, odstupio od Gospoda Boga svoga i posagradio žrtvenike svim njihovim lažnim bogovima, da im služe.

Ali još jedno svojstvo vjere vidimo kod patrijarhe Abrahama. Vjera je njegova bila ne samo cjelovita, ne samo tvrda, ne samo stalna nego i <u>živa</u>, jer je Abraham živio po vjeri i klonio se svakoga zla, a činio dobro, kako ga je vjera u Boga učila. Pogledajte samo, kako je spriječio razdor između pastira svoga bratića Lota i svojih! Da ne bude svađe, premda je bio stariji, stavio je Lotu na raspolaganje, neka izabere koji kraj hoće. I kad je Lot izabrao bolji dio, Abraham nije ni jedne riječi prigovorio, jer je volio izgubiti na imetku negoli podržavati svađu i razdor. Pogledajte njegovo poštenje, kad je izbavio svoga bratića Lota, i kralj sodomski, kojemu je također pomogao, ponudio mu blaga za odštetu! Abraham odgovara: "Ni konca, ni remena od obuće, ništa od svega što je tvoje, ne uzimam".

On zagovara grešne gradove Sodomu i Gomoru, da ih spasi od propasti. On točno plaća cijenu za pećinu Makpelu, kakogod je zatražio vlasnik. On se Bogu moli za Abimeleha, koji mu je bio oteo ženu, da ga Bog ozdravi i blagoslovi mu kuću. On lijepo postupa sa svojim slugama. On se redovito Bogu svome moli, klanja i prinosi mu žrtve. Vjera je njegova bila doista živa, to jest činio je dobro, gdjegod je mogao, a svagdje se klonio zla, odnosno grijeha, kako ga je učila vjera u Boga.

2. Nije li sveti patrijarha Abraham velika pouka i živa opomena i svima nama u pitanju vjere? Vjera je, dragi vjernici, najvažnija stvar u našem životu, jer bez nje je, kako veli sveti Pavao apostol, "nemoguće ugoditi Bogu" (Žid. 11,6). Ona je za nas u duhovnom pogledu isto, što je i korijen stablu. Ako je korijen čvrst, zdrav, duboko u zemlji, onda će i

stablo stajati čvrsto, onda se možemo nadati i rodu na stablu. Ali ako je korijen slab, bolestan, onda će stablo hiriti i jednoga će se dana, kad navali bura, srušiti, i od njega nema drugo, nego da se baci u vatru. Zato kaže sveti Opći Crkveni Sabor u Tridentu:"Vjera je početak ljudskoga spasa, podloga i korijen našega opravdanja; bez nje je nemoguće ugoditi Bogu i prispjeti k zajednici djece Njegove" (DB 8o1).

Od kolike je važnosti za nas vjera, vjera cjelovita, tvrda, stalna i živa, pokazuje nam i primjer velikog vođe naroda izraelskoga Mojsije na putu iz Egipta u zemlju obećanu Palestinu. Jednog mu je dana naredio Gospodin, da izbije žednom narodu vodu iz pećine u pustinji. Mojsije je samo na čas posumnjao, samo na čas nije mu vjera bila tvrda. I već ga je stignula osjetljiva kazna Božja, da nikada nije smio nogom stupiti u lijepu zemlju obećanu Palestinu, koju je tako želio vidjeti, nego je umro i pokopan izvan Palestine. A kako bismo mi mogli prispjeti u onu jedinu pravu zemlju obećanu, nebo, ako ne bismo imali čvrste vjere u Boga, ako ne bismo živjeli po toj vjeri? To je nemoguće. A da je to nemoguće, pokazuju i riječi Krista Gospodina, koji je rekao apostolima, kad je uzlazio na nebo i njih slao propovijedati: "Koji vjeruje, spasit će se, a koji ne vjeruje, osudit će se" (Mk, 16,16).

Danas se pak mnogi poigravaju sa svojom vjerom. Za kakvugod tricu spremni su zatajiti vjeru u Boga, kao da je ona suhi list, a ne korijen, koji drži čitavo stablo našega života, i o kojem ovisi sva naša sretna ili nesretna vječnost. Jao kršćaninu katoliku, koji za kukavno mjesto, koji za volju jedne unosne ženidbe, koji iz kukavičkog straha izda svoju vjeru, svoga Boga! Ako Krist Gospodin nije ozdravio ni jednog bolesnika, koji nije pokazao takve takve vjere, još manje će dati život vječni čovjeku, koji ma[illegible] u vjeri. Njegova je osuda zapečaćena i propast vječna sigurna. Neka nam milost Božja sačuva ovaj divni dar Božji, svetu vjeru katoličku, pravu vjeru u Boga, za koju nam tako divan primjer pruža sveti patrijarha Abraham.

...___...

XII. MOJSIJE

Dragi vjernici!

Od Adamovih potomaka nastali su mnogi narodi, koji su se raširili na sve strane svijeta: Egipćani, Sirci, Asirci, Babilonci, Izraelci, Filisteji, Perzijanci, Medijci, Kananci, Grci i bezbrojni drugi. Ali svi su ti narodi zastranili i dali se na idolopoklonstvo. Samo jedan narod sačuvao je po posebnoj providnosti Božjoj vjeru u pravoga Boga, a to je bio narod izraelski, ili kako se kasnije prozvao, narod židovski. "Bog je, veli Rimski Katekizam, odabrao između naroda jedan, koji je prozvao "svojim" narodom, od kojeg je htio biti naročito poznavan i štovan: ne možda zato, što bi druge narode pretekao u pravdi ili ih nadvisio bro-

jem (kako je to Bog sam Židovima dao na znanje), nego više radi toga, jer se Bogu svidjelo, da jedan mali i neznatni narod učini velikim i jakim, da bi Njegova moć i dobrota kod svih naroda bila to više poznata i slavljena" (C.R. 3, 1,12).

U tom pak narodu odabrao je Bog jednog posebnog čovjeka, koji će voditi taj narod i udariti temelje svemu njegovom kasnijem životu, a taj čovjek zvao se Mojsije.

1. Ono, što nam upada kod Mojsija naročito u oči, to je čudesna briga Božja za njega, to je sama zadaća Mojsijeva i ono, što je njome predstavljao.

Ponajprije zapažamo kod Mojsije upravo čudesnu brigu Božju za njega. Poznato je iz Svetoga Pisma, da su Izraelci došli u Egipat za života patrijarhe Jakova, čijeg su sina Josipa zavidna braća bila prodala u Egipat. Po posebnoj providnosti Božjoj, kad je Josip postao potkraljem Egipta, za vrijeme jedne teške i duge gladi, i sam pa trijarha Jakov s ostalim članovima obitelji doša o je u Egipat, gdje su se potomci njegovi kroz razdoblje od četiri stotine godina razvili u narod od kojih tri milijuna ljudi. Međutim, kad su Egipćani opazili, da se Izraelci veoma množe, i da bi im mogli postati opasni, i kad su se zaboravile zasluge Josipove za Egipat, dao je egipatski kralj ili faraon nalog, da se kod porođaja ubijaju sva muška djeca izraelska, a na životu ostavljaju samo djevojčice. Tako je imalo biti i s Mojsijem, o čijem rođenju pripovijeda Sveto Pismo ovo: "Neki muž iz kuće Levijeve otiđe i oženi se ženom plemena svojega. Žena zatrudnje i rodi sina. Kad ona vidje, da je lijep, sakrivala ga je tri mjeseca. A kad ga nije mogla dulje sakrivati, uze za nj košaricu od papirusove trstike. Zamaza je dobro asfaltom i smolom, metnu dječaka u nju i stavi je u trsku kraj Nila. Sestra njegova stajala je podalje, da vidi, što će biti od njega. Tada dođe kći faraonova na Nil, da se kupa. Dok su sluškinje njezine hodale amo i tamo na obali Nila, ugleda ona košaricu u trsci. Posla sluškinju svoju tamo, da je donese. Kada je otvori, vidje dijete: bio je dječak i plakao je. Sažali joj se i pomisli: "To je jedno od djece hebrejske". Tada upita sestra njegova kćer faraonovu: "Hoćeš li da idem i da ti dovedem dojkinju Hebrejku, da doji dijete?" Odgovori joj kći faraonova: "Idi!" I otide djevojčica i dovede mater dječakovu. Njoj reče kći faraonova: "Uzmi ovog dječaka i doji ga! Ja ću ti za to platiti!" Žena uze dječaka i dojila ga je. Kad dječak posta veći, donese ga natrag kćeri faraonovoj. Ona ga uze kao sina i nadjenu mu ime Mojsije. "Jer, reče, iz vode sam ga izvadila" (I.Mojs. 2,1-10).

Vidite li čudesnu brigu Božju za Mojsija? On je imao biti pogubljen kao i druga muška djeca izraelska. Ali Bog je bdio nad njim i mati ga je sakrivala tri mjeseca, jer joj se, kao što je i razumljivo smilio plod utrobe njezine. Kad ga više nije mogla kriti, spela mu je košaricu i zamazala smolom, da ne može voda prodrijeti u nju, i onda je izložila košaricu u trstici u Nilu. Bog je udesio, da se baš u to vrijeme došla tamo kupati kći faraonova i opazila košaricu te je poslala sluškinju svoju, da je izvuče iz vode. Bog je

učinio, da joj se dječak smilio, i ona ga je posinila, nakon što ga je mati, kojoj ga je bila predala na dojenje, odojila. I tu se najljepše očituje divna briga i providnost Božja, što je Mojsije došao baš na dvor faraonov, gdje je stekao veliku naobrazbu i upoznao život dvora, na kojem je kasnije kao izaslanik Božji imao odigrati tako veliku ulogu u povijesti naroda izraelskog. Sam sveti Stjepan prvomučenik spominje tu odliku Mojsijevu, kad je govorio pred sudom i rekao među ostalim: "I pouči se Mojsije u svoj mudrosti egipatskoj, i bio je silan u riječima i u djelima svojim" (Dj. 7,22).

Da je bio silan u riječima i djelima, pokazao je sav njegov kasniji život. No to je pokazao još, dok je bio na dvoru, kao posinak kćeri faraonove, jer je već tada posjećivao svoje potlačene zemljake, da im pomogne u njihovoj nevolji, pa je tako jednoga dana ubio jednoga Egipćanina po dopuštenju Božjem, koji je tukao i mučio jednog njegova zemljaka.

Međutim kad je faraon doznao za taj slučaj i htio ubiti Mojsija, morao je Mojsije bježati. Bog je opet divno bdio nad njim. Odveo ga je zemlju madijansku, gdje je stupio u službu Raguela, svećenika madijanskog, koji mu je dao kćer svoju Seforu za ženu. I tu je Bog Mojsija, dok je čuvao ovce u pustinji, pripravio do kraja za njegovu uzvišenu zadaću, očitovavši mu se u gorućem grmu na gori Horebu ili Sinaju.

2. Bog je dao Mojsiju golemu zadaću: zadaću, da ide pred moćnog faraona; zadaću, da ga prisili velikim znacima i čudesima, da pusti narod izraelski iz ropstva; zadaću,da vodi narod izralski iz Egipta preko Crvenog Mora i Sinajskog poluotoka u zemlju obećanu Palestinu; zadaću, da tomu narodu poda zakon i pouči ga u svim zapovijedima, koje će primiti od Boga; jednom riječi, zadaću, da stvori sigurne temelje svemu kasnijem građanskom i vjerskom životu naroda izraelskoga. Bila je to doista golema zadaća, kakve nije imao nijedan drugi vođa izraelskoga naroda. I Mojsije je tu svoju zadaću sjajno ispunio, ako izuzmemo možda koju tu ljudsku slabost, bez koje ne može biti čovjek na tome svijetu.

3. Mojsije je po mnogim svojim značajkama i lijepa slika Isusa Krista, Sina Božjega. Mojsije je kao dječak izmakao okrutnoj zapovijedi faraona, koja je naređivala ubijati svu mušku djecu izraelsku. Krist je izbjegao okrutnoj zapovijedi Herodovoj, koja je nalagala poubijati svu mušku djecu u Betlehemu ispod dvije godine. Mojsije je proboravio mladost u Egiptu. I Krist je proboravio u Egiptu nekoliko godina na bijegu pred Herodom. Mojsije je postio četrdeset dana prije proglašenja zavjeta na Sinaju. I Krist je postio četrdeset dana prije nego je stupio u javni život, da proglasi zakon Evanđelja, s kojim počinje Novi Zavjet. Mojsije je najveći zakonodavac Izraela, Krist je najveći zakonodavac svijeta po svome Evanđelju. Mojsije je oslobodio Izraelce iz ropstva faraonova. Krist je oslobodio sav svijet od ropstva đavolova. Mojsije je poveo narod izraelski u zemlju obećanu. Krist vodi sve ljude dobre volje u pravu zemlju obećanu, nebo. Mojsije je puno molio i trpio za narod svoj. Krist je cijeli život trpio i molio za či-

tavo čovječanstvo. Mojsije je bio silno blag i pun dobrote prema narodu svome, kraj sve zloće njegove. Krist Gospodin je sama blagost i dobrota, tako da je mogao reći: "Učite se od Mene, jer sam blaga i ponizna srca!"

4. Koliko dakle moramo biti zahvalni dragom Bogu, koji je tako brižno bdio nad Mojsijem i uzgojio ga divno za uzvišenu zadaću vođe naroda Božjega. Time je koristio i svima nama, jer je iz sredine toga naroda nakon dugih vjekova proizašao Spasitelj svijeta, Isus Krist. On se mnogo puta u svom javnom životu pozivao na Mojsiju. On nije dokinuo zapovijedi Božje, koje je Mojsije proglasio na Sinaju. I danas vrijedi: "Ja sam Gospod Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz Mene! Ne izusti imena Gospoda, Boga svoga, uzalud! Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji! Poštuj oca i majku, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji! Ne ubij! Ne sagriješi bludno! Ne ukradi! Ne reci lažnoga svjedočanstva na bližnjega svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga! Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga!" Sve to vrijedi i danas, kao što govori Krist na gori blaženstva: "Ne mislite, da sam došao da ukinem zakon i proroke. Nijesam ih došao ukinuti, nego da ih ispunim. Jer zaista, kažem vam: Dok stoji nebo i zemlja, ne će nestati nijedne jote ili točke iz zakona, dok se sve ne ispuni" (Mt, 5,17-18).

Mojsije je dakle mogao s punim pravom već pred hiljadu i pet stotina godina prije dolaska Kristova na svijet reći Izraelcima: "Proroka iz sredine tvoje, između braće tvoje, kao što sam ja, podignut će ti Gospod, Bog tvoj, njega slušajte!" (Deut.18,15). Taj prorok je u prvom redu Sin Božji, osnivač općenite Crkve, u čije je temelje prema tome već sluga Božji, Mojsije, polagao prvo kamenje, kad je pripremao narod na dolazak Mesije. Time je zauvijek zadužio i sve nas.

=_=_=_=

XIII. OSLOBOĐENJE IZRAELA OD ROPSTVA

Dragi vjernici!

Već smo spomenuli u zadnjoj propovijedi, kako su Izraelci prispjeli u Egipat i kako su se tamo razvili u velik narod od koja tri milijuna ljudi kroz četiri stotine godina, što su tamo boravili. Spomenuli smo i to, kako su se Egipćani počeli bojati Izraelaca, da bi im mogli postati opasni. Zato egipatski kralj ili faraon reče narodu svojemu: "Eto, narod sinova Izraelovih brojniji je i moćniji od nas. Hajde da mudro postupamo s njima, da još dalje ne raste i u slučaju kakva rata ne prijeđe k neprijateljima našim i ne otiđe iz zemlje!" Postaviše stoga nad njim nadrednika, da ga muče teškim poslovima: morade faraonu zidati za skladišta gradove Pitom i Rameses. Ali što su ga više tlačili, to se više množio i više se širio, tako da su strahovali od sinova Izraelovih. Zato su Egipćani silom gonili sinove Izraelove

na posao. Ogorčavali su im život teškim poslom s ilovačom i opekama i svakim radom u polju. Gonili su ih silom na sve te poslove. A babicama hebrejskim, od kojih se jedna zvala Sefora, a druga Fua, naredi kralj egipatski ovo: "Kad pomažete hebrejkama kod poroda, pripazite na spol: je li dječak, usmrtite ga! Je li djevojčica, neka ostane na životu!" (II. Mojs. 1,9-16). Stanje je dakle Izraelaca bilo upravo očajno, i da se tako nastavilo, bili bi malo pomalo iščeznuli sa zemlje.

1. No nad tim narodom bdjela je ljubezna providnost Božja, koja znade iz zla izbiti dobro. Narod je morao upoznati, da bez Boga ne može ništa, a to može najbolje vidjeti, kad se nalazi u beznadnom stanju, kao što je bio Izrael. Tada se pokazala desnica Božja. Dok je Mojsije pasao ovce tastu svojemu Jetru uz goru Horeb ili Sinaj, javi mu se Bog u gorućem grmu i reče mu: "Dobro vidjeh nevolju naroda svojega u Egiptu i razabrah tužbu njegovu na tlačitelje njegove. Znam, kako puno trpi. Zato evo siđoh, da ga izbavim i da ga izvedem iz te zemlje u zemlju lijepu i prostranu, u kojoj teče mlijeko i med, u mjesta, gdje su Kanaanci, Heteji, Amoreji, Ferezeji i Jebuzeji. Doista, tužba sinova Izraelovih doprije do Mene, i Ja vidim, kako ih teško muče Egipćani. Zato sad idi! Šaljem te k faraonu. Izvedi narod moj, sinove Izraelove iz Egipta!" (II.Mojs. 3,7-10).

Mojsije se kušao najprije izgovoriti na razne načine, ali je konačno morao popustiti i pokoriti se nalogu Božjemu. Sa ženom svojom Seforom i sinovima otputovao je u Egipat. Zajedno sa bratom svojim Aronom, koji mu je po nalogu Božjem bio izašao ususret, pošao je do faraona i rekao mu: "Ovako govori Gospod, Bog Izraelov: Pusti narod moj da ide, da mi u pustinji slavi svetkovinu!" No faraon ne samo da nije pustio Izraelaca, nego je nad njima pojačao svakojake nevolje. Dok su prije dobivali slamu za pravljenje opeka, sad su si morali sami sakupljati strnjiku, a ipak izručivati svaki dan toliko opeke, koliko i prije. Rad je dakle narodu bio silno otešćan i narod je počeo očajavati i vikati na Mojsija i Arona, da su ih do kraja upropastili. Kada se Mojsije pomolio Gospodu, počeo je On biti Egipat silnim nevoljama. Faraon se nakon prvih čudesnih znakova, što ih je učinio Mojsije, kratio i dalje da pusti narod. Prvo veliko zlo, kojim je Bog udario Egipat bilo je, da je Mojsije vodu Nila pretvorio u krv i ribe u Nilu izgiboše. Drugo veliko zlo, kojim je Bog udario Egipat bilo je, da su izašle žabe u silnoj množini i pokrile zemlju egipatsku. Treće zlo bili su silni komaci, kad je Aron pružio štap i udario po prahu, koji se pretvorio u komarce. Četvrto zlo bile su pasje muhe u neizmjernoj množini, od kojih je teško trpio Egipat. Peto zlo bilo je uginuće sve stoke egipatske. Šesto zlo bili su čirovi na ljudima i stoci. Sedmo zlo bila je strahovita tuča, kakve nije nikada bilo u Egiptu, od koje su izginuli ljudi i životinje, koje su bile u polju, i uništeno bje sve bilje i polomljeno drveće u polju. Osmo zlo bili su skakavci u neizmjernoj množini, koji su požderali sve, što je ostalo od tuče. Deveto zlo bila je strahovita tama tri dana, da niti

ko nije mogao vidjeti drugoga niti se maknuti s mjesta, osim Izraelaca, kod kojih je bilo svijetlo.

Kada sve to nije koristilo, onda je Bog poslao zadnje i za Egipćane najosjetljivije zlo. Jedne noći pomorio je Anđeo Gospodnji svu prvorođenu mušku djecu Egipćana, počev od prvorođenca faraonova, pa do prvorođenca sluge i roba, koji je ležao u tamnici, isto tako svako prvenče od stoke. Samo kod sinova Izraelovih nije stradao nijedan prvorođenac. Po nalogu naime Božjem opomenuo je Mojsije Izraelce, da krvlju zaklanog janjeta pomažu gornji prag i oba dovratka, pa će ih mimoići Anđeo osvetnik, kad bude ubijao prvorođence u zemlji egipatskoj. I tako se dogodilo.

Videći faraon, što se dogodilo, još u noći dozva Mojsija i Arona i reče: "Ustajte, idite iz naroda mojega, vi i sinovi Izraelovi! Otiđite, služite Gospodu, kao što ste molili! I ovce svoje i goveda uzmite sa sobom, kao što ste zahtijevali! Idite, pa molite i za me blagoslov!" (II.Mojs.12,31-32).

I tako je narod izraelski izašao iz Egipta, svega oko tri milijuna Izraelaca, sa svim blagom svojim, uzevši još i od Egipćana brojno srebro i zlato i haljine. Pošli su prema Crvenome moru, i Gospod je išao pred njima, danju u stupu od oblaka, da im pokazuje put, a noću u stupu od ognja, da im svijetli, da bi mogli putovati danju i noću. Bog je pred njima razdijelio Crveno more, da su mogli po suhu prijeći na drugu obalu, a faraona i svu vojsku njegovu, koji su za njima bili pošli u potjeru i stupili u more, potopio je, čim su Izraelci prešli na drugu stranu. Tako je eto Bog izbavio Izraelce iz ropstva egipatskoga.

2. Ovo izbavljenje iz Egipta, dragi vjernici, jest bez sumnje jedan od najvećih događaja u povijesti naroda izraelskoga. Tu se pokazala neizmjerna moć Božja, kao rijetko u drugim zgodama u isti mah. Ima budala, koje se znadu rugati izvještaju Svetoga Pisma. A nije proteklo nego par mjeseci, što ste imali prilike čitati u novinama, kako su u neizmjernoj množini napali skakavci Perziju, Egipat i neke druge zemlje na Istoku, i prijetili im potpunim uništenjem, i to u ovim našim danima. Zar je Bog bio možda manje moćan u danima Mojsije i faraona?

I ta moć Božja izbavila je Izrael od sigurne propasti, koja mu je prijetila od faraona i njegova naroda.

Ali se tu skriva i velika tajna. Ovo je slika našega robovanja đavlu, našeg izbavljenja od vlasti đavolske. Svi smo naime nakon pada Adamova bili robovi grijeha istočnoga, kojemu smo nadodali bezbrojne osobne grijehe. Đavao je naime radio kao i faraon, koji je svaki dan povećavao terete Izraelcima. Tako je i đavao na istočni grijeh dodao nove grijehe, na koje podjaruje bez prestanka ljude. Podjaruje ih na oholost, podjaruje ih na lakomost i škrtost, podjaruje ih na besramne misli, želje i djela, podjaruje ih na zavist i mržnju, podjaruje ih na pijanstvo i neumjerenost u jelu, podjaruje ih na lijenost, podjaruje ih na srdžbu, podjaruje ih na bune protiv roditelja,poglavara,krađe i razbojstva,klevete i ogovore i bezbroj drugih grijeha,koji izviru iz glavnih grijeha.

I tako smo stajali bespomoćni iza pada Adamova. Andeo osvetnik pravde Božje bio bi sve pomorio, kao što je i prvorođence egipatske, da se nije pokazala krv neokaljanog Jaganjca Božjega, koja je prolivena na drvu križa za sav ljudski rod. Njome nam je omogućeno spasenje, izlaz iz ropstva đavolskoga, prelazom preko vode svetoga krštenja. Moramo istina proći kroz pustinju ovoga života: kroz bolesti, kroz postove, kroz bdjenja, kroz klevete, kroz ogovore, kroz progonstva svake ruke, kroz naporni rad, kroz pogibli od neprijatelja i lažnih prijatelja, kroz sumnje, kroz tjelesnu smrt. Ali, ako se vjerno držimo Krista Gospodina, koji nas vodi kao i oblak Izraelce, onda nam je osiguran put i dolazak u pravu zemlju obećanu, nebo, za koje veli sveti Pavao apostol: "Niti je oko vidjelo, niti uho čulo, niti je u srce ljudsko ušlo, što je Bog pripravio onima, koji Njega ljube".

Jao nama, ako se poplašimo od pustinje ovoga života, od teškoća, koje sa sobom donosi život na zemlji, i kušamo se vratiti natrag u ropstvo đavolovo, jer je tobože lakše pustiti uzde strastima! I Izraelci su se bili prepali od napora u pustinji, mrmljali su protiv Boga i griješili i kušali vratiti se natrag u Egipat, zemlju ropstva. Tako su bili ludi i nezahvalni za golemo dobročinstvo Božje. Zato ih je stigla teška kazna Božja, i tisuće i stotine tisuća njih izginuli su u pustinji. Oslobođenje od ropstva đavolskoga, koje nam je oslobođenje pribavio Krist svojom krvlju na drvetu križa, odviše je veliko dobročinstvo, a da bi se smjeli njime poigravati. Nikad više natrag u ropstvo đavolsko, u grijeh, nego kroz nevolje života u zemlju obećanu, u divno nebo!

-:-:-:-:-

XIV. ZAVJET S BOGOM

Dragi vjernici!

Rekli smo u zadnjoj propovijedi, da je Gospod Bog silnom desnicom svojom oslobodio narod izraelski iz ropstva egipatskoga, pri čemu se poslužio slugom svojim, velikim vođom naroda izabranoga, Mojsijem. Nakon prelaza preko Crvenoga mora putovao je narod pustinjom do gore Sinaja, kamo je prispio treći mjesec nakon izlaska iz zemlje egipatske. I kad se Mojsije obratio Bogu, reče mu Gospod: "Ovo kaži kući Jakovljevoj i objavi sinovima Izraelovim: Vidjeli ste, kako sam postupao s Egipćanima, kako sam vas nosio na krilima orlovim i doveo vas amo k sebi. Ako sad budete vjerno slušali riječ moju i držali zavjet moj, bit ćete moja osobita svojina između svih naroda, jer moja je sva zemlja. I bit ćete mi kraljevstvo svećeničko i narod svet" (II.Mojs. 19, 3-6).

1. Gospod Bog se dakle na neki način upravo nudio, da s cijelim narodom izraelskim sklopi svečani zavjet i stupi tako s njime u najužu vezu. U cijeloj povijesti Izraelovoj

sve do odbačenja Krista, nije bilo časa od takve važnosti i znamenitosti za vjerski i građanski razvitak Izraela, a možemo reći i za čitavi tok djela otkupljenja.

Kada se dakle narod po naputku Mojsijevu pripravio, a da se narodu sve što dublje usadi u srce i dušu, učini Gospod, da treži dan zagrme gromovi i zasijevnu munje. Teški se oblaci nadviše nad gorom Sinaj i odjeknu glas trube veoma jak. Sav narod, što je bio u taboru, uzdrhta. Nato dade Gospod Bog Izraelu ove zapovijedi: "Ja sam Gospod, Bog tvoj, koji te je izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva. Nemaj drugih bogova uz Mene! Ne pravi sebi lika rezana, niti kakve slike od onoga, što je gore na nebu ili dolje na zemlji ili u vodi pod zemljom! Ne padaj ničice pred njima i ne klanjaj se njima! Jer ja Gospod, Bog tvoj, jesam Bog revnitelj, koji kazni opačinu otaca na djeci, unučadi i praunučadi onih, koji me mrze. A milosrđe iskazuje do u tisućno koljeno onima, koji me ljube i drže zapovijedi moje. Ne uzimaj uzalud imena Gospoda, Boga svojega! Jer Gospod ne će pustiti bez kazne onoga, koji uzima ime Njegovo uzalud. Pazi na to, da posvetiš subotu! Šest dana radi i izvršuj sve poslove svoje! Ali sedmi dan jest dan odmora u čast Gospodu, Bogu tvojemu. Tada ne smiješ raditi nikakva posla, ni ti ni sin tvoj ni kći tvoja, ni sluga tvoj ni sluškinja tvoja, ni stoka tvoja, ni stranac, koji boravi kod tebe unutar vrata tvojih! Jer u šest dana stvori Gospod nebo i zemlju, more i sve, što je u njima, ali sedmi dan otpočinu On. Zato je Gospod blagoslovio i posvetio subotu. Poštuj oca svojega i mater svoju, da dugo živiš u zemlji, koju će ti dati Gospod, Bog tvoj! Ne ubijaj! Ne čini preljube! Ne kradi! Ne svjedoči lažno proti bližnjemu svojemu! Ne želi kuće bližnjega svojega! Ne želi žene bližnjega svojega, ni sluge njegove, sluškinje njegove, vola njegova, magarca njegova, ni igdje išta, što pripada bližnjemu tvojemu!"

Narodu, koji je drhtao od straha radi stilnih pojava u prirodi, dao je Gospod preko Mojsija još mnogo drugih odredaba za njegov građanski život. Nato je pozvao Mojsija Sa Aronom, sinovima njegovim i sedamdeset starješina izraelskih na goru, da prinesu svoj poklon Gospodu. Kad je onda Mojsije došao i objavio narodu sve zapovijedi Gospodnje i sve zakone, odgovori narod jednoglasno: "Sve zapovijedi, što ih dade Gospod, držat ćemo!" (II.Mojs.24,3). Nato je Mojsije napisao sve zapovijedi Gospodnje i rano sutradan načinio žrtvenik pod gorom i dvanaest kamenih spomenika za dvanaest plemena izraelskih. Naložio je mladim ljudima izraelskim, da prinesu Gospodu žrtvu paljenicu i da zakolju junce za žrtvu mirotvornu. Nato je uzeo Mojsije polovinu krvi i ulio ju u zdjele žrtvene. Drugom polovinom krvi poškropio je žrtvenik. Tada uze knjigu zavjeta i pročita je glasno narodu. Oni se nato zavjeriše: "Sve što zapovjedi Gospod, rado ćemo činiti i ispunjavati!" I Mojsije uze krv, poškropi njom narod i reče: "Ovo je krv zavjeta, što ga Gospod sklopi s vama na temelju svih ovih zapovijedi" (II.Mojs.24,8).

Istina,narod je prelomio zavjet,kad je plesao oko zlatnoga teleta,dok je Mojsije boravio na gori,ali je Gospod u milosrđu svome obnovio zavjet s narodom izraelskim.

2. Rekli smo, da je sklapanje zavjeta na gori Sinaju najvažniji čas u povijesti naroda izraelskoga do časa odbačenja Krista Gospodina. Što naime može biti važnije, nego kad se upravo nudi za prijatelja nekomu Bog? Bog, koji je vječan, koji vjekuje vijek do vijeka, nit' Ga žića konac čeka! Bog, koji je neizmjerno moćan! Koji jednom riječju svojom stvara Anđele, Arkanđele, Prijestolja, Gospodstva, Poglavarstva, Vlasti, Sile, Kerube, Serafe, milijune zvijezda, sunce, mjesec, zemlju, oceane, svu živu i mrtvu prirodu! Bog, koji je neizmjerno svet! Bog, koji je neizmjerno dobar! Bog, koji je neizmjerno mudar! Bog, koji je sveznajući! Bog, koji je nepromjenljiv! Bog, koji je posvuda!

I taj veliki i neizmjerni Bog nudi se za prijatelja, pomoćnika, oca, jednomu narodu, koji se nije ničim posebnim istaknuo, jer sve što je imao imao je od Boga. Mogao je dakle Bog isto tako uzeti i pripraviti i svaki drugi narod. Ali evo odabrao je baš izraelski narod. I tomu narodu obećaje On sve: lijepu zemlju, obilje svih prirodnih dobara, plodnost kod obitelji i kod životinja, obranu od neprijatelja i svakoga straha, sreću i blagoslov u svim poduzećima. Samo jedan uvjet stavlja: da narod njegov drži zapovijedi, koje mu je dao! Da ne služi tuđim bogovima, da ne grdi imena Gospoda Boga svoga, da poštuje svetkovinu Njegovu, da poštuje starije, da ne griješi bludno, da ne krade, da ne kleveće, da ne čezne za tuđom ženom i imetkom.

3. Mogli su dakle doista zavidjeti narodu izraelskom svi drugi narodi. Egipćani su imali tada već moćno kraljevstvo i državu. Ali ona ne znači ništa u poredbi sa zavjetom, koji je Bog sklopio na Sinaju s Izraelom. I Babilonci i Asirci su osnovali kasnije velike i moćne države. Ali one ne znače ništa u poredbi sa zavjetom, koji je Bog sklopio s Izraelom na Sinaju. I Grci i Rimljani odlikovali su se kasnije svojim znanostima i ratnim pothvatima. Ali to je ništa u poredbi sa zavjetom, koji je Bog sklopio s Izraelom na Sinaju.

No moramo li i mi zavidjeti Izraelcima na zavjetu, sklopljenom s Bogom na Sinaju? Ili nije li nama Gospodin Bog učinio još mnogo više? Što je naime bio zavjet sklopljen na Sinaju? Ništa drugo nego sjena onoga, što je imalo doći. Tamo je Bog sklopio zavjet s narodom izraelskim preko sluge svojega Mojsija. S cijelim pak čovječanstvom sklopio je drugi zavjet preko Sina svojega, Isusa Krista. Ono je bio zavjet straha, a ovo, što smo doživjeli, jest zavjet ljubavi. Židovima je obećao Bog tom prilikom zemlju obećanu, najljepšu zemlju na svijetu. A nama preko Sina svoga obećaje lijepo i divno nebo, u poredbi s kojim ne znače ni sve zemlje na svijetu ništa. Ona je zavjet bio zapečaćen krvlju junaca. Naš zavjet, zavjet ljubavi, zapečaćen je krvlju samoga Sina Božjega, prolivenom na drvetu križa. Onaj je prestao smrću Kristovom, ovaj traje do vijeka. Zato je imao pravo sveti Augustin, biskup, kad uzvisuje Novi Zavjet pred Starim, govoreći: "Zakon (Mojsijev) dao je prijetnje, ali nikakve pomoći; dao je zapovijedi, ali nikakova ozdravljenja; pokazao je rane, ali ih nije zatvorio: on je bio samo priprava na liječnika, koji je imao doći u milosti i istini; kao što i liječnik katkada

pošalje pred sobom slugu svojega k bolesniku, da mu stavi oblog, dok sam ne dođe".

Godine 1870. za vrijeme rata između Njemačke i Francuske, smjestila se francuska vlada u palači nadbiskupa u gradu Toursu. Jedan član vlade, židovski odvjetnik Cremieux, reče jednoga dana smješkajući se nadbiskupi: "Vaša Milosti, Vi zastupate Novi, a ja Stari Zavjet. Morali bismo samo ustanoviti, koji je bolji". Mons. Guibert mu odgovori: "Gospodin Cremieux, Vi kao advokat znadete, da od dvije oporuke može vrijediti samo ona, koja je posljednja. Dakle Novi Zavjet!"

Pa kad je nama eto dobri Bog udijelio mnogo veću milost nego Židovima na Sinaju, onda se moramo pokazati zahvalnima i vjerno se držati sklopljenoga zavjeta i obećanja, koje smo dali na svetom krstu: vjerni svome Bogu do smrti; vjerno vršiti sve zapovijedi i naloge Njegove. A On, koji je vjerno držao svoje obećanje Izraelu, držat će ga sigurno i nama i nakon ovoga zemaljskog života dati nam pravu zemlju obećanu, lijepo i divno nebo, da Boga slavimo i hvalimo uvijeke.

oooOooo

XV. PRIZNAVANJE BOGA KAO POČEO I SUVERENA

Dragi vjernici!

Govorili smo, kako je Gospodin Bog sklopio zavjet s narodom izraelskim, kad je iz ropstva u Egiptu prispio preko Crvenoga Mora do gore Sinaja. Bog je dao narodu svoje zapovijedi i obećao mu obilati blagoslov, ako ih bude vršio, a narod mu se dragovoljno obvezao, da će vjerno vršiti sve zapovijedi i naloge Gospodnje.

1. Prva zapovijed, koju je Gospod Bog dao narodu izraelskom, a dakako i svemu čovječanstvu, jest zapovijed, koja se odnosi na štovanje Boga, od koga je sve poteklo, i koji je prema tome naš vrhovni gospodar i Vladar. Ta zapovijed glasi: "Ja sam Gospod Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz Mene!" Time nam je ukratko označio, što moramo činiti, a čega se moramo kloniti i čuvati.

Ta nam zapovijed ponajprije kaže, što moramo činiti: mi smo dužni priznati Gospoda Boga vanjskim i unutarnjim načinom kao svoga najvišeg gospodara, a sebe za Njegove sluge i stvorenja. I ta je zapovijed posve razumljiva. Jer pod kojim god vidom promatramo Gospodina Boga svoga, moramo Mu se klanjati i priznavati Ga za izvor svega. Tko bi bio tako drzak, da se ne klanja neizmjernoj moći Božjoj, koja jednom jedinom riječi proizvodi iz ničesa bezbrojne anđele, sunce, mjesec i milijune zvijezda, zemlju, oceane i sve, što je u njima, i svojom ih snagom uzdržava, da se ne raspadnu u ništa? Tko bi bio tako drzak, da se ne klanja vječnosti Boga našega, koji vjekuje vijek do vijeka, nit' Ga žića konac čeka? "Tisuće godina su kao jedan dan pred Gospodinom", govori sveti Petar apostol. Tko bi bio tako drzak, da se ne klanja neizmjernoj mudrosti Božjoj, koja je sve tako divno uredila u

svemiru, i koja umije tako divno i zlo obratiti na dobro, kao što pokazuje Sveto Pismo i svakidanje iskustvo? "O dubino bogatstva, mudrosti i znanja Božjega! Kako su nedokučivi sudovi Njegovi i neistražljivi putovi Njegovi!" Tako kliče sveti Pavao apostol. Tko da se ne pokloni pred neizmjernom providnošću Božjom, koja se brine i za najsitnije stvari? "Tko je, govori Psalmista, kao Gospod Bog naš, koji stanuje na visini i gleda na ono što je maleno?"

Svakom je normalnom čovjeku jasno, da smo mi o Njemu posve ovisni, jer, kako veli apostol sveti Pavao, "ili živimo ili umiremo, Gospodnji smo", pa Mu se zato moramo i klanjati i priznavati Ga. Mi smo Njegovo vlasništvo u najpotpunijem smislu riječi, jer štogod imamo i obzirom na tijelo i obzirom na dušu, od Njega smo primili, pa se dosljedno sve Njemu mora i vratiti, a to biva u klanjanju Njegovom božanskom veličanstvu, koje nas je za to i stvorilo.

Klanjati se pak Bogu moramo i vanjskim i unutarnjim načinom. Unutarnjim načinom klanjamo mu se po vjeri, ufanju i ljubavi. Po vjeri Ga naime priznajemo za najvišu istinu, vjerujući sve, što nam je On objavio, makar su objavljene istine katkada i nejasne našem umu, kao što je istina o trima božanskim osobama u jednoj naravi. Po ufanju Ga priznajemo za izvor svega dobra, očekujući od Njega svako dobro i za dušu i za tijelo. Po ljubavi Ga priznajemo za svoj najviši cilj, prema kojemu su usmjerene sve težnje srca našega.

Iz pravog unutarnjeg štovanja i klanjanja nužno izvire i vanjsko štovanje Boga, koje se očituje na razne načine. Ono se očituje u žrtvi, kad se kakva vidljiva stvar prinosi ili razara Bogu u čast, kao vrhovnom Gospodaru svega. Tako su Izraelci prinosili i žrtvovali Bogu u čast ovce, goveda, grlice, golubiće, vino, brašno, ulje, i to najbolje što su imali. Danas sve te brojne starozavjetne žrtve natkriljuje beskonačno žrtva svete Mise, u kojoj se Bogu prikazuje sam Isus Krist, neokaljani Jaganjac Božji, čija su samo sjena bili oni jaganjci, što su se žrtvovali kod Židova.

Vanjskim načinom štujemo i priznajemo Boga i po svetoj molitvi, koja dakako ne smije biti prazno micanje usnicama, kao kod pogana, nego izražaj srca i duše.

Boga štujemo i priznajemo vanjskim načinom, kad sklapamo ruke na molitvu, priznajući sklopljenim rukama, da smo kao okovani, to jest bespomoćni pred neizmjernim Bogom.

Boga priznajemo izvanjskim načinom, kad se udaramo šakom u prsa, kao onaj carinik u hramu, priznajući time, da smo zaslužili udarce radi svojih grijeha.

Boga priznajemo izvanjskim načinom i kad skidamo šešir sa glave, ulazeći u crkvu ili idući mimo crkve ili svetootajstva, koje se nosi k bolesniku.

A dužni smo Boga štovati i izvanjskim načinom zato, jer je i naše tijelo Njegovo vlasništvo, baš tako kao i naša duša, a jedno je i drugo stvorio Sebi na slavu. Osim toga sigurno je, da se izvanjskim štovanjem Boga pojačava unutarnje

i glavno štovanje Boga, kao što dokazuje svakodnevno iskustvo. Zato ono tako dobro odgovara našoj ljudskoj naravi. Ali dakako, bilo bi potpuno promašeno, tko bi Boga štovao samo izvanjskim načinom, kad bi usnicama na pr. mrmljao kakvu molitvu, a njegovo bi se srce u isti mah bavilo nečistim mislima ili smišljalo osvetu na svoga bližnjega. To ne bi bilo štovanje, nego vrijeđanje Boga. Samo se po sebi razumije, da nas izvanjsko štovanje Boga ne smije odvratiti od vršenja naših zvaničnih dužnosti, jer je upravo vjerno ispunjavanje svojih zvaničnih dužnosti štovanje Boga.

2. Rekli smo, da nam prva zapovijed Božja kaže ne samo, što moramo činiti, nego i česa se moramo čuvati. Budući da je naime Gospod Bog jedini gospodar neba i zemlje i osim Njega nema i ne može biti bilo kakvog drugog boga, zato samo Njega smijemo i moramo štovati i klanjati Mu se, a pod prijetnjom vječne osude moramo izbjegavati štovanje bilo kojeg drugog tako zvanog boga. Tak o su se bezbrojni stari narodi klanjali mrtvim idolima, a i danas se još neki klanjaju, kao i nekim živim bićima. Egipćani su štovali bikove, mačke, zmije; Indijci i danas još štuju krave, gdje nije doprlo svijetlo kršćanstva; Perzijci su se klanjali suncu; razni narodi Istoka klanjali su se zvijezdama. Samo Rim je za vrijeme dolaska Kristova na svijet štovao oko 30.000 bogova.

I nemojte misliti,da slične ludorije nisu počinjali i narodi, koji su već upoznali pravoga Boga. Tako su se Židovi odmah nakon sklopljenog zavjeta s Bogom, kad se Mojsije nije odmah vratio, počeli klanjati zlatnom teletu, radi čega ih je poginulo tri tisuće ljudi. Mnogi su kršćani u vrijeme progonstva rimskih careva iz straha pred mukama zapalili također tamjan pred idolima i tako prestupili u teškoj stvari prvu zapovijed Božju. Za vrijeme francuske revolucije dogodila se grozna stvar. Revolucionarci uzelu su jednu bludnicu u Parizu, obukli je u kićeno odijelo, posadili na nosiljku i odnijeli u svečanoj povorci u glasovitu crkvu Majke Božje Notre Dame, posadili je na glavni oltar, zapalili joj tamjan u čast i poklonili joj se kao božici razuma, i tako se snizili dublje od nerazumnih životinja.

I nemojte misliti,da nema i drugih vrsta idolopoklonika i prestupnika prve zapovijedi Božje. Što je drugo nego idolopoklonik, kojemu su srce i pamet čitav život upravljeni samo na zgrtanje novca? Zar nije novac njegov idol, radi kojeg ne će nikada ugledati lica Božjega,ako se pravodobno ne pokaje? Što je drugo nego idolopoklonik, kojemu je srce čitav život usmjereno samo na ugađanje bludnih pohota? Zar nije bludnost njegov idol, koji ga isključuje od kraljevstva Božjega? Što je drugo nego idolopoklonik onaj, kojemu je srce usmjereno samo na jedno: opijati se svaki dan? I zato pijanice apostol isključuje od kraljevstva Božjega. Što je drugo nego idolopoklonik oholica, koji ne priznaje nikoga nad sobom? I baš takvi idolopoklonici su osobito mrski Gospodu, kao što pokazuje pad oholih anđela.

3. Ali i na druge načine možemo teško uvrijediti Boga obzirom na prvu zapovijed Božju. Teško Ga možemo uvrijediti

praznovjerjem, kao kad bi netko bio uvjeren, da ni Bog ne može odstraniti nesreće spojene tobože sa brojem trinaest. Teško Ga možemo uvrijediti vraćanjem, kao kad bi netko vjerovao, da ni Bog ne može odstraniti nesreće, koje je recimo ciganka navijestila miješanjem karata. Teško Ga možemo uvrijediti zazivanjem duhova ili spiritizmom, kad bi vjerovali, da može neki duh mimo znanja i odobrenja Božjega nama neke tajne otkriti. Teško Ga možemo uvrijediti čarobnjaštvom, kad bi zazivali đavla, da njegovom pomoći izvedemo čudesne stvari. Tako su čarobnjaci u Egiptu pred faraonom izveli više čudesnih stvari uz pomoć đavla, da odvrate faraona od izvršenja zapovijedi Božje,dane mu preko Mojsija radi otpuštanja naroda izraelskoga iz ropstva. Tako znamo iz Djela Apostolskih i za čarobnjaka Simona u Samariji, koji je mnoge zaveo svojim lažnim čudesima.

4. Iz svega što smo rekli, dragi vjernici, vidimo, da je prva zapovijed Božja velika stvar, i da je jedan od najtežih grijeha, tko bi čast dužnu Bogu kušao podati kojemu stvoru. Kako Bog mrzi takve grijehe vidimo iz Svetoga Pisma, kad je radi plesanja oko zlatnoga teleta dao pobiti tri tisuće Židova. Malo kasnije, kad su se Židovi dali na idolopoklonstvo, dao je Gospodin pobiti u jedan dan dvadeset i tri tisuće ljudi, a visoko pohvalio i obdario Finesa, koji je prvi otpočeo pokoljem idolopoklonika. Radi gadnog idolopoklonstva dao je Gospodin Bog istrijebiti u Palestini čitave narode, kao što su bili Kanaanci, Ferezeji, Jebuzeji, Amoreji, Heteji i njima slični.

Pa ni oni drugi grijesi, o kojima smo malo prije govorili, nisu neznatna stvar, to jest praznovjerje, vračanje, spiritizam, čarobnjaštvo i t.d. To može izgledati kao da se ne kosi sa štovanjem Boga. I tako se neke budale i tješe, koje pohađaju recimo spiritističke sjednice. Ali kako Bog sudi o takvim stvarima, možete dovoljno vidjeti iz zapovijedi, koju je dao Mojsiji za narod izraelski: "Ako se netko obraća na zaklinjače mrtvaca i gatare, i s njima služi krivoboštvu, onda ću Ja postupati proti takvom čovjeku i istrijebiti ga iz naroda njegova" (III.Mojs.2o,6). Bog ih dakle ubija baš tako kao i one, koji su svoju djecu žrtvovali lažnom Molohu. Ali to je još najmanje, smrtna kazna na tome svijetu. Najstrašnije je ono , što dolazi iza smrti, vječne muke u paklu,tko se ne bi pravodobno obratio Bogu.

Sve nam pak to govori, da moramo učiniti sve, što je u našoj moći, da najsavjesnije ispunjamo prvu zapovijed Božju, i da Stvoritelju svomu, od koga nam je sve što imamo, iskazujemo uvijek dužnu počast i Njemu se jedinomu klanjamo.

Sjećate se, što je Isus naš odgovorio sotoni, kad Ga je odveo na goru vrlo visoku i pokazao Mu sva kraljevstva ovoga svijeta,govoreći: "Sve ovo dat ću Tebi, ako padneš te mi se pokloniš". Isus mu je odgovorio:"Odlazi od Mene,sotono!Pisano je:Gospodu Bogu svome se klanjaj i Njemu jedinomu služi!"To mora biti i naš odgovor na svaki pokušaj,koji ide za tim,da u našoj duši umanji štovanje Boga i oslabi svetu vjeru,koja nas uči,da nama nego jedan Bog,kojemu jedi-

nomu pripada svaka čast i poklon, sva slava i hvala, što mu je mogu pružiti stvorenja.

... ...

XVI. POŠTIVANJE I NEPOŠTIVANJE IMENA BOŽJEGA

(MAJKE BOŽJE, ANĐELA, SVETACA)

Dragi vjernici!

Gospod Bog je biće neizmjernog veličanstva, te je s pravom zatražio od Izraelaca, a onda i od svih ostalih ljudi: "Ja sam Gospod Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz Mene!" I ne samo to. Ime je Njegovo tako uzvišeno i sveto, da je dao i posebnu zapovijed:"Ne izusti imena Gospoda Boga svoga uzalud!" Drugim riječima, čovjek mora paziti, kad izgovara sveto ime Božje, da ga nikada ne izgovara bez strahopočitanja, jer ime Božje nije prazna stvar, napisana možda na papiru, a bez sadržine, nego ime Božje znači ujedno i beskrajno veličanstvo Božje.

1. Što nam dakle Gospod Bog najprije zapovijeda u ovoj zapovijedi? Zapovijeda nam, da prema Njegovom božanskom veličanstvu budemo puni strahopočitanja. Nigdje naime više, ni na zemlji ni na nebu, nema bića Njemu jednakoga. Danas živi na zemlji više od dvije milijarde ljudi, pa ipak ih On sve pozna do u najmanje tančine, brine se za njih i vodi ih na putu u vječnost. Gdje je vla dar sličan Njemu po znanju? U svemiru jure silnom brzinom milijuni i milijuni golemih tjelesa, kao što su sunce, mjesec i zvijezde, u najljepšem redu. Gdje je vladar takve moći, kao što Gospod Bog naš? A što da kažemo istom o nevidljivom svijetu bezbrojnih divnih i moćnih anđela, koji su sluge Njegove? Gdje je vladar takva veličanstva, kao što je Bog naš? I taj Bog ljubi sve svoje stvorove, makar ni jednoga od njih ne treba. Napose pak ljubi čovjeka, i to tako, da je radi njegova spasa poslao na zemlju svoga jedinorođenog Sina, Isusa Krista,da čovjeka otkupi i spase od smrti vječne, i to krvavom žrtvom na križu. Gdje je vladar tako dobar kao Gospod Bog naš? Zar je čudo onda, da Mu dugujemo strahopočitanje, to jest, da Ga se radi Njegovog neizmjernog veličanstva bojimo, a u isti mah i radi Njegove neizmjerne dobrote da ga ljubimo?

Kako pak iskazujemo strahopočitanje imenu Božjemu? Pokazujemo ga tako,da sveto ime Božje često, pobožno i uz ganuće srca zazivamo, napose kad počinjemo kakvo djelo ili smo u nevolji,a pogotovu u smrtnom času. Zato svaki pravi kršćanin, kad se probudi ujutro, zaziva pobožno najprije sveto ime Božje, da mu Gospod Bog bude na pomoći kroz čitav dan i čuva ga od grijeha i svakoga drugoga zla. Tu se dakle mogu primijeniti riječi svetoga Pavla apostola Kološanima: "Sve što činite riječju ili djelom, činite sve u ime Gospodina Isusa" (Kol. 3,17).

Osobito valja zazivati pobožno sveto ime Gospodnje, kad se nađemo u kakvoj nevolji. Tako je činio junački Juda Makabejac u ljutim bojevima za obranu vjere i domovine, i

Bog ga je upravo vidno blagoslivljao, kad je ne jedanput samo s malim brojem ljudi smlavio čitave velike vojske.

No nadasve je potrebito zazvati pobožno sveto ime Božje u smrtnom času kad se odlučuje o čitavoj našoj vječnosti. Primjer nam je dao sam božanski Spasitelj, kad je u smrtnom času povikao: "Oče, u ruke Tvoje predajem duh svoj!" Primjer nam daje i sveti Stjepan prvomučenik, koji je na izdisaju, kad su ga kamenovalim molio:"Gospodine Isuse, primi duh moj!"

Ali ne samo to. Pravo strahopočitanje i poštivanje imena svetoga Božjeg traži od nas, da štujemo i sve ono, što je u vezi s Bogom. A koliko toga imade! Ako poštujemo sveto ime Božje, ima Gospodina našega Isusa Krista, kao što ga i moramo poštovati i pobožno zazivati, onda nam zdrava pamet govori, da moramo duboko poštovati i ime One, koja nam je rodila Krista Gospodina, a to je Njegova Presveta Majka, Blažena Djevica Marija. Kako se silno veličanstvo skriva i u Bogorodici! Istina, Ona je stvor, a ne Bog. Ali, kad Ju je Bog tako silno uzvisio, da Ju je učinio Majkom svoga jedinorođenog Sina, onda Ju i mi moramo častiti i Njezino ime nikako drukčije nego sa strahopočitanjem izgovarati i zazivati.

Tu su nadalje bezbrojni anđeli Božji, koji su ostali Bogu vjerni, i od kojih nam nekoje Sveto Pismo i izričito spominje, kao što je sveti Mihovil Arkanđeo, vođa vojske nebeske u borbi protiv Lucifera i njegovih pristaša, kao što je sveti Rafael Arkanđeo, kao što je sveti Gabrijel Arkanđeo.

Tu su nadalje bezbrojni sveci i svetice Božje, koji su uz teške žrtve služili Bogu na zemlji i ostali Mu vjerni.

Sve su to mili prijatelji Božji. Pa kad ih sam Gospodin Bog časti, kad na pr. na njihov zagovor čini velika čudesa, kako da ih ne bi morali častiti mi, grešni ljudi, i imena sveta njihova izgovarati sa strahopočitanjem? Sva naime čast svetima iskazana, ide konačno Bogu, koji ih je stvorio, koji ih je milostima svojim obasipao, i koji ih je nakon izdržane kušnje kao vjerne svoje sluge proslavio u nebu.

Ali poštovanje moramo iskazivati i svemu ostalomu, što je određeno za štovanje Boga i svetoga imena Njegova. S poštovanjem moramo susretati one, koji na poseban način služe Bogu, kao što su svećenici. To je shvatio čak i poganin Aleksandar Veliki, kad je na svojoj pobjedonosnoj vojni prema Istoku opazio pred sobom velikoga svećenika židovskoga u svećeničkom odijelu. Aleksandar je pred njim pao na koljena. Kad su ga upitali, zašto to čini, odgovori im Aleksandar: "Nisam se poklonio njemu, nego Bogu, kojemu služi". A da je dobro učinio taj poganin, vidi se i iz riječi Krista Gospodina: "Tko vas sluša, Mene sluša, tko vas prezire, Mene prezire, a tko prezire Mene, prezire Onoga, koji Me je poslao!"

Bog zahtijeva poštivanje i mjesta i stvari Njemu posvećenih. Mojsije je morao na zapovijed Gospodnju izuti obuću, ka da se približio gorućem grmu. A zašto? "Jer je mjesto, reče mu Gospod, gdje stojiš sveto". Smrću je kaznio Ozu, što je nepovlasno dirnuo kovčeg zavjeta. Doživotnom gubom udario je kralja Oziju, što je drznuo kaditi u hramu

i prisvojiti sebi svećeničku službu.

2. Jer je dakle ime Gospodnje tako velika i sveta stvar, zato Bog najstrožije zabranjuje u ovoj zapovijedi lakoumno izgovaranje imena Božjega i imena svetaca. A koliko ljudi ima, koji za kakvugod sitnicu u šali i smijehu i kojekakvim neslanim dosjetkama izgovaraju ime Božje! Židovi su imali takvo strahopočitanje pred svetim imenom Gospodnjim, da se nisu nikada usudili, makar i krivo imali u tom izgovoriti imena Božjeg Jehova, nego su mjesto toga upotrebljavali samo ime Gospodin.

Još gora stvar je psovanje, kad se u srdžbi stanovitim osobama ili stvarima želi zlo uz zazivanje svetih imena. Za kaznu pripušta kadkad Bog, da se psovka ispuni. Tako pripovijeda sveti Augustin o nekoj majci, koja je proklela neposlušne sinove svoje. Sinove ja zahvatila neka vrsta padavice, i onda su lutali po mnogim zemljama, dok nisu došli konačno u njegov grad Hipon, gdje su ozdravili dodirom relikvija svetoga Stjepana prvomučenika.

Još strašnija je stvar hula, kad netko riga besramne riječi protiv Boga, Majke Božje, anđela, svetaca. Koliko se toga nađe u našem nesretnom narodu! Što li sve pogana usta ne saspu na Boga, na Presvetu Bogorodicu, na Presveto Srce Isusovo, na Presvetu Krv Isusovu, i koliko li ima sličnih gadarija!

Od toga nije daleko ni svetogrđe, kad se sramotno postupa sa stvarima određenim za čašćenje svetoga imena Božjega. Tako je kralj Baltazar dao piti vino iz zlatnih posuda jeruzalemskog hrama svojim ženama i priležnicama, radi čega je nevidljiva ruka odmah ispisala na zidu njegovu smrtnu osudu i još iste noći bio je kralj Baltazar ubijen. Njemu su slični oni, koji su rušili križeve i kipove Majke Božje ili svetaca na raznim mjestima iz mržnje prema Bogu ili prezira prema imenu Božjemu. Njemu su slični i oni, koji svijesno nedostojno primaju svete sakramente. Tako se našlo bezbožnika i besramnika, koji su znali doći na svetu Pričest, samo da mogu posvećenu hostiju onda uzeti sa sobom i izrugati joj se, kao da je obični kruh.

To su đavolski grijesi, jedni od najtežih grijeha, koje Bog znade katkad neobično brzo, a i strogo kazniti već na tome svijetu.

Tako čitamo u trećoj knjizi Mojsijevoj: "Jednoga dana umiješa se sin jedne Izraelke, čiji je otac bio Egipćanin, među sinove Izraelove. Tada se posvadiše sin Izraelke i neki Izraelac. Pritom sin Izraelke pohuli i opsova ime Gospodnje. Dovedoše ga zato k Mojsiju... Metnuše ga međutim u zatvor, dok im onaj ne presudi po riječi Gospodnjoj. I Gospod zapovjedi Mojsiju: "Izvedi psovača van pred tabor, i svi, koji su čili, neka metnu ruke na glavu Njegovu i neka ga kamenuje sva općina! A sinovima Izraelovim kaži: Ako netko pohuli Boga svojega, ima se kazniti za grijeh svoj! Tko opsuje ime Gospodnje, ima se kazniti smrću! Stranac i domaći neka se pogubi, ako opsuje ime Gospodnje!"... Kad je bio Mojsije to objavio, izvedoše psovača van pred tabor i kamenovaše ga. Uči-

niše sinovi Izraelovi tako, kako je bio Gospod zapovjedio Mojsiju. (III.Moj.24,10-23). No nije to sva kazna, tjelesna smrt. Glavno dolazi za neraskajane bogohulce i psovače tekar iza smrti.

A što bi bilo, kad bi Gospod Bog tako učinio sa svima našim psovačima i bogohulcima kao što je učinio s onim Izraelcem? Što mislite, koliko bi mladića platilo glavom? Što mislite, koliko bi muževa platilo glavom? Što mislite, koliko bi i staraca platilo glavom? Što mislite, koliko bi čak već i djece platilo glavom, jer su već u mladoj dobi naučili huliti sveto i divno ime Gospodnje? Što mislite koliko bi čak i djevojaka i žena platilo glavom, jer ima i među njima takovih bestidnica, koje se ne srame poput muškaraca huliti i psovati sveto ime Božje?

Danas nema takvih kazna, jer živimo u Novom Zavjetu. Ali i danas govori Gospod Bog: "Ne izusti imena Gospoda Boga svoga uzalud!"

Neka nas Bog očuva od to strašne nesreće! Neka nam Presveta Mati Božja isprosi milost, da uvijek u časti držimo sveto ime Božje! Učinimo sve, što je u našoj moći, da se ružna mana i strašna opačina psovanja, kletve i hule zauvijek istrijebi iz naše sredine.

+==+==+==+

XVII. BLAGDANI

Dragi vjernici!

Kad je Gospod Bog sklapao zavjet s narodom izraelskim, dao mu je među ostalim i ovu zapovijed: "Pazi na to, da posvetiš subotu! Šest dana radi i izvršuj sve poslove svoje! Ali sedmi dan jest dan odmora u čast Gospodu, Bogu tvojemu! Tada ne smiješ raditi nikakva posla, ni ti ni sin tvoj ni kći tvoja, ni sluga tvoj ni sluškinja tvoja ni stoka tvoja ni stranac, koji boraci kod tebe unutar vrata tvojih! Jer u šest dana stvori Gospod nebo i zemlju, more i sve, što je u njima, ali sedmi dan otpočinu On. Zato je Gospod blagoslovio i posvetio subotu".

1. Kad je Gospod Bog davao ovu zapovijed imao je mudri cilj pred očima. On je naime dobro poznavao ljudsku narav i njezinu slabost nakon pada Adamova. On je znao, da bi čovjek mogao veoma lako kraj tolikih životnih briga zaboraviti na svoj posljednji cilj i podivljati. Da se to ne dogodi, odredio je jedan dan u tjednu, na koji čovjek ima mirovati i misliti o vječnim istinama, kajati se za ono, što je kroz tjedan sagriješio, i hvaliti Bogu za dobročinstva, što ih je kroz tjedan primio.

Zapovjedio je dakle, da se sedmi dan miruje, kao što je i Gospod Bog mirovao sedmi dan, pošto je stvorio svijet. Tako ima mirovati i posvetiti taj dan Bogu i čovjek, koji je stvoren na sliku i priliku Božju. Time ujedno naknađuje čovjek i izgubljene tjelesne sile. Jer kao što mu je svaki dan

nakon dnevnog rada potrebit san,da osvježi i nadoknadi izgubljene sile, tako mu je i sedmi dan potrebit dulji odmor, da bude sposoban za dalji rad i napore.

Židovima je dakako bio zapovjedio, da svetkuju subotu kao sedmi dan. Na subotu ih je izveo iz ropstva egipatskoga, pa je tako taj dan već po sebi bio dan radosti za Židove. Osim toga je subota bila slika počinka Krista Gospodina u grobu, kada su Ga skinuli s križa i položili u grob.

No sveti apostoli odredili su umjesto subote kao dan počinka nedjelju, jer je na nedjelju Krist Gospodin uskrsnuo iz groba. Nedjelja je na neki način svetkovina Presvetoga Trojstva. Na nedjelju naime, kao na prvi dan tjedna, otpočeo je Bog Otac djelo stvaranja, na nedjelju je Sin Božji uskrsnuo od mrtvih, na nedjelju je Duh Sveti sašao nad apostole. Zato se svetkovanje nedjelje spominje već u Djelima Apostolskim (Dj. 2o,7; I.Kor. 16,2) i u Poslanici svetoga Pavla Korinćanima. Apostoli su bili ovlašćeni odrediti mjesto subote nedjelju kao dan počinka, jer Bog svojom zapovijedi na Sinaju nije toliko smjerao na svetkovanje subote, koliko jednog dana u tjednu, a stari je Zavjet bio samo slika i priprava na ono, što je imalo doći, na Novi Zavjet. Odredba apostola našla je svoju potvrdu i kod svjetovnih vlasti, kad je na pr. Konstantin Veliki državnim zakonom naredio svetkovanje nedjelje, a car Karlo Veliki udario novčane kazne na prekršitelje nedjeljnog počinka.

K svetkovini nedjelje dodala je Crkva još neke zapovijedane blagdane, kao što su: Božić, Nova Godina, Bogojavljenje, Uzašašće, Tijelovo, Sveti Josip, Bezgrešno Začeće, Uznesenje Majke Božje, Petrovo, Svi Sveti.

2. Na što nas dakle obvezuje treća zapovijed Božja i crkvena zapovijed o svetkovanju blagdana? Obvezuje nas, da se na nedjelje i zapovijedane blagdane uzdržimo od težačkih radnja, to jest takvih, koje se obavljaju uz veliki tjelesni napor, kao što je kopanje, košnja, rad u tvornici, obrtničkim radionama i t.d. Tu se mogu pribrojiti i sajmovi, trgovina, koja čovjeka posve zaokupi. Kao što je Bog sedmi dan otpočinuo od djela stvaranja, tako moramo i mi sedmi dan otpočinuti. Kao što je Krist Gospodin odložio u grobu platno i poveze i digao se iz groba na nedjelju, tako moramo i mi na nedjelju odložiti svaki zemaljski posao i dignuti se u molitvi k Bogu.

No ova nas zapovijed obvezuje i na polazak svete Mise, javnu službu Božju. Zato je upravo i naređen počinak tijela, da tako lakše i spremnije mislimo u nedjelju na spas svoje duše, slušajući svetu Misu, primajući svete sakramente, prisustvujući kršćanskom nauku ili propovijedi, čitajući dobre i pobožne knjige i vršeći djela milosrđa.

No ipak nam Crkva dozvoljava na nedjelju i blagdan rad, koji je neophodno potreban, jer nije čovjek stvoren radi subote, nego subota radi čovjeka, rekao je Isus Židovima. Razumljivo je dakle, da je dozvoljen rad za pripremanje jela, da je dozvoljena služba na pošti, željeznici, pa-

robrodu,policiji. Crkva ima pače ovlast iz opravdanih razloga izričito dozvoliti težačke radove, jer kao što je Krist gospodar subote i nedjelje, tako je dao ovlast i svojim namjesnicima na zemlji, da mogu prema potrebama činiti izuzetke.

Dozvoljeni su sitniji poslovi, kao što je pomesti kuću, očistiti posuđe od jela, pisanje, računanje, sviranje na klaviru i drugi poslovi, koji služe izobrazbi duha.

3. No kako se danas sve više širi pogansko shvaćanje života, lako bi se moglo desiti, da prekršimo treću zapovijed Božju. Koliko danas imade seljaka u raznim krajevima u kršćanskoj Evropi, pa i u našoj domovini, koji ne taru sebi glave radi ove zapovijedi, pa nedjeljom znadu i orati i kositi i voziti kamenje za cestu, jer da moraju živjeti, a država da im prilično plaća dovoz kamena. Koliko je do nedavna bilo postolara, koji su po nekom ludom običaju radili skoro čitav dan u nedjelju, a onda drugi dan u ponedjeljak mirovali, ili bolje pijančevali i rasipali, što su kroz tjedan zaslužili. A takvi i njima slični griješe teško još više, što daju sablazan drugima i potkopavaju vjeru u dušama. A o sablazni rekao je Krist Gospodin: "Potrebito je, da dolazi sablazan. Ali teško onome čovjeku, po kojem dolazi sablazan. Bolje bi mu bilo, da mu se objesi kamen mlinski o vrat, i da potone u dubinu morsku".

Ogrešujemo se o ovu zapovijed i time, što bez valjana razloga propustimo svetu Misu. Razlog je pak često taj, što se subotom kroz čitavu noć neki zabavljaju i pijančuju, plešu, a onda nedjeljom prije podne spavaju. To je opazio već sveti Franjo Saleški, veliki ženevski biskup, pa je lijepo rekao: "O, kolike li ludosti, od dana napraviti noć a od noći dan, i svoje dužnosti prema Bogu zanemariti radi lakoumnih veselica i zabava!"

Ogrešuje se o ovu zapovijed i onaj, koji se na nedjelju odaje tobožnjem oporavku, koji je u stvari ubijanje tijela i grijeh. Koliko njih imade, koji čitavu nedjelju jure u lovu za kakvom lisicom, a da ih za Misu i drugo nije ni najmanje briga; koji će se cijeli dan u nedjelju kuglati, a u crkvu ne će ni zaviriti; koji će cijeli dan u nedjelju plesati na zabavi, a da crkve ni ne vide. Zato nije bez temelja riječ, da je nedjelja[1] blagdan najbolji radni dan za đavla, jer baš na taj dan znade on najviše uloviti plijena na pijankama, plesovima i zabavama kojekakve vrsti.

Kolike li ludosti rušiti na ovaj način divnu uredbu Božju! Tako potkapaju dotičnici sami svoji sreću, jer se lišavaju velikog blagoslova Božjega, skopčanog s pobožnim svetkovanjem nedjelje i blagdana. Glasoviti Kristof Kolumbo bio je tako duboko prožet ovom istinom, da je na svom putu, kad je otkrio Ameriku, na sve nedjelje i blagdane ostao sa svojim brodovima mirovati usred oceana. Bog ga je očito nagradio, kad je uspio konačno pronaći taj toliko žuđeni novi svijet.

Činjenica je, da nepoštivanje nedjelje i blagdana mno-

go pridonosi propasti pojedinih obitelji i ljudskoga društva. Jer ako članovi obitelji na polaze nedjeljom crkve i ne dadu Bogu, što su dužni, izgube malo pomalo svijest o svojim dužnostima i sve ide nizbrdo: po zlu će poći otac, po zlu će poći majka,a o djeci nije potrebito ni govoriti, jer kakav otac, takav sin, kakva mati takva kći.

Kad je pak potkopana obitelj, onda je propalo i ljudsko društvo, malo pomalo, jer obitelji nisu ništa drugo nego kamen temeljac ljudskoga društva. Ako je truo kamen, zgrada se mora srušiti. Kad se ne poštiva Božja zapovijed, ne znače više ništa za ljudsko društvo zapovijedi zemaljskih vladara ni zemaljski zakoni.

Međutim, dovoljno je za nas znati, kako Bog mrzi prekršitelje nedjelje i blagdana. "Kad su sinovi Izraelovi, kaže Sveto Pismo, bili u pustinji, zatekoše čovjeka, koji je kupio drva u subotu. Ljudi, koji su ga bili zatekli gdje kupi drva, dovedoše ga k Mojsiju i Aronu i svoj općini. Staviše ga u zatvor. Jer još nije bilo određeno o tom, što će se činiti s njime. Tada zapovjedi Gospod Mojsiju:"Taj čovjek ima se smrću kazniti! Neka ga kamenuje sva općina izvan tabora!" I sva općina izvede ga pred tabor i kamenova na smrt, kao što je bio Gospod zapovjedio Mojsiju".(IV.Mojs.15,32).

A ako je Gospod Bog samo sakupljanje drva kod ovoga čovjeka već na tom svijetu tako strogo kaznio, jer je time oskvrnuo subotu, zar će pustiti bez kazne bilo na ovom bilo na drugom svijetu one, koji svijesno u teškim stvarima krše zapovijed Gospodnju i propise svete Crkve o blagdanima i nedjeljama? A mnogi ljudi ne prave sebi nikakve brige o tome, kao da ne postoji ni Bog, ni blagdani, koje je naredio. Držimo uvijek na pameti: "Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji!"

— — —

XVIII. ODNOS PREMA RODITELJIMA I POGLAVARIMA

Dragi vjernici!

Daljnja zapovijed, koju je Gospod Bog dao na Sinaju narodu izraelskom, a dakako i svim ostalim ljudima, to je četvrta zapovijed Božja:"Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!" Nije ni čudo, da je Bog naredio poštivanje roditelja. Roditelji su naime u odgajanju djece zamjenici Božji na zemlji, jer svi imademo jednog oca na nebesima, kao što nas uči Krist Gospodin: "I ocem svojim ne zovite nikoga na zemlji; jer je jedan otac vaš, koji je na nebesima". (Mt. 23,9) Zamjenici Božji pokazuju se roditelji i time, što su nam podali život, pa su tako na neki način sudionici stvaralačke moći Božje. Tko bi dakle prezirao roditelje, prezirao bi Boga, koga zamjenjuju. Zato je razumljiva izjava svetoga Augustina biskupa, kad je nakon svoga obraćenja izustio onu riječ: "Kad sam prezirao svoju majku, koju si mi Ti dao, prezirao sam samoga Tebe, o Bože!"

Roditelji su po svom zvanju naši najveći dobročinitelji na zemlji. Tko će izbrojiti sve brige roditelja, dok jedno dijete postave na noge, da može samostalno privređivati, što mu je potrebito za život! Koliko je tu neprospavanih noći, koliko suza, koliko napora i oca i majke, u kući i izvan kuće, da obezbijede djecu svoju! Zato je i sam Sin Božji Isus Krist tako duboko častio svoju presvetu Majku i svoga hranitelja Josipa, koji je vršio očinsku ulogu u Svetoj Obitelji, makar je kao Bog bio neizmjerno uzvišen iznad njih i zapravo On njih hranio, dajući kao Stvoritelj sve što je cijeloj Svetoj Obitelji bilo potrebito.

1. Kad je dakle Bog strogo naredio poštivanje roditelja, pita se,kako moramo častiti rpditelje? Samo se po sebi razumije,da ih moramo ljubiti i slušati, jer inače ne može biti ni govora o poštivanju rpditelja. Ljubav se prema roditeljima pak pokazuje ne toliko riječima, koliko djelima, i to više nego prema ikojem drugom bližnjemu, jer i oni nas ljube više nego itko drugi na svijetu i za nas su više pretrpjeli i više nam dobra učinili nego itko drugi na svijetu. Zato razumijemo, kako je onaj sveti mladić Josip, potkralj Egipta, kad su braća njegova došla u Egipat po hranu, poslao svome starom ocu Jakovu, što je najbolje našao u zemlji egipatskoj. A kad je starac Jakov prispio sretno u Egipat, izašao mu je Josip daleko ususret, pao mu oko vrata, zagrlio ga i dugo plakao na njegovim prsima, i brinuo se za njega do konca njegova života.

Roditelje smo dužni nadalje slušati i ispunjati njihove naloge, dok smo pod roditeljskom vlašću. "Djeco, veli sveti Pavao u poslanici Kološanima, slušajte roditelje u svemu!" Ako naime roditelji imadu dužnost uzgajati djecu u strahu Božjemu, onda i djeca imadu dužnost slušati roditelje. Samo se po sebi razumije, kad bi se našlo bezbožnih roditelja,koji bi djeci nalagali nešto, što se kosi sa zakonom Božjim,da tada djeca nisu dužna slušati roditelje, jer u tom slučaju vrijedi riječ svetoga Petra i ostalih apostola pred visokim vijećem židovskim, kad su im branili propovijedati Isusa: "Više se valja pokoravati Bogu negoli ljudima." Zato je sveti Hermenegildo kraljević, kad je njegov otac, arijevski krivovjerac, tražio od njega, da se odrekne katoličke vjere, uskratio ocu poslušnost i radije se dao ubiti od krvnika, kojeg je otac poslao u tamnicu, da ga liši života.

Osim toga, kad se djeca, štono riječ, osove na vlastite noge, to jest kad odaberu svoje zvanje i počnu samostalnim životom, ne potpadaju više pod roditeljsku vlast, da bi morali slušati njih. Što više, roditelji nemaju prava siliti svoju djecu, da odaberu stalež, za koji nemaju nikakve volje. Crkva pače kažnjava strogim kaznama roditelje, koji bi kušali siliti dijete u svećenički ili redovnički stalež.

Ipak bi ludo radila djeca, koja bi na laku ruku prešla preko savjeta svojih roditelja, jer je jasno, da oni, kao mnogo stariji od njih, imadu i mnogo veće iskustvo, a kako osim toga ljube svoju djecu, teško je predmijevati, da bi im naumice dali krivi savjet. Zato opominje Sveto Pismo: "Sinko moj, poslušaj nauku oca svojega!" (Prič.1,8)

Četvrta zapovijed Božja nalaže nam osim toga, da iskazujemo poštovanje roditeljima, i to tako, da ih u srcu visoko cijenimo kao zamjenike Božje i to i vanjskim načinom pokažemo i posvjedočimo. Moramo ih ponajprije u srcu cijeniti, jer bi inače bili licemjerci, kad bi jedno mislili, a drugo činili. Lijep nam je primjer dao sam Isus Krist. Poznato je iz svetog Evanđelja, kako je bio zajedno sa svojom Presvetom Majkom na svadbi u Kani Galilejskoj. Kad je ponestalo svatovima vina, Majka je Božja, kojoj su se smilili mladenci i svatovi, zamolila svoga božanskoga Sina, da bi im pomogao. Isus je naoko tvrdo odgovorio:"Što ja imam s Tobom Ženo?Još nije došao moj čas." (Iv. 2,4). Ali, jer je Isus dobro znao, da bi time trpjela na časti Njegova Majka, zato je odmah uslišao Njezinu molbu, pretvorio vodu u vino,i tako ju visoko počastio pred svima svatovima.

I ta naša dužnost veže i onda, kad bi roditelji bili niskog staleža. Zato vidimo, kako je mladi Josip u Egiptu, makar je otac njegov bio pastir, ipak svoga oca predveo i predstavio egipatskom kralju. Isto tako čitamo u Svetom Pismu, da je najveći kralj izraelski Salomon, kad bi njegova majka ušla u kraljevsku dvoranu, ustao pred njom i posadio ju s desne strane sebi, makar je majka njegova bila iz nižega roda.

Štovanje roditeljima pripada čak i onda, kad bi oni bili lošega života, jer ni u tom slučaju nije prestao njihov položaj prema djeci, to jest zamjenika Božjih. Može se desiti na primjer, da Kristov kip nije dobro izrađen. Ipak nikome ne će pasti na pamet, da radi toga pogrdi taj kip, jer makar je loš, predstavlja ipak Krista. Razumljivo je, da djeca moraju iskazivati poslušnost i čast i onima, koji opet roditelje zamjenjuju, kao što su učitelji u pučkoj školi, profesori u gimnaziji, upravitelji u raznim odgojnim zavodima, kamo roditelji šalju svoju djecu, da im pruže prilike za veće znanje i za što solidniji uzgoj. Svako pravo dijete zna, da mora poštivati i služinčad u kući, koja pomaže roditeljima, pa i sve starije ljude. Zato se ne čudimo, kad je Bog dopustio, da su medvjedi rastrgali četrdeset i dvoje djece, koja su se rugala proroku Elizeju radi njegove ćelave glave.

2. Ali četvrta zapovijed Božja seže i dalje. Da bi se život u ljudskom društvu pravilno odvijao, postavio je Bog dvostruko poglavarstvo na zemlji: jedno duhovno, drugo svjetovno. Prvo se ima brinuti za duše, a drugo za red i mir u ljudskoj zajednici. Najvišu duhovnu vlast na svijetu predao je Bog Papi, a najvišu svjetovnu vlast na zemlji predsjedniku republike, kralju, caru ili kako se već zovu u pojedinim zemljama.

Prema Papi imamo dužnost slušati ga u svim duhovnim stvarima, koje smjeraju na spas neumrlih duša. Imamo dužnost vjerni mu biti do smrti. Imamo dužnost visoko ga poštivati i cijeniti. Imamo dužnost pomagati ga molitvom, da uzmogne svoju dužnost, tešku i odgovornu, što savjesnije ispuniti. Imamo dužnost i materijalno mu pomagati, da se vrhovna crkvena uprava uzmogne što pravilnije odvijati i kraljevstvo

Božje na zemlji što bolje širiti. U tu svrhu služi tako zvani Petrov novčić, doprinos svih katolika svijeta, prema mogućnostima pojedinaca, na raspoloženje Svetom Ocu, koji to upotrebljava ne za svoje lično kakvo uživanje, nego za opće dobro svih vjernika, pače možemo reći i svega čovječanstva, kad se trudi, da sve ljude privede k Bogu i životu vječnomu.

Prema državnom poglavaru imamo dužnost pokoravati se svim pravednim zakonima (nepravedni naime zakon i nije zakon nego nasilje, a Bog nije dao vlasti nikome za provođenje nasilja i nepravda nego za unapređenje općeg dobra). Zato nisu nimalo pogriješili, nego su učinili dobru stvar ona tri mladića u Babilonu, kad su uskratili poslušnost Nabuhodonozoru kralju, koji ih je silio na klanjanje zlatnom kipu kao bogu.

Državnom poglavaru dužni smo iskazivati štovanje, kao što govori sveti Petar apostol: "Boga se bojte, kralja poštujte!" (I.Petr.2,17) Prema tomu mu dugujemo i vjernost.

Prema državnom poglavaru imademo dužnost, da se za njega molimo. To se očito vidi iz riječi svetoga Pavla apostola u poslanici Timoteju: "Molim dakle prije svega, da se čine prošnje za sve ljude: za kraljeve i sve, koji su na vlasti, da tihi i mirni život provodimo u svakoj pobožnosti. Jer je ovo dobro i ugodno pred Spasiteljem našim Bogom" (I.Tim.2, 1-3).

Prema državnom poglavaru imamo nadalje dužnost plaćanja poreza. To se vidi iz riječi Spasitelja Isusa Krista, kad su farizeji kušali staviti Ga u nepriliku pitanjem o porezu: "Dajte caru što je carevo, a Bogu što je Božje!" (Mt. 22,21)

Što više, državnom smo poglavaru dužni ne samo obični porez u novcu nego i porez u krvi, kao što je vojnička služba, na koju su pozvani svi sposobni muškarci u stanovitoj dobi. Konačno su dužni svi građani da u državne sabore biraju čestite i valjane ljude za poslanike ili zastupnike. I tko bi birao svijesno u sabor neprijatelja Boga i Crkve, teško bi ogriješio svoju dušu.

3. Kako vidimo, četvrta zapovijed Božja ima dalekosežne posljedice. I tko svijesno prestupa četvrtu zapovijed Božju, bit će od Boga prije ili kasnije teško kažnjen, bilo na ovom bilo na drugom svijetu. A prestupa tu zapovijed onaj, koji prezire svoje roditelje, koji je prema njima grub, koji im se ruga, (kao što se Ham rugao svome ocu, patrijarhu Noi), koji ih se stidi, koji ih mrzi i u nevolji ih ostavlja na cjedilu, koji im uskraćuje poslušnost.

Već na tome svijetu stiže takvu djecu često ramota, kao što je stigla Hama. Već na tome svijetu stiže ga bijedna smrt, kao što je stigla buntovnog Absaloma, koji se pobunio i zaratio na rođenog oca, kralja Davida, a onda je u boju ubijen i bačen u jamu i zasut kamenjem kao kakvo pseto. Već na tome svijetu često se desi, da takva djeca sama kasnije imadu neuzgojenu djecu, koja im pod stare dane zadaju ljute jade. Osim toga, što je najgore, opakoj djeci prijeti Gospod Bog vječnim mukama i osudom u paklu. Jer ako će na dan suda

tako strogo suditi one, koji nisu imali smilovanja prema bližnjemu, makar im nije bio u nikakovu rodu, kako će onda strogo suditi istom one, koji su bili zvjerski raspoloženi prema svojim vlastitim roditeljima?

Prestupa četvrtu zapovijed Božju i onaj, koji se buni protiv zakonitoj vlasti, koji prezire vladara, koji uskraćuje pravedne dužne poreze i slične stvari počinja.

Kako Bog sudi o svemu tome, vidimo na strašnom primjeru Kore, Datana i Abirona, koji su se u vrijeme Mojsijevo pobunili i htjeli prisvojiti sebi građansku i duhovnu vlast. Bog ih je kaznio tako, da ih je žive na očigled svih Izraelaca, a na opomenu svemu čovječanstvu, progutala zemlja, koja se otvorila pod njihovim nogama. Buntovnicima protiv vlasti prijeti i vječna osuda Božja, kao što se vidi iz riječi Svetoga Pavla apostola Rimljanima: "Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga; a što su, od Boga su postavljene. Tko se dakle protivi vlasti, protivi se naredbi Božjoj. A koji se protive, navući će na sebe osudu" (Rim 2,1-2). Držimo dakle dobro na umu četvrtu zapovijed Božju. Ona donosi blagoslov Božji svima, koji se je drže. Ona donosi prokletstvo i nesreću svima, koji ju gaze, nesreću bilo na ovom bilo na onom svijetu. A zdrava nam pamet kaže, da je bolje, da nam donosi blagoslov negoli prokletstvo.

x x x

XIX. BRIGA ZA ŽIVOT I ZDRAVLJE (BLIŽNJEGA I NAŠE)

Dragi vjernici!

Čovjek je biće sastavljeno iz tijela i duše. Jedno je i drugo djelo Božje. Tijelo je Bog sazdao čovjeku iz zemlje, da bude stan i oruđe neumrloj duši, koju je stvorio na sliku i priliku svoju. Zato sveti Petar apostol naziva tijelo šatorom govoreći: "Smatram, da sam dužan, dok sam god u ovom šatoru, da vas budim opominjanjem, znajući, da će se doskora porušiti šator moj" (II.Petr.1,13-14), to jest da će doskora umrijeti. Budući pak da je tijelo i dušu dao čovjeku Bog, a nije ih čovjek sam sebi dao, zato je i tijelo i duša vlasništvo Božje, a mi smo samo upravitelji tih dobara Božjih. A budući da je naše tijelo tuđe vlasništvo, to jest vlasništvo Božje, zato moramo s tijelom onako postupati, kako hoće njegov vlasnik, a to jest Bog. Prema Božjem planu tijelo naše ima da bude stan duši i oruđe, kojim se duša služi za stjecanje vječnih zasluga. Da se dakle ne bi događale zloupotrebe sa vlasništvom Božjim, dao je Bog posebnu zapovijed, a to je peta zapovijed Božja, koja glasi:"Ne ubij!" Time nam je Bog rekao sve, što smo dužni u pogledu svoga tijela,da odgovorimo namjerama Božjim.

1. Mi smo prema toj zapovijedi Božjoj obvezani brinuti se za očuvanje zdravlja i života našega tijela. To znači, da smo obvezani upotrijebiti ono, što koristi zdravlju tijela,

kao što je čistoća tijela, kao što je umjerenost u jelu i pilu, kao što je red u jelu, lijeganju i ustajanju. Čistoća je, kaže poslovica, pola zdravlja. Čista i uredna soba, čisti zrak u sobi, čisto rublje, čisti krevet i slične stvari mnogo pomažu zdravlju tijela.

Umjerenost u jelu i pilu također je veliki uvjet zdravlja tijela. Oni koji doživljavaju dugi život i sposobni su za rad, nisu pijanice i izjelice, nego ljudi umjereni u jelu i pilu. Sveto nam Pismo iznosi jedan lijep dokaz za to ,kad iznosi primjer onih mladića u Babilonu, to jest Danijela, Sidraha, Misaga i Abdenaga, koji su se uzdržavali od vina i mesa, pa su već za deset dana izgledali mnogo bolji i zdraviji od svih ostalih mladića, koji su jeli od hrane sa kraljeva stola.

Red nadalje u jelu, lijeganju i ustajanju veliko je pomagalo zdravlju našega tijela. Slitanje po noći sigurno ne pridonosi nimalo zdravlju tijela, kao što čine toliki mladići. Već je sveti Augustin postavio lijepo načelo: "Drži se reda, pa će red držati tebe".

Samo se po sebi razumije, da je čovjek u bolesti obvezan uzeti potrebit lijek, da mu se povrati zdravlje. Zato govori Sveto Pismo u knjizi Siraha: "Časti liječnika poradi nevolje; Svevišnji ga je naime stvorio" (Sir. 38,1). Ali dakako, ta briga za zdravlje ne smije nikada ići na štetu duše i našega vječnoga spasenja, tako da mislimo samo na tijelo, i njegove potrebe, a nimalo na dušu. Zato nas opominje Isus Krist:"Ne brinite se tjeskobno za život svoj, što ćete jesti i što ćete piti i u što ćete se obući. Zna Otac vaš nebeski, da vam sve ovo treba...Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i ovo će vam se sve dodati" (Mt. 6, 25-34).

Bog nam dakle u petoj zapovijedi nalaže, da se brinemo za zdravlje tijela, ali nam zabranjuje tjeskobnu brigu, koja bi išla na uštrb neumrle duše.

No kad nam nalaže brigu za zdravlje tijela, još više nam nalaže, da se kanimo svega, što bi moglo dovesti u pitanje sam život tijela. Radi toga ogrešuje se o petu zapovijed Božju svaki, koji lakoumno izlaže pogibli svoj život, kao što znadu činiti neki, kada se penju izvana na vrhove tornja, da ih svijet vidi, ili počinjaju slične druge ludorije. Mnogo veći grijeh i zločin protiv samih sebe počinjaju dakako oni, koji sami sebi oduzmu život. A toga imade danas nažalost puno na zemlji. Već u Svetom Pismu čitamo, kako je nesretni kralj Saul sam sebi oduzeo život, kada se nakon izgubljene bitke protiv Filiseja bacio na vlastiti mač, da ne padne živ u ruke Filistejima. Takav je zločin počinio i nesretni Juda apostol, koji je za trideset srebrnika izdao svoga Učitelja, a onda kad je vidio, da će Židovi Isusa razapeti, otišao je i objesio se o užetu na jednom drvu. Takav je zločin počinio i savjetnik kralja Davida Ahitofel, koji je, kad je vidio, da Absalom nije prihvatio njegova savjeta u borbi protiv svoga oca Davida, iz straha, da ne bi pao Davidu u ruke kao izdajnik,ptišao i objesio se kod kuće.

Redovita je pojava, da sami sebi oduzimlju život ljudi bez vjere, koji se nađu u nevolji ili su opterećeni teškim grijesima, pa očajaju o milosrđu Božjem. Tako često znadu oduzeti sebi život mladići i djevojke zbog tobožnje nesretne ljubavi. Tako često znadu oduzeti sebi život kartaši, kad u jednoj noći proigraju velik imutak, kao što se događa u glasovitoj kartašnici u Monte Carlu. Ali ima danas slučajeva, da ljudi za kakvugod tricu oduzmu sebi život, misleći u svojoj ludosti, da će se tako pokazati junaci, dok su naprotiv velike kukavice, koje bježe iz života samo zato, jer nisu sposobni da podnose napore života kao valjani ljudi i kršćani. Što Crkva sudi o samoubojicama, vidi se najbolje iz crkvenog zakona, koji u kanonu 1240 § 1.n.3 uskraćuje crkveni pogreb onima, koji su sami sebi svijesno oduzeli život, a nisu prije smrti dali nikakva znaka pokajanja. I to je posve razumljivo, jer samoubojica zahvaća drsko u prava Božja, kao što je ljudski život, kad mu na neki način baca natrag najveći dar, što mu ga je dao, život, i tako iskazuje Bogu veliki prezir. A koliko puta samoubojica počinja veliku nepravdu i prema svojoj obitelji, izlažući je sramoti i bijedi; počinja nepravdu čak i prema čitavom ljudskom društvu, koje je samoubojici mnogo toga dalo, a čega mu on još nije vratio.

Može se dakako desiti, da netko sebi sam uzme život, a da nije za to odgovoran, jer je u neubrojivom stanju, pa ga ni Crkva ne isključuje od crkvenog pogreba, kad liječnik potvrdi, da je doista počinio samoubojstvo u neubrojivom stanju.

No kakogod je život veliko dobro, dozvoljeno je čovjeku, da izloži pogibli svoje zdravlje i život, ako time može steći vječni život ili spasiti bližnjemu život tijela ili duše. Zato ne samo da nisu samoubojice sveti mučenici, nego su veliki junaci, koji zaslužuju najveću pohvalu Božju, kad radije gube život negoli pristanu na nešto, što se kosi sa zakonom Božjim. Tako je učinio starac Eleazar, tako je učinilo ono sedmero braće Makabejske, tako je učinio sveti Mauricije, zapovjednik tebaidske legije, tako je učinila sveta Agata, Lucija, Cecilija, Barbara. Tako čine katolički misionari, koji njeguju gubavce i često sami umiru od strašne te bolesti, kao što je umro glasoviti apostol gubavaca na otoku Molokai, o.Damjan. To je dakle nešto sasvim drugo negoli kad izvrgne netko svoj život pogibli noćnim klatarenjem, pijančevanjem, neprestanim pušenjem, plesovima, zabavama kao što čini mnogi mladić i djevojka. Prvi su zaslužni pred Bogom, drugi vrijeđaju Boga i imat će položiti strogi račun o upotrebi vlasništva Božjega, zdravlja i života svojega tijela.

2. Ali ova zapovijed Božja seže i dalje. Nismo samo mi na svijetu, nego su tu i bezbrojni drugi ljudi. I oni imadu dušu i tijelo. I njihovo tjelesno zdravlje i život mogu doći u pogibao. A ova nam zapovijed nalaže, da se kanimo svega, što bi život ili zdravlje našega bližnjega moglo dovesti u pogibao. Zato griješi proti petoj zapovijedi Božjoj, tko bližnjega mrzi. Jer tko ga mrzi, taj ga već ubija svojom voljom. To se vidi iz iskustva, jer mržnja vodi do umorstva. Tako je Ezav nastojao ubiti svoga brata Jakova, jer ga je mrzio. Tako su braća Josipova nastojala ubiti svoga

brata, jer su ga mrzila. Tako je Saul iz svih sila nastojao ubiti mladoga Davida, jer ga je mrzio. Nije dakle mržnja na bližnjega nipošto stvar nevina, kako neki zamišljaju, nego je težak grijeh, ako je mržnja uperena na osobu bližnjega. Zato se ne čudimo riječima svetoga Ivana apostola, koji govori: "Svatko tko mrzi brata svojega, taj je ubojica" (I.Iv.3,15). A nijedan ubojica ne će vidjeti kraljevstva Božjega.

Peta nam zapovijed zabranjuje nadalje svađe i tučnjave, jer dovede do prolijevanja krvi, i prema tome i te kako mogu naškoditi zdravlju i životu bližnjega. Zabranjuje nam patvorenje hrane i pića, kao što čine mnogi besavjesni prodavači, jer takove patvorine mogu bližnjega lišiti zdravlja i života. Zato je već jedan rimski car dao živoga razapeti na križ jednog patvoritelja hrane. U srednjem vijeku su znali nerijetko spaliti živoga patvoritelja hrane skupa sa hranom, koju je patvorio. Ova nam zapovijed zabranjuje i neslane šale i neopreznosti, koje mogu dovesti do nesreće kod bližnjega, kao što je ispodmaknuti mu stolac, kad hoće da sjedne, jer može slomiti kičmu. Tako je zabranjena i luda jurnjava automobilima ili drugim prevoznim sredstvima bez obzira na ljude koji idu cestom, i slične druge pretjeranosti. Koliki su ljudi izgubili živote radi takvih stvari!

Crkva napose strogo sudi tako zvane duelante, koji se pobiju bilo revolverima, bilo sabljama bilo na drugi način, da tobože operu pogaženu čast, dok se zapravo tovare još većom sramotom. Crkva ih u kanonu 124o, 1241 § 1 n.4 i kanonu 2351 udara teškim kaznama, kao što je izopćenje, uskraćenje pogreba i što je s tim skopčano. A nije ni čudo, jer duel ili dvoboj nerijetko dovodi do ubijstva, a nepravedno ubijstvo bližnjega je u nebo vapijući grijeh.

Još veći grijeh proti ovoj zapovijedi počinja, tko bližnjega duševno ubije zavođenjem i sablazni. Najobičnija zavođenja su zavođenja na raspušteni život ili pobunu. Tko to učini, taj obavlja posao đavla. Kolike su mlade djevojke zauvijek propale po zavodnicima i proklinjat će ih kroz sve vjekove, jer su ih lišili vječnoga života i doveli do vječnih muka u paklu. Koliki su mladići izgubili život i tijela i duše, za vedeni na pobune i revolucije!

Slično dječuju i sablazni, kad netko nešto čini ili govori, radi čega ima bližnji povod da počini grijeh. Sablazan pruža, tko izlaže nepristojne slike, tko namjerno jede meso u zabranjene dane pred drugima, tko se naumice nepristojno vlada u crkvi, tko psuje i proklinje naumice pred djecom i drugima, tko u novinama izruguje istine vjere ili službenike Crkve i t.d. Za takve ljude veli Isus Krist: "Teško onome čovjeku, po kojem dolazi sablazan. Bolje bi mu bilo, da se objesi kamen mlinski o vratu njegovu i da potone u dubinu morsku" (Mt. 18,6-7).

Tko je bližnjemu naškodio bilo u pogledu tjelesnog bilo duševnog života, dužan je štetu prema silama naknaditi. Takvi ljudi, napose ako su ubili bližnjega, imadu već na ovom svijetu mnoge nevolje podnositi, kao što pokazuju bezbrojni primjeri. Nemaju duševnog mira, umiru često nasilnom smrću i

podliježu vječnim mukama u paklu, ako su teško naškodili bližnjemu i neraskajani otišli s ovoga svijeta.

Razumije se, da smijemo ne samo raniti nego ubiti bližnjega, ako nam ugrozi nasilno naš život ili vlasništvo potrebito za život, a drukčije ne možemo sebi pomoći. I državna vlast imade pravo ubiti zločinca ili vojnik neprijatelja u ratu.

Kako je pak Gospod radi našega dobra stvorio i bezbrojne životinje, da čovjeku služe i pomažu ga u životu, ne smije čovjek ni korisnih životinja bez razloga ubijati. Ne smije životinje mučiti, jer mučenje svjedoči o surovu srcu, a srce, koje je surovo prema životinji lako bude surovo i prema svome bližnjemu, čovjeku, koji je stvoren na sliku i priliku Božju. Poštujmo dakle i vjerno obdržavajmo petu zapovijed Božju u svemu, jer ju je Bog dao za našu vremenitu i vječnu sreću. Da to nije prazna riječ, navest ćemo između bezbrojnih hiljada primjera, koje bismo mogli navesti, samo nekoliko njih. Prvi ubojica na zemlji bio je Kain, koji je ubio svoga brata Abela. Po svjedočanstvu Svetoga Pisma, Kain nije više imao mira od grižnje savjesti radi toga ubijstva. Osim toga se bojao, da ne bi njega tko ubio. Tako je sa svakim ubojicom. Griže ga uvijek savjest, a redovito ili ga dade pogubiti vlast kao zločinca, ili Bog pripusti, da ga ubije tko drugi ili se sam ubije. Kralj Saul gonio je neprestano na smrt mladoga Davida i dao ubiti osamdeset svećenika skupa sa velikim svećenikom bez ikakva razloga. Saul se kasnije sam ubio, bacivši se na svoj mač od očaja. Zloglasni Aman izdao je naredbu za ubijanje svih Židova. Isti kralj, koji je na njegov nagovor izdao tu krvoločnu zapovijed, dao je Amana objesiti na vješalima, koja je Aman bio priredio za Židova Mardoheja. Egipatski faraon dao je baciti u vodu izraelske dječake i tako ih ubijao. Bog je kasnije njega i svu egipatsku vojsku potopio u vodi Crvenoga Mora. Juda je izručio na smrt Učitelja svoga. Juda se malo iza toga sam objesio. Pilat je osudio na smrt Sina Božjega. Kasnije se sam bacio na svoj mač, kad je izgubio službu i bio prognan od rimskoga cara. Židovi su tražili kao bijesni smrt Kristovu na Veliki Petar pred Pilatom. Kod opsade Jeruzalema poginulo je za kaznu preko milijun Židova. Zloglasni kralj Antioh dao je na najstrašnije načine mučiti i ubijati vjerne Židove. Nakon par godina su ga živoga izjeli crvi i umro je smrću prokletnika. Oni razbojnici, što su razapeti sa Kristom na Veliki Petak, ubijali su ljude i lomili im kosti. Kasnije su sami dospjeli na križ, i bile su im razbijene kosti na križu, kad nisu mogli odmah umrijeti.

Voltaire je svojim knjigama ubio mnoge duše. Umro je tako strašnom smrću, smrću očajnika, da je liječnik, koji je bio uz njega rekao kasnije: "Kad bi đavao mogao umrijeti, on ne bi umro drukčije nego i Voltaire". Rousseau je svojim spisima ubio mnoge duše. Jednoga dana se Rousseau ubio sam. Zloglasni Arije zaveo je bezbrojne duše u propast svojom đavolskom naukom. Jednog dana ga je stigla nagla smrt i raspu kla su mu se crijeva kao i izdajici Judi. Ona dva Izraelca ubila su sina Saulova Isboseta. Kralj David ga je za kaznu dao obadvojici odrubiti glavu, baš onda, kad su se nadali primiti na-

gradu od Davida za svoje besramno djelo. Herod Agripa dao je pogubiti mačem svetoga Jakova apostola. Malo kasnije su ga živoga izjeli crvi. Krvavi rimski car Neron dao je ubiti mnoge kršćane. Kasnije mu je rak izjeo jezik i umro je prezren i odlučen od svega svijeta. Car Galerije strašno je mučio i ubijao kršćane. Živoga su ga izjeli crvi. Mogli bismo nabrajati bez kraja i konca, da vidite, kako je važno poštivati petu zapovijed Božju, jer o njoj ovisi uredan ljudski život na zemlji, ali i naša vječna sreća.

oOoOoOo

XX. KREPOST I POVREDA STIDLJIVOSTI (VI. ZAPOVJED)

Dragi vjernici!

Sveto Pismo nam pripovijeda, kako je patrijarha Noa, kad su spale vode nakon općeg potopa, zasadio vinograd. Kad mu je on prvi put rodio i on pio vino, opio se, jer nije poznavao opojne snage vina. U takvom stanju ležao je otkriven u šatoru svojemu. Njegov sin Kam promatrao je golotinju oca svojega i kazao to ostaloj dvojici braće. A Sem i Jafet, braća njegova, uzeše obojica na ramena plašt, stupiše natraške u šator i pokriše njim golotinju oca svojega. Lice je njihovo bilo pritom natrag okrenuto, tako da ne vidješe golotinje oca svojega. A kad se Noa otrijeznio od vina i doznao, što mu je bio učinio najmlađi njegov sin Kam, povika: "Proklet da je Kanaan! Neka je najniži sluga braći svojoj!" Potom na stavi: "Blagosloven da je Gospod, Bog Semov! Kanaan neka je njegov sluga! Neka raširi Bog Jafeta; neka prebiva u šatorima Semovim! Kanaan neka mu je sluga!" (I.Mojs.9,20-27).

Očito je, da je Kam učinio ružnu stvar, kad ga je otac prokleo. Isto tako je očito, da su Sem i Jafet učinili lijepu stvar, kad ih je otac blagoslovio. Kam se ogriješio o šestu zapovijed Božju, i zato ga je stiglo očevo prokletstvo. Sem i Jafet poštivali su šestu zapovijed Božju, i zato ih je stigao blagoslov očev.

1. Što nam dakle zabranjuje Gospod Bog u šestoj zapovijedi? Zabranjuje nam sve, što bi moglo povrijediti našu ili tuđu nevinost. Tu su u prvom redu <u>misli i želje</u>, koje vode do nečistih čina, i zato su i zabranjene. Samo se po sebi razumije, da nečiste misli i želje nisu nikakav grijeh, dok čovjek svojevoljno na njih ne pristane. Čim na njih svojevoljno pristane, čovjek griješi i vrijeđa Boga. Da to nije prazna riječ, dovoljno je sjetiti se riječi božanskog Spasitelja u propovijedi na gori blaženstva: "Čuli ste, da je bilo kazano: Ne čini preljube! A Ja vam kažem: Svaki, koji pogleda na ženu požudno, već je u srcu svojemu učinio s njom preljubu" (Mt. 5,27-28). Grešna je dakle misao i želja pred Bogom grešna kao i sam čin. I zato ju valja odmah odbiti, kad se pojavi, jer inače može brzo zapaliti plamen, koji se ne da više ugasiti. Čovjek, koji se poigrava nečistim mislima i željama, sličan je čovjeku, koji se poigrava zmijom ljuticom, i onda biva smrtonosno ugrizen. Nijedan se pametan čovjek ne igra

zmijom, nego joj nogom smrvi glavu, čim ju opazi, sudeći da je bolje da je on ubije negoli ona njega. Najbolje će pak čovjek odbiti grešnu misao i želju, ako se odmah obrati molitvom Bogu i Majci Božjoj, kraljici čistoće.

A ako nam Bog u šestoj zapovijedi strogo zabranjuje nečiste misli, razumljivo je, da nam zabranjuje i besramne riječi, koje vrijeđaju čistoću. Loši je znak za čovjeka, koji se usuđuje voditi besramne razgovore. To je očiti znak, da njegov život nije u redu, jer iz punine srca govore usta. Takav je čovjek sličan ubojici, a možda koji put i gori od njega, jer obični ubojica ubija tijelo, a besramnim na riječima znade ubiti i tijelo i dušu, ako i ne možda u jedan mah. Tu se mogu primijeniti riječi Svetoga Pisma u knjizi mudroga Siraha: "Od oštrice mača pali su već mnogi, ali ih je još više palo od jezika" (Sir. 28,18).

Kad nam Bog zabranjuje besramne riječi u šestoj zapovijedi, zabranjuje nam dakako i djela. A tu ima mnogo vrsta takovih djela. Bolje bi bilo o njima uopće ne govoriti, jer, kako veli sveti Franjo Saleški, krepost čistoće zaprlja se već time, što se spominje nečistoća. Ali kad Sveto Pismo tako često upozorava, da se čuvamo grijeha nečistoće, mora i Crkva o njemu govoriti, da svoju djecu spasi od propasti, u koju je vode grijesi nečistoće. Djelom dakle mogu sagriješiti oni, koji još nisu oženjeni. Djelom mogu sagriješiti oženjeni. Djelom mogu sagriješiti rođaci. Djelom mogu sagriješiti ljudi i proti naravi. Dakako da težina grijeha nije uvijek ista, jer teže griješe oni, koji počinjaju preljub negoli obični bludnici. Teže griješe oni, koji su međusobno u rodu. Teže griješe oni, koji griješe proti naravi, kao što su činili besramni stanovnici Sodome i Gomore.

Bog nam zabranjuje i besramne poglede. Oči su naime naše vrata, kroz koja grijeh ulazi u dušu, a s grijehom i smrt duše. Tu bi se mogle primijeniti riječi svetoga Jeremije proroka, koji tuguje nad propašću Jedinom: "Kroz prozore se pope smrt, prodre u dvorove naše, pomori djecu na ulici, mladež s trga!" (Jer. 9,20) To se doslovno ispunilo na Sihemu, sinu Hemorovom, koji je požudno promatrao kćer Jakovljevu Dinu, silovao ju, a onda bio ubijen od braće njezine za osvetu radi sramote, koju je nanio sestri njihovoj. To se doslovno ispunilo i na Holofernu, koji je požudno gledao svetu udovicu Juditu, a onda mu pijanom bila odrubljena glava, prije nego je dospio osramotiti ju. A tko će izbrojiti tisuće i tisuće žrtava, koje je pogled nečisti doveo do propasti i vremenite i vječne. Zato su razumljive riječi božanskoga Spasitelja, kad je onako oštro osudio besramne poglede u propovijedi na gori blaženstava, a onda dodao: "Ako te dakle sablažnjava oko tvoje desno, iskopaj ga i baci ga od sebe! Jer je bolje za te, da propadne jedan od udova tvojih, negoli da se sve tijelo tvoje baci u pakao" (Mt. 5,29). Oko je istina dragocjeni dar Božji, i njega se lišiti nije mala stvar. Ali, ako se ono stavlja u pogibao spas naše duše, kad luta po nedozvoljenim besramnim stvarima, onda je bolje da izgubimo ne samo jedno nego oba oka, pa i sam tjelesni život, negoli da izgubimo zauvijek dušu radi grijeha nečistoće.

Bog nam u ovoj zapovijedi zabranjuje i sve drugo što podžiže čovjeka na grijehe nečistoće. A tu sigurno spadaju besramne predstave u kinima i kazalištima. One mogu čovjeku puno više naškoditi negoli i sami obični besramni razgovori. Tko će izbrojiti žrtve, koje su izgubile dušu radi prisustvovanja nemoralnim predstavama!

Pod šestu zapovijed Božju sigurno spadaju i nemoralne knjige i spisi uopće svake vrste, koji se izruguju čistoći. Tek Sudnji Dan će pokazati, koliko je duša propalo radi čitanja besramnih romana, knjiga, novina, časopisa. One su opasnije zbog toga, što su čovjeku svaki čas pri ruci, i što često hine pristojnost i brigu za čovjeka, a raspaljuju strasti poput ognja. Misleći na zle romane i sam je Rousseau morao priznati: "Djevojka, koja je čista, nije nikada čitala romane".

Pod šestu zapovijed Božju spada i nedolično odijelo. Već je sveti Bernardo opat primijetio: "Nedolično odjevena osobe su oruđe đavla. Vrag se služi njima, da duše surva u propast". Kad dakle ide ulicom djevojka ili žena u nečednoj nošnji, onda sama svjedoči, da joj je mjesto među bludnicama, a ne među pristojnim djevojkama ili ženama, jer da joj je nutrinja čista, ne bi se nikada drznula istupiti na ulicu s nečednom nošnjom. Osobe, kojima je odijelo najvažnija stvar, kaže sveti Ciprijan, dokazuju, da im je krepost najzadnja stvar. Zato je sveti Pavao apostol, gledajući razvratnost svoga vremena, upućivao kršćanske žene i djevojke na drugi nakit, koji jedini ima pravu vrijednost: "Tako i žene, kaže apostol, u pristojnom odijelu, sa stidom i čednošću se kite, ne pletenicama, ni zlatom, ili biserom, ili haljinama skupocjenim. Nego dobrim djelima, kao što se pristoji ženama, koje se obećavaju pobožnosti" (I.Tim. 2,9-10).

2. Šestu zapovijed dao je Gospod Bog u najvećem interesu roda ljudskoga, jer grijesi nečistoće doveli bi brzo do propasti čitavo čovječanstvo. Zato znade Gospod Bog strahovito kazniti nečiste grijehe, da oštre kazne posluže za opomenu drugima, da ne padnu. Tako je Bog istrijebio sve suvremenike Noine radi grijeha nečistoće općim potopom. Tako je Bog istrijebio Sodomu i Gomoru i susjedna tri grada ognjem i sumporom radi neprirodnih nečistih grijeha. I danas je još Mrtvo More, koje je nastalo na onom mjestu, vječni živi spomenik strahote ovoga grijeha. Tako je Bog pripustio, da je radi besramnog grijeha nečistoće u gradu Gabai došlo do takvog pokolja među plemenom Benjaminovaca i ostalih izraelskih plemena, da je izginulo u boju više od devedeset hiljada ljudi. Tako je Bog pripustio, da je radi grijeha nečistoće na poljanama moapskim palo u jednom danu dvadeset i tri hiljade Izraelaca. Ona dva luda starca u Babilonu, koji su htjela navesti na grijeh čistu Suzanu, bila su zasuta kamenjem radi svoje opačine. Ali što da duljimo. Šestu je zapovijed Božju dao Bog u najvećem interesu roda ljudskoga, i zato grijesi proti ovoj zapovijedi vode neraskajanog prekršitelja u vremenitu, a i vječnu propast u paklu.

+;+;+;+

"Propovijedi": izdaje Nadb.duhovni stol - Zagreb, Kaptol 31.
Uređuje Borić Nikola, kanonik - Zagreb, Kaptol 3

XXI. POŠTIVANJE TUĐEGA VLASNIŠTVA

Dragi vjernici!

Da čovjek uzmogne živjeti na tom svijetu, potrebite su mu stanovite stvari, kao što je hrana, odijelo, stan, odnosno izvori, iz kojih to dolazi, kao što su novac, polja, livade, šume, stoka i t.d. Sve to što čovjek treba za osiguranje svoga opstanka na zemlji i što je zakonitim i pravednim načinom stekao, zove se vlasništvo. Svaki čovjek na tom svijetu ima pravo, da na pravedan način stekne vlasništvo. Doći će naime starost, kad ne će moći više raditi, a živjeti mora. Mogu doći bolesti, kad treba lijekova, koje mora plaćati. Osim toga većina ljudi na zemlji je oženjena i provodi obiteljski život, gdje se recimo muž mora skrbiti za ženu, sinove, kćeri. I svakom je čovjeku zdrave pameti jasno, kad ne bi bilo privatnog vlasništva na zemlji, život bi brzo postao potpuno nesnosan. Ljudi bi se neprestano prepirali. Prestao bi dobrovoljni polet za rad, prestao bi svaki istinski napredak. Nastalo bi grozno nezadovoljstvo, nastale bi bune, kad bi se pojedincima otimalo, što su zaslužili znojem i radom svojih ruku.

Da je privatno vlasništvo i po volji Božjoj, to je jasno svakome čovjeku zdrave pameti. Bog je naime naredio čovjeku, kada ga je stvorio: "Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi!" (I.Mojs.1,28. Zato već kod prvih ljudi na zemlji, Kaina i Abela, nalazimo privatno vlasništvo, jer je svaki žrtvovao od svojega. Kain od plodova poljskih, Abel od prvina stada svojega. Pa to je i razumljivo. Kad je čovjek primio pravo na razmnažanje, onda je primio sigurno i pravo na uzdržavanje, bez kojeg bi morao poginuti. Ako je pak primio pravo na uzdržavanje, onda je nužno primio i pravo na stjecanje dobara i pravo imati ta dobra u vlasništvu. Kad bi naime čovjek morao svaku sekundu voditi brigu o svom uzdržavanju, dospio bi odmah u krajnju nevolju u slučaju bolesti, nesreće ili starosti. Zato ga sama priroda sili, da se pobrine za te slučajeve. Briga za djecu postala bi nemoguća, da nema privatnog vlasništva. Njegov vječni spas bio bi u velikom pitanju, kad bi svaki čas morao misliti samo na to, kako će preživjeti, jer nema ničega stalnoga u rukama. Jednom riječi, na zemlji bi u slučaju dokinuća privatnog vlasništva bio neprekidan rat među ljudima. Ta koliko svađe i prepirke znade biti samo između dva brata ili sestre, kad treba razdijeliti očinsku baštinu! Koliko svađe među susjedima katkada samo zbog uporabe jednog bunara! A što istom kad bi se cijeli svijet svaki čas morao prepirati radi potrebitih stvari! Tu bi malo mogla i sama državna vlast pomoći, jer ako je sve nezadovoljno, država se mora prije ili kasnije raspasti, kao što svjedoče bezbrojni primjeri iz povijesti.

Pravedan način, na koji se stječe privatno vlasništvo, to je rad, to je kupnja, to je darovanje, to je baštinjenje. Nitko dakle nema po prirodi prava baš na određeno neko dobro, nego to pravo mora steći na jedan od gore spomenutih načina. To pravo stječe se, kako smo spomenuli na pr. radom.

Zemlja nakon grijeha Adamova daje sve potrebito čovjeku samo onda, ako se obrađuje. A to stoji truda i znoja. Što pak netko trudom i znojem sebi zaradi, to je njegovo i bilo bi, kako veli Leon XIII.Papa, "nepravedno, oteti onome, koji zemlju obrađuje ono, što je u znoju svoga lica privredio". Pravo vlasništva stječe se i darovanjem. Tako je sam Bog darovao u vlasništvo zemlju obećanu ili Palestinu Abrahamu i njegovom potomstvu. To pravo stječe se, kako smo spomenuli, i kupnjom. To je svakome jasno. Kad kupiš na sajmu janjca ili kozu, onda je onda tvoje vlasništvo i ničije drugo, i nitko ti nema prava toga oteti. To pravo stječe se i baštinjenjem. Kad ti otac namre kuću ili vrt ili vinograd, onda je to tvoje vlasništvo.

Ima ljudi, koji misle, da država može dokinuti privatno vlasništvo . To je potpuno krivo. Država nema prava dokidati privatnog vlasništva. No država ima pravo iz opravdanog razloga ograničiti privatno vlasništvo. Država nije vlasnik svih dobara, nego je samo nadziratelj. Nisu naime ljudi radi države tu, nego je država tu radi ljudi, da se brine za opće dobro prema zakonima od Boga danim, a ne možda po samovolji pojedinih upravljača. Država dakle može da nametne poreze prema mogućnostima pojedinih vlasnika, jer poreze zahtijeva opće dobro. Država može napose oporezovati veliki kapital. jer dobra pvoga svijeta nisu od Boga stvorena za par multimilijardera, nego za sve ljude na zemlji.

1. Pita se sada, da li je Bog dao kakvu posebnu naredbu glede privatnog vlasništva, i ako jest, što zabranjuje Bog u toj zapovijedi?

Bog je u pitanju privatnog vlasništva dao posebnu zapovijed, a to je sedma zapovijed Božja, koja glasi: "Ne ukradi!" U toj zapovijedi Bog je više toga zabranio, da bi osigurao pravedno vlasništvo pojedinaca.

Bog je ponajprije zabranio krađu, to jest, kad netko potajno protiv volje vlasnika uzme tuđu stvar. Tako je Juda izdajnik krao od novca, što je služio za opskrbu Spasitelja i ostalih apostola, to jest uzimao je potajno bez njihove privole. No nije krađa, kad bi netko u krajnoj nuždi, da spasi sebi život, uzeo na pr. kruha potajno nekome. jer se razumijeva, da vlasnik ne može ništa razborito imati protiv toga. Zato Isus nije ništa prigovorio apostolima, kad su gladni otkinuli sebi bez znanja vlasnika nešto pšeničnih vlati, da zrnjem pšenice utaže glad, koja ih je mučila. Samo se po sebi razumije, da krade i onaj, koji tatu pomaže kod krađe ili kupuje svijesno ukradene stvari.

Bog je nadalje zabranio ovom zapovijedi otimačinu ili razbojstvo, kad netko silom uzme tuđe vla sništvo ili pri tome još i rani čovjeka ili ubije. Sliku toga nalazimo u priči o milosrdnom Samaritancu.

Sedmom zapovijedi zabranjuje Bog nadalje prevaru,kad se na primjer netko služi lažnom mjerom, kad u prodano vino ulijeva vodu, pomakne granični kamen međaš na polju ili vinogradu, upali kuću ili gospodarske zgrade, da dobije osigurninu i t.d. Zato opominje sveti Pavao apostol Solunjane:

"Da ne prestupite i ne zakidate u poslu brata svojega; jer je Gospodin osvetnik za sve ovo, kao što vam i prije kazasmo i posvjedočismo" (I.Sol.4,6).

Sedmom zapovijedi zabranjuje Bog nadalje lihvarenje, kad netko iskorišćuje nevolju bližnjega za svoje obogaćenje ili korist. Tako rade oni, koji daju u nevolji novac uz silno visoke kamate, koji ne daju žita na trg, nego čekaju i u vrijeme gladi silno podižu cijene žitu ili brašnu, i slične stvari. Lihvari su prave ubojice sirotinje.

Sedmom zapovijedi zabranjuje Bog nadalje oštećivanje tuđe imovine, zadržavanje nađenih ili posuđenih stvari i neplaćanje dugova. Tako griješe palikuće, griješe, koji pasu po tuđoj livadi, napose prije košnje, i slično. Tako griješi i onaj, koji nađe tuđu novčarku s novcem, a ne će da je vrati, ili drugu vrijednu stvar, premda bi je mogao, ako ne zna za vlasnika, vratiti preko oblasti. Tako griješe oni, koji posude tuđu stvar, a onda se ne brinu da bi je vratili, pače se pokazuju drskim, kad vlasnik pita za nju. Tako griješe oni, koji ne će da plate dugove, u koje su se često puta uvalili skroz nepromišljenim načinom. Napose griješe teško oni, koji ne će da radniku isplate zasluženu plaću. To je u nebo vapijući grijeh, kao što se vidi iz Svetoga Pisma.

Svaki pak, koji dira u tuđe vlasništvo, čini smrtni grijeh, ako bližnjemu toliko naškodi, koliko mu je potrebito za staleški pristojan život jednoga dana. Tako općenito uče bogoslovi. Razlika će dakako biti, da li uzmeš nešto siroti prosjaku ili bogatu čovjeku.

2. Tko je pak nešto tuđe uzeo ili bližnjemu bilo kako naškodio na imetku, strogo je dužan naknaditi štetu ili vratiti, što je uzeo. To može obaviti i preko druge osobe. Ako je vlasnik mrtav, neka se vrati njegovim nasljednicima. A ako ih nema, neka se dade siromasima ili u dobre svrhe. Tko ne može svega vratiti, neka vrati, koliko može. Tko ne može odmah vratiti radi siromaštva ili drugih zapreka, mora imati barem volju vratiti, kad bude mogao. Tko ne može ništa vratiti, neka barem moli za vlasnika. Pa i onaj, koji je nesvijesno došao u posjed tuđe stvari, mora je vlasniku vratiti, čim sazna, da je njegova. Tako može netko kupiti ili dobiti na dar ukradenu stvar. Kad se ispostavi, da je ukradena, mora je vratiti vlasniku. Ako nije znao, da je ukradena, kad je kupio, mora osim ukradene stvari vratiti i koliko se obogatio dotičnom stvari. Ako je znao, da je ukradena, kad je kupio, mora nadoknaditi povrh toga i štetu, koju je vlasnik pretrpio odnosno radi toga postao siromašniji.

3. Kako vidite,dragi vjernici, sedma zapovijed Božja nije tako jednostavna stvar, kako se možda nekima pričinja. Danas se jako mnogo griješi protiv sedme zapovijedi Božje. Tome je razlog ne samo lakomost nego i veliko neznanje. Zato je dobro čitati marljivo kršćanski nauk, ali i pitati u sumnji ispovjednika, da vas pouči. Radi se naime o velikoj stvari. Jer tko ne bi htio vratiti tuđega dobra ili naknaditi štete, ne bi mogao dobiti oproštenja grijeha od Boga niti odrešenja od svećenika u svetoj ispovijedi. To vidimo vrlo

lijepo i iz riječi Kristovih Zakeju, starješini cariničkom. On je primio Krista Gospodina u svoju kuću. Ali ga je Krist proglasio sinom Abrahamovim, to jest vrijednim života vječnoga istom onda, kada se Zakej izjavio spremnim vratiti, ako je koga u čem prevario. Sve molitve i postovi ne bi ništa koristili, ako ne bi najprije vratili ili naknadili,što smo dužni.

Gospodin znade na razne nači ne kazniti one, koji se ogrešuju o sedmu zapovijed Božju. Takvi ljudi gube čast i upadaju u sramotu. Koliki su u tamnici radi krađa, i tako osramoćeni pred svim svijetom. Koliki su u tamnici radi prevara i pronevjerenja, i tako osramoćeni pred svim svijetom. Koliki su radi nasilnog otimanja i razbojstva dospjeli u tamnicu i izgubili život. Koliki su radi pritajivanja tuđih stvari dospjeli u tamnicu i osramoćeni pred svim svijetom. Koliki su radi lihve prispjeli u tamnicu i osramoćeni pred svim svijetom.

A osim toga sedma zapovijed vodi prekršitelje prije k siromaštvu na ovom svijetu negoli bogatstvu, makar strast čovjeku drukčije govori, kad on poseže za onim, što je tuđe. Zato nije mala stvar, što je rekao sveti Ivan Vianej, župnik arški. "Ja znam, veli svetac, dva puta da čovjek postane sigurno siromašan: jedan je ne ići nedjeljom k svetoj Misi, a drugi je uzimati tuđe".

Često puta umire prekršitelj ove zapovijedi naglom i jadnom smrću. Tako čitamo u Svetom Pismu, kako je neki Ahan, prigodom osvojenja grada Jerihona, protiv zabrane Božje ukrao jedan plašt, oko tri kilograma srebra i jedan zlatni jezik i to zakopao u svom šatoru. Nitko nije za to znao osim njega. Ali je znao Gospodin Bog. I što je načinio, da ga otkrije? Poslao je najprije kaznu na Izraelce, da su bili poraženi kod Haja. Kad je Jozua, vođa Izraelaca, radi toga jadikovao,reče mu Gospod:"Ustani! Što ležiš na licu svojemu? Izrael je sagriješio: prestupili su zabranu moju, koju sam im dao, prisvojili su sebi zakleto, počinili su krađu, posakrivali i metnuli među svoje stvari" (Joz.7,10-11). Po nalogu Božjem Jozua je ždrijebom istražio krivca, i ždrijeb je pao na Ahana, koji je krivicu na svoju veliku sramotu priznao, stvari su kod njega nađene, i on je za kaznu bio kamenovan od svega Izraela.

Ali najstrašnije je, što slijedi za prekršitelje sedme zapovijedi Božje, ako ne poprave zlo, iza smrti. Što naime veli apostol sveti Pavao? "Ne varajte se, veli apostol Korinćanima (6,9-10), ni bludnici... ni kradljivci, ni lakomci neće posjedovati kraljevstva Božjega". Pazimo dakle, da se nikada ne ogriješimo o sedmu zapovijed Božju.

ø ø ø ø

XXII. ČUVANJE TUĐEG I SVOJEG DOBROG GLASA

Dragi vjernici!

Rekli smo u propovijedi o sedmoj zapovijedi Božjoj, da su čovjeku na tome svijetu za tjelesni život potrebite mnoge

stvari, kao hrana, stan, odijelo, lijekovi i t.d. Ali nisu materijalne stvari jedine, koje su čovjeku potrebite. Ima dobara visokih vrijednosti, koje su čovjeku isto tako nužna za dostojan čovječji život na zemlji, makar se ne daju opipati prstima kao kruh ili kaput ili aspirin ili slične materijalne stvari. Jedno takovo veliko dobro čovjekovo to je čast, dobro ime, za koje veli i naša narodna poslovica: "Bolji je dobar glas, nego zlatan pas". Dobro ime ili čast sastoji se u tome, da drugi čestiti ljudi i o nama dobro misle i govore. Ako pak o nama zlo misle i govore, onda je to sramota. Dobro ime ili čast je veliki dar Božji. Takav čovjek naime ima veliki utjecaj na druge i može ih lako skloniti na dobro. Ako je pak na zlu glasu, drugi ne drže ništa do njegovih riječi. Čovjek bez časti nema i ne može imati pravoga zadovoljstva na zemlji, kad vidi, da ga drugi s prezirom susreću. Zar može imati zadovoljan život ozloglašeni pijanica? Zar može imati zadovoljan život osuđeni ubojica nevinog čovjeka? Zar može imati zadovoljan život poznati tat? Zar može imati zadovoljan život ozloglašeni bludnik? Zar može imati zadovoljan život žigosani lažac?

A ima ljudi siromaka, koji nemaju ništa do svoga dobrog imena i poštenja. Takvi su bogatiji i sretniji od najbogatijih nepoštenih ljudi, i uvijek će se netko naći, da im izađe ususret u nevolji i da im pomogne, pa je tako njihovo poštenje i čestito ime za njih sigurno vrelo života. Povrh toga, onaj, koji je na dobru glasu kod čestitih ljudi, trudi se, da ostane dobar, ali s tom razlikom, da je čestit čovjek sličan jabuci,koja ima zdravu kožu, pa može dugo stajati, i mjesecima. Opaki i bez časti sličan je jabuci bez zdrave kože. i ta se jabuka još isti dan pokvari i brzo sagnjije.

Zato ima svaki čovjek dužnost da stekne dobro ime kod ljudi i da dobro ime i čuva. Dobro pak ime stječe čovjek dobrim djelima, koja ljudi vide. Ne dakako da se dopadnemo ljudima, nego u prvom redu Bogu. Ali samim tim ljudi moraju da dobro sude o takvom čovjeku, jer će se za to pobrinuti Bog. Zato je rekao apostolima u propovijedi na gori: "Tako se neka svijetli svijetlo vaše pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima". (Mt. 5,16).

A jer je dobro ime tako velika stvar, imamo pravo i dužnost braniti svoju napadnutu čast, kao što nam pokazuje primjer božanskog SPasitelja, kad su ga klevetali farizeji, da pomoću đavola izgoni đavle, ili kad ga, je, rečimo, ćušnuo sluga velikog svećenika. No ne bi bio najbolji znak, kad bi čovjek svaki čas htio voditi proces za povrijeđenu čast, jer bi mogao polučiti upravo protivno, dajući ljudima dojam, da nešto nije u redu. Tko provodi čestit život, ne treba se bojati za napadnutu čast, jer s njome je kao i s kosom na glavi. Makar se ona i odreže, opet naraste. Ali tko provodi nepošten život, ne će viš e zadobiti izgubljene časti, kao ni kose na glavi onaj, kome je ispao sam korijen kose. Tko bi bio preosjetljiv u pitanju časti kod ljudi, znak je, da mu posljednji cilj nije Bog, nego njegova čast, pa bi ga Bog mogao lako poniziti. Osim toga nije moguće služiti Bogu i biti u milosti kod svih ljudi. Zar nisu sveti apostoli bili

izrugani i izbijeni radi imena Isusova? Dakle radi najbolje stvari izrugani. Zato je mogao sveti Petar napisati one riječi: "Ako vas grde poradi imena Kristova, blago vama, jer čast i slava i sila Božja i Duh Njegov počiva na vama" (I.Petr.4, 14).

2. No ako je dobro ime i čast velika stvar za nas, ona je isto tako i za našega bližnjega. Zato Bog u osmoj zapovijedi zabranjuje sve,što bi moglo povrijediti čast bližnjega našega. Mi ne smijemo o bližnjemu misliti ili suditi zlo,ako nemamo za to razboritog razloga. Odakle naime nama potrebito znanje, da stvorimo sebi loš sud o bližnjemu? Samo Bog ispituje srca i bubrege ljudi, a ne mi. Tako je eno farizej u hramu upirao prstom na carinika, kao na velikoga grešnika, jer je bio carinik, a sebe smatrao svecem. Međutim je po Božjoj presudi iz hrama otišao opravdan carinik, a ne farizej, jer je prvi bio ponizan i pokajao se, a drugi je bio pun oholosti i zato od Boga zabačen. Jobovi prijatelji smatrali su Joba za grešnika, jer ga je udarila guba, a sebe su smatrali pravednicima. Međutim je Božja presuda progla sila Joba za pravednika, a njih za grešnike, i bili bi zlo prošli, da se nije Job zauzeo za njih. Farizej Simon smatrao je za najgoru ženu Magdalenu, koja je plakala do nogu Isusovih, a sebe za pravednika. Međutim je presuda Krista Boga proglasila Magdalenu za pravednicu,a Simona za grešnika. Čuvajmo se dakle nerazboritih sumnja o drugima.

Ne smijemo bez razloga otkrivati pogreške, koje je bližnji počinio, ne smijemo ogovarati, jer se time umanjuje čast bližnjega. Jer, ako je možda i počinio u tajnosti koju pogrešku, on nije time još izgubio ugleda kod drugih u javnosti. A tko bez razloga iznese pogrešku u javnost, umanjuje mu ugled i čast. Pa čak ni o mrtvima ne valja zlo govoriti, da ne budemo slični hijenama, koje se hrane strvinama.

Još strože nam je zabranio Bog klevetati, to jest prišivati bližnjemu zlo ili pogrešku, koje on nije nikada počinio. Čovjek, koji to čini, sličan je zmiji, koja potajno smrtonosno ujeda. Tako je žena Putifarova oklevetala mladoga Josipa, da ju je htio navesti na grijeh, dok je bilo baš obratno istina. Tako su farizeji oklevetali Isusa, da buni narod, da zabranjuje porez davati. Klevetnici su niske i podle duše, na koje pada prezir svijeta i prokletstvo Božje.

Bog nam zabranjuje i pogrđivanje bližnjega, kad javno kažemo u prisutnosti nekoga, kako ga malo cijenimo. Tako je onaj Semej javno grdio kralja Davida, kad je bježao pred sinom Apsalomom, nazivajući ga krvnikom, nasilnikom i t.d. Tako su Židovi više puta grdili Isusa Krista, dobacujući mu javno, da u ime đavla izgoni đavle, da je Samaritanac itd. Niti tako zvana zabadanja nisu dozvoljena, kada bližnjega pred drugima prikažemo smiješnim radi njegovih slabosti ili tjelesnih mana. To znade jako boljeti čovjeka.

Bog nam zabranjuje sa dopadnošću slušati govore, koji povređuju čast bližnjega. To znači, kao da odobravamo zlo, koje se nanosi bližnjemu. Sveti je Augustin smatrao to tako ozbiljnom stvari, da je na svoj stol dao urezati riječi:

"Tkogod voli riječima gristi tuđi dobar glas, taj neka znade, da mu nema mjesta kod ovoga stola".

3. Kad bi svi ljudi ljubili istinu, kao što ju je ljubio Isus Krist, onda ne bi nikada dola zilo do ovakvih grijeha, o kojima smo malo prije govorili. Ali na žalost puno je ljudi na zemlji, koji ljube laž, licemjerstvo i laskanje. A sve to Bog mrzi i zabranjuje također u osmoj zapovijedi. Ovakvi grijesi lako vode i do onih još gorih, kao što je kleveta.

Bog zabranjuje laž, to jest kad netko govori ono, što zna da nije istina. A lažu ljudi obično, da se izvuku iz kakve neprilike. Tako je laž izustio sveti Petar apostol, kad je u dvorištu velikoga svećenika rekao, da ne pozna Isusa, s kojim je malo prije bio kod večere i u čiju je obranu čak povukao mač i odsjekao uho slugi velikog svećenika. Lažu ljudi i da se nečega domognu. Tako je lagao mladi Jakov, da prevari oca i dobije blagoslov prvorodstva, koji je inače pripadao bratu mu Ezavu. Lažu ljudi i u šali, da se, kako misle, bolje zabavljaju. No Bog mrzi svaku laž, kao što pokazuje slučaj Ananije i Safire, koji su slagali pred svetim Petrom, pa ih je isti čas Bog kaznio naglom smrću, makar je stvar izgledala malena, jer nisu rekli točno, za koliko su prodali njivu. A njiva je bila njihova i novac je bio njihov. (Samo onda ne bi šala bila grijeh, kad se šala odmah prepozna kao kad bi netko kod velike studeni rekao: "Danas je jako vruće").

Bog zabranjuje i licemjerje, kad se drukčije govori ili radi nego što se misli. Tako je Juda poljubio Spasitelja na Maslinskoj Gori, kao da mu iskazuje najveće štovanje, a taj je poljubac bio znak izdajstva i izručenja Isusovim neprijateljima. Tako je i Herod govorio trojici kraljeva s Istoka, da se želi pokloniti Isusu, a htio Ga je ubiti.

Bog zabranjuje i laskanje, kad čovjek protiv svoga uvjerenja radi kakve koristi preko mjere hvali druge u njihovoj prisutnosti. Tako su oni kukavni stanovnici Tira pridavali Herodu Agripi božansku čast, makar su ga u duši prezirali, samo da tim laskanjem predobiju njegovu naklonost, i da im on otvori granicu svoje zemlje radi nabave žita. I licemjeri i laskavci su odurni ljudi, mrski Bogu i čestitim ljudima.

4. Kako vidite, dragi vjernici, osma je zapovijed Božja neobično važna po uredan ljudski život na zemlji. I jer Bog tako bdije nad tom zapovijedi i toliko toga zabranjuje, što škodi bližnjemu obzirom na dobar glas, zato je onaj, koji je klevetom oštetio tuđi dobar glas, strogo obvezan opozvati, što je lažno rekao, i naknaditi svaku učinjenu štetu. Tko toga ne bi htio učiniti, ne bi mogao od Boga dobiti oproštenje niti od svećenika odrešenje, u svetoj ispovijedi. I drugi, koji su nepravednim načinom naškodili dobrom glasu bližnjega, dužni su prema različnim prilikama popraviti zlo.

Čuvajmo se dakle kao ognja grijeha proti osmoj zapovijedi Božjoj. "Nemojte suditi i ne ćete biti suđeni", govori Spasitelj naš. Tko sudi bližnjega prisvaja sebi prava Boga, koji je jedini sveznajući i zna, što se skriva u srcu pojedinca, to jest pozna nakanu, od koje potječe ona prava zlo-

ća nekog čina. Mi toga ne možemo znati. Tko drugome otme dobar glas, nerijetko ispašta već na tome svijetu taj grijeh. Ona dva luda starca u Babilonu kušala su navesti na grijeh preljuba čistu Suzanu. Kad im to nije uspjelo lažno su je optužili,da je počinila preljub s nekim mladićem, kojeg oni nisu mogli uhvatiti. Nato su prema zakonu Mojsijevu zatražili za nju smrt kamenovanjem. Suzana se molila vruće Bogu,da joj pomogne. I Bog je podigao mladića, puna Duha Božjega,Danijela proroka, koji je razotkrio klevetu, dokazao nevinost Suzaninu, a krivicu one dvojice staraca sudaca. Nato ih je sav narod zasuo kamenjem. Na njih je dakle pala kazna, koju su namijenili čistoj Suzani.

Ali što je još gore, tko običaje otimati bližnjemu čast i dobar glas, na putu je u vječnu propast. Kaže sveti Alfons Liguori, da bilo nije siguran znak, da li je bolest smrtonosna. Ali kad pocrni jezik, onda je smrt blizu. Tako mogu neki ljudi moliti koliko hoće i posjećivati crkve. Njihov pogani crni klevetnički jezik siguran je znak smrti njihove duše.

Čuvajmo se dakle svakoga grijeha protiv osme zapovijedi Božje. Čuvajmo se laži, jer lažac je sličan đavlu, koji je otac laži, kao što pokazuje njegova laž u raju zemaljskom, kad je prevario Adama i Evu. Lažac je mrzak Bogu, koji je sama istina. Krist je izabrao za život vječni raskajanog carinika, raskajanog razbojnika, raskajanu bludnicu Magdalenu, progonitelja crkve Savla, ali lažaca i licemjera farizeja nije mogao podnijeti. Čuvajmo se pretvaranja, čuvajmo se laskanja, čuvajmo se ogovora, čuvajmo se klevetanja, čuvajmo se sumnjičenja i svega, što vrijeđa čast bližnjega. Tada ćemo biti prava djeca Božja, slični Natanaelu, kojeg je pohvalio Krist: "Evo pravog Izraelca, u kom nema prevare!" A da to postignemo, pazimo budno na svoj jezik, kanimo se društva u kom se napada bližnji, ili ispričajmo bližnjega, ne raznosimo dalje ogovora, a nadasve molimo se Bogu, da nas svojom milošćz čuva od tog grijeha.

OOOoooOOO

XXIII. ČISTOĆA SRCA I NAKANE (U VEZI S PUTENOŠĆU)

Dragi vjernici!

Jednog dana držao je Spasitelj Isus Krist veliku propovijed mnoštvu naroda na gori blaženstva. Među tolikim divnim poukama iznio je i ovu: "Čuli ste, da je bilo kazano: Ne čini preljube! A Ja vam kažem: svaki, koji pogleda na ženu požudno, već je u srcu svojemu učinio s njom preljubu. Ako te dakle sablažnjava oko tvoje desno, iskopaj ga i baci ga od sebe! Jer je bolje za te, da propadne jedan od udova tvojih, negoli da se sve tijelo tvoje baci u pakao" (Mt 5, 27-29). Tim je riječima Spasitelj Isus Krist ne samo potvrdio devetu zapovijed Božju, nego ju je još jače osvijetlio, da se vidi sva težina prestupka devete zapovijedi Božje.

Zato je dobro, da i mi promotrimo, što nam Gospod zabranjuje, a što zapovijeda u devetoj zapovijedi Božjoj.

1. Poznato je iz Svetoga Pisma, da je sam Gospod Bog ustanovio u raju zemaljskom ženidbu, kad je stvorio prvoga čovjeka Adama i prvu ženu Evu, združio ih i rekao: "Rastite i množite se, i napunite zemlju!" Sveto Pismo kaže nadalje, da će čovjek ostaviti i oca i majku i prionuti uz ženu svoju, i da će biti dvoje u jednom tijelu. Ono ne kaže: tri ili više, nego "dvoje", i ne kaže, da će prianjati uz žene svoje, nego uz ženu "svoju". Već je time dovoljno rečeno, da nitko nema prava posegnuti uz svoju zakonitu ženu za tuđom ženom, makar koliko ga strast nagonila, jer se očito protivi naredbi Božjoj. Tako je uradio na primjer besramni Herod, koji je oteo ženu bratu svome Filipu i živio s njom u javnom priležništvu na sablazan svega naroda, tako da ga je sveti Ivan Krstitelj kao predstavnik Božji morao javno ukoriti: "Ne smiješ imati žene brata svojega!" Tako je uradio engleski kralj Henrik VIII., koji je nakon osamnaest godina bračnog života otpustio svoju zakonitu ženu Katarinu Aragonsku i oženio se sa zloglasnom Anom Boleyn, na sablazan svega kršćanstva i na groznu nesreću naroda svoga, te ga je Papa morao izopćiti iz Crkve.

Ali Krist Gospodin ide dalje u svojoj propovijedi na gori. On ide na sam izvor toga velikoga zla, pa kaže: "Svaki koji pogleda na ženu požudno, već je učinio u srcu svome preljubu s njom". Gospodin Isus Krist dobro je znao onu riječ Duha Svetoga, što ju je zapisao sveti Jeremija prorok: "Kroz prozore pope se smrt, prodrije u dvorove naše" (Jer.9,2o). Kako je naime došao Herod do toga, da je oteo ženu bratu svojemu i počinio tolika zla kasnije radi te žene? Najprije ju je vidio, jer da je nije nikada vidio, ne bi je nikada ni poželio. Oči su naše prozor, kroz koji grijeh ulati u dušu. Kad ju je vidio, odmah je pripustio u srcu svome grešnu misao: domoći se te žene! Iz pogleda i misli rodila se grešna želja. Želja je dovela do odluke, odluka do izvršenja: on je iz Rima, gdje se bio nalazio, potajno pobjegao sa ženom brata svojega, i opačina je bila gotova. On je stupio tobože u brak, a uapravo u konkubinat sa ženom brata svojega, iz čega su se rodili novi grijesi, kao što je umorstvo svetoga Ivana Krstitelja, koji je po dužnosti morao ukoriti bezbožnoga kralja.

Kako je Henrik VIII. došao do tako strahovitog pada? On je osamnaest godina sretno živio sa svojom zakonitom ženom Katarinom Aragonskom i imao s njome i kćerku. A najednom onako strašan čin ili bolje zločin! Eto kako! Ana Boleyn je bila dvorska dama. Kraljev pogled je više puta zapeo za nju. Iz pogleda se rodila želja. Iz želje se rodila odluka. Odluka je dovela do čina: kralj je našao niskih duša, koje su tobože provele razvod braka između njega i Katarine i njemu "dozvolili" novi brak. Taj brak doveo ga je do otpada od Crkve katoličke, do umorstva nebrojenih ljudi, pa i svećenika i biskupa.

Vidite li, kako je dobro uradio Isus Krist, kad je najstrože zabranio i sam pogled grešni. Velimo grešni, jer čovjek ne može ići zatvorenih očiju po svijetu. Ali dok on ne pristane svijesno na nečisti pogled, misao, želju, dotle nema govora o grijehu. I zato nije Isus rekao samo: tko pogle-

da na ženu, nego je rekao: "Tko pogleda na ženu požudno, već je učinio s njom preljub u srcu svojemu".

Bog nam dakle u devetoj zapovijedi zabranjuje svaku besramnu misao i želju, napose koja bi mogla dovesti do rasula jedne obitelji, koja je tako važna za ljudsko društvo. Dok je p. Roothan, kasniji general Družbe Isusove držao pučke misije u Wallisu u Švicarskoj, znao je svojim slušateljima zorno prikazati svu strahotu i gadariju toga grijeha nečistoće. Prije propovijedi dao je skinuti sa oltara sav nakit, Svetootajstvo odnijeti iz crkve, vječno svijetlo ugasiti i sve tako udesiti, kao da je crkva okaljanja svetogrđem te se mora nanovo posvetiti. Onda bi slušateljima prikazao smisao onoga, što vide u crkvi, i kako se nečistoćom sramoti hram Božji, duša, i ruši sve, što je lijepo i dobro bilo u duši.

I doista! Kako je grdno Herod obrukao sebe! Kako je grozno uvrijedio brata svojega i upropastio obitelj njegovu! Koliku je sablazan dao svemu narodu židovskom! Do kakvog je zločina dospio radi grijeha protiv devete zapovijedi Božje, kad je dao ubiti velikoga sveca, svetoga Ivana Krstitelja!

Kako su se grdno obrukali pred svim narodom oni ludi starci u Babilonu, kad su bacili oko na čistu Suzanu! Koliku su bol nanijeli jednoj čistoj duši! Koliku sablazan stvorili među čitavim narodom! I konačno sami sebe doveli do sramotne i strašne smrti kamenovanja, po propisima zakona Mojsijeva.

Grijeh protiv devete zapovijedi Božje stvara strahovitu pustoš u duši pojedinaca, ruši temelje ljudskoga društva,obitelj, dovodi do mnogih zločina svake vrste i konačno neraskajano do vječne propasti.

2. Kad nam dakle Bog zabranjuje u devetoj zapovijedi Božjoj svaku nečistu misao i želju, napose koja bi mogla dovesti do rasula obitelji, onda nam ujedno nalaže čistoću u mislima i željama, napose pak da poštujemo dostojanstvo i čast porodice, obitelji, kao osnovne stanice ljudskoga društva. To je naša sveta dužnost, kao što se vidi iz riječi svetoga Pavla apostola u prvoj poslanici Solunjanima: "Jer je ovo volja Božja, svetost vaša, da se čuvate od bludnosti. Da svaki zna čuvati svoj sud u svetosti i časti, a ne u strasti požude kao neznabošci, koji ne poznaju Boga" (Sol.4,3-5).

Dakako, ta dužnost znade stajati i ljute borbe. Ali za jednu čistu dušu nije previsoka nijedna cijena. Ako se već olimpijski natjecatelji znadu uzdržavati, prema riječima apostolovim, od svega, što bi ih priječilo u dobivanju nagrade, kud više mi, jer se ne borimo za raspadljivi lovor vijenac, nego za krunu života vječnoga, koji je Bog obećao onima, koji Njega ljube. I neka nitko ne kaže, da je nemoguće izvršiti ovu zapovijed. Zar nije mladi Josip egipatski bio u teškoj kušnji, kad ga je žena Putifarova danomice vabila na grijeh, na preljub? Pa ipak je Josip s milošću Božjom odolio teškoj zamci i ostao čist, ne samo u djelu, nego i u misli i u želji, makar ga je sve to stajalo dvije godine teške tamnice i svakojakih žalosti, kad je nevin morao trpjeti.

Zar nije čista Suzana, zakonita žena, bila na strašnoj muci, kad su je napastovala ona dva starca i zaprijetila joj smrću, ako ne pristane na njihov zahtjev? Pa ipak je ta sveta žena zavapila: "Sa svih sam strana pritisnuta,..., ali je bolje za me, da to ne učinim (to jest sagriješim s vama) i da padnem u ruke vaše negoli da sagriješim pred licem Gospodnjim" (Dan. 13,22-23).

Zar nije i ona udovica Ruta imala napasti protiv svete čistoće? Pa ipak je vjerno čuvala svoju čistoću i udovičku čast, dok ju Bog nije posebno nagradio čestitim mužem Bozom, s kojim je dobila sina, koji je pradjed kralja Davida, od kojega po tijelu potječe sam Spasitelj svijeta, Isus Krist.

Zar nije imala napasti i sveta ona udovica Judita! Lijepa., kao malo koja žena, bogata kao nijedna obitelj u njezinom gradu, mlada. Ali, da sačuva svoju čistoću, načinila si je posebnu zabitnu sobu, u kojoj je bila zatvorena sa sluškinjama svojim, oko bokova nosila je pokorničku haljinu i postila sve dane života svojega, osim subota, mjeseca mlađaka i blagdana kuće Izraelove.

Zar nije bila u opasnosti ona sveta udovica Ana, o kojoj govori sveti Luka evanđelista? Pa ipak je sačuvala svoju čistoću, služeći Bogu vjerno od rane mladosti, otkako je ostala udovica, gotovo kroz šezdeset godina? Devetu zapovijed Božju moramo i možemo vršiti, jer nam svojom svetom milošću pomaže On, koji ju je dao, Gospodin Bog.

===...===

XXIV. ČISTOĆA SRCA I NAKANE U SVEMU OSTALOMU.

Dragi vjernici!

Za vrijeme svetoga Ilije proroka, kako nam pripovijeda Sveto Pismo, vladao je u sjevernom izraelskom kraljevstvu bezbožni kralj Ahab. Možda i ne bi bio tako opak, da nije usprkos zabrane Božje uzeo za ženu poganku Jezabelu, kćer poganskoga svećenika i kralja Etbaala, koja ga je navodila na svakojako zlo, napose na odurno idolopoklonstvo. Jednog dana zaželio se kralj Ahab vinograda Jezraheljanina Nabota, jer je taj vinograd bio blizu kraljeve palače. No vinograd je kao očinska baština bio drag Nabotu, pa je on odgovorio kralju: "Sačuvaj, Bože, da ti odstupim baštinu svojih otaca!" Zato se Ahab vratio ljut i zlovoljan u svoju palaču, bacio se na postelju, okrenuo lice svoje k zidu i nije htio uzeti nikakva jela. Kad ga je žena upitala, zašto ne će da jede, odgovori joj, da ga je razljutio Nabot, jer mu nije htio prodati svoga vinograda. Nato će mu žena Jezabela: "Sad jedanput pokaži, da si kralj Izraelov! Ustani i jedi i budi dobre volje! Ja ću ti već pribaviti vinograd Jezraheljanina Nabota". Nato je Jezabela napisala pismo, zapečatila ga kraljevim pečatom i poslala starješinama, koji su stanovali u istom gradu s Nabotom, i naredila: "Oglasite post, i neka Nabot predsjeda skupštini narodnoj! Postavite dva nevaljala čovjeka prema njemu! Neka oni

svjedoče proti njemu: Hulio si na Boga i kralja. Tada ga izvedite van i kamenujte ga,da pogine!" I opaki suci učiniše, kako im je naredila Jezabela, i dali su ubiti Nabota. Kad je Jezabela čula, da je Nabot mrtav, reče kralju Ahabu: "Ustani! Uzmi u posjed vinograd Jezraheljanina Nabota, koji ti on ne htjede dati za novce. Nabot nije više živ, on je mrtav". A kad je Ahab čuo, da je Nabot mrtav, ustade i ode u vinograd Jezraheljanina Nabota, da ga uzme u posjed (III. Kr.21).

Ovaj događaj, što nam ga iznosi Sveto Pismo, jest klasičan primjer, kamo dovodi čovjeka prestupak proti desetoj zapovijedi Božjoj, koja glasi:"Ne poželi nikakove stvari bližnjega svoga!" Zato je pravo da pogledamo, što nam Bog zabranjuje, a što nam nalaže u ovoj zapovijedi.

1. Bog nam u desetoj zapovijedi zabranjuje nepravedno željeti tuđe stvari, kao što su vinogradi, polja, vrtovi,kuće, novac, automobil, životinje ili bilo kakva druga stvar. Iz te naime želje i pohlepe za tuđom stvari upada čovjek u najteže zločine. Zato je Bog zabranio ne samo sam čin nego i želju i nakanu, koja dovodi do toga čina. Ahab je najprije zirkao u vinograd Nabotov, što po sebi još nije nimalo grešno. Ali gledajući onda, kako je lijep položaj toga vinograda, kako je sasvim uz njegovu palaču, kako bi on mogao sebi tu urediti prekrasan vrt za povrće, porodila se u njegovom srcu prava pohlepa, da se dočepa toga vinograda. Istina, on ga je htio najprije otkupiti. Ali je istina i to,da je taj vinograd bio Nabotu veoma drag, jer je to bila njegova očinska baština, i zato ga nije htio prodati ni za kakvu cijenu. To je Ahaba silno ozlojedilo, umjesto da razumije opravdanost razloga Nabatovih. U svojoj srdžbi nije htio ni jesti, ponašajući se kao kakvo nezrelo dijete. I tako je zlo bivalo sve veće, prema riječima Duha Svetoga: "Abyssus abyssum invocat". Jedno zlo ili grijeh izaziva drugi. Njegova opaka žena odlučila je vinograd pribaviti silom, i to je učinila.Izmislila je lažnu hulu na Boga, za kojega sama nije ni najmanje marila. Izmislila je hulu na kralja, radi svoga bezboštva i nije zaslužio drugo, nego da sav svijet pljune na njega. I zato je, radi te izmišljene hule, Nabot izgubio život na strašan način, jer je bio kamenovan.

Vidite li, koliko se grijeha izleglo iz puste želje Ahabove za tuđim imetkom! Ahab se srdi na Nabota, a srdžba na bližnjega, pa još k tomu nevinoga, jest grijeh. Ahab je svojom pohlepom potaknuo svoju bezbožnu ženu na osvetu nad Nabotom, osvetu potpuno nepravednu i prema tome teško grešnu, jer se radilo o velikoj stvari. Jezabela laže, da se lakše uzmogne osvetiti. Jezabela naređuje starješinama, da lažno optuže Nabota, i tako i druge uvlači u grijeh, jer se svi bojahu njezine osvete. Starješine, da uzmognu Nabota lažno optužiti, traže i nalaze lažne svjedoke. Opet novi grijesi i opačine. Lažni svjedoci iznose lažnu optužbu i njom skrivljuju smrt Nabotovu. Kolika nepravda prema Nabotu, kolika bol njegovoj obitelji, kolika sablazan kasnije u narodu, kada se saznala prava istina. I nakon umorstva Ahab silom uzima njegov vinograd. Grijeh se dakle na

grijeh izlegao iz one puste želje Ahabove za tuđom imovinom, da tako pruži svemu svijetu nepobitan dokaz, kako se velika zla rađaju iz želje za tuđim imetkom, i kako je mudro učinio dragi Bog, kad je dao zapovijed: "Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga".

Zato je u Njegovim svetim očima grijeh, kad netko namisli ukrasti tuđega vola ili konja, makar mu to i ne uspije. Volja je kod njega isto što i čin. Zato je u Njegovim svetim očima grijeh, kad netko želi drugoga prevariti, tvrdeći mu kod prodaje,da je konj, kojeg prodaje, zdrav, a nije, pa makar mu i ne prodao konja. Volja je u Njegovim očima isto što i čin. Zato je u Njegovim svetim očima grijeh, kad netko želi, da mu umre brat, da bi se dočepao njegove baštine, makar mu brat i ne umro. Volja je kod Boga isto što i čin.

Mogli bismo nabrojiti bezbrojne primjere, kamo vodi čovjeka prestupak ove zapovijedi. Ako se radi o sitnici, ne će biti težak grijeh. Ali ako se radi o teškoj stvari,čovjek bez sumnje upada u težak grijeh.

Pogledajte, kamo je grijeh protiv desete zapovijedi Božje doveo nesretnog apostola izdajnika Judu! On je bio pohlepan za novcem i potajno uzimao iz kase, koja je služila Spasitelju i svima apostolima za podmirivanje raznih potreba,a napose za pomaganje siromaka. Šest dana prije muke došao je Isus sa apostolima u Betaniju,gdje je bio i Lazar, kojeg je bio uskrisio od mrtvih. Tamo su Isusu priredili večeru. Tada je Marija uzela posudu sa dragocjenom pomasti i pomazala Isusa i sva se kuća napunila mirisa. Juda se uzrujao, ne od revnosti za siromake, nego od pohlepe: "Zašto se ova pomast nije prodala za trista dinara, i zašto se ne dade siromasima?" Duh Sveti potvrđuje, da toga nije rekao iz ljubavi prema siromasima, nego iz lakomosti, da bi mogao što ukrasti od te svote. Juda je eto od želje za tuđim postao tat, lažac, izdajica, očajnik i na koncu samoubojica. Bolje ne će svršiti nitko, tko pusti,da se u njegovom srcu ukorijeni paklena pohlepa za tuđom imovinom, da je se dočepa bilo prevarom bilo krađom bilo na koji drugi način. Sve je to odurno Bogu, koji je naredio: "Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga!" Zato On mrzi svaku nauku, koja uči otimati dobro bližnjega.

Da se lakše očuvamo od te nesreće, Bog nam u istoj zapovijedi nalaže, da marljivo radimo. Onoga, koji marljivo radi i radi s dobrom nakanom, ne će nikada spopasti želja za tuđom imovinom. Takav će pustiti svakomu, što je njegovo, jer zna, da mu pošten rad donosi i zemaljsku i vječnu nagradu od Boga, jer je rad konačno služba Božja svoje vrsti. Bog je već u raju zemaljskom naredio Adamu i Evi, da obrađuju rajski vrt, kojeg im je dao na uživanje. A jer je iza grijeha Adamova rad nama od Boga naređena pokora, on je vredniji i od same molitve. Zato je pravo rekao sveti Franjo Saleški, kad je mogao manje moliti radi silnih poslova: "Mi moramo na ovom svijetu moliti i djelima i činima." I tko se u pravom duhu prihvati rada, može računati na zemaljski blagoslov Božji. Čovjek, koji marljivo radi, zadovoljan je i vedar, jer je Krist rekao: "Jaram je moj sladak i breme je moje lako". Rad ga odvraća od mnogih

teških kušnja. I da je Ahab više radio nego zirkao po tuđem vinogradu, ne bi ga nikada bila spopala želja za Nabotovim vinogradom, niti bi bio upao u onakve zločine.

Radin čovjek ne će nikada ostati bez kruha. Pogledajte pčelice, kako od ranoga proljeća do kasne jeseni oblijeću neumorno od cvijeta do cvijeta. One marljivo rade, ali zato i mirno počivaju u zimi u svojoj košnici, koju su napunile medom. Takva pčelica ne poseže za tuđim. Ni radin čovjek ne će nikada imati želje da otme, što je tuđe.

No još više valja imati pred očima drugu stvar. Kao što pohlepa za tuđim vodi čovjeka do svakojakih grijeha i opačina, a opačine i grijesi vode u propast vječnu, tako i marljiv rad čuva čovjeka od grijeha. I jer je on velika pokora, pokora iz ljubavi prema Bogu, zato sigurno vodi čovjeka do vječne nagrade kod Boga. Tu se može primijeniti riječ Spasiteljeva: "Dostojan je radnik svoje plaće". Kad je sveti Bernardo opat vidio jednog marljivog redovnika na poslu, reče mu: "Samo radi i dalje tako i ne trebaš se bojati čistilišta na drugom svijetu!" Deseta zapovijed Božja donosi prokletstvo ili blagoslov, kako si tko izabere!

.O.O.O.O.

XXV. ZNAČENJE I VRIJEDNOST OBDRŽAVANJA ZAPOVIJEDI BOŽJIH

Dragi vjernici!

U jednoj školi u Beču bio je među ostalim učenicima i jedan učenik, kojeg je jednoga dana za vrijeme obuke vjeronauka upitao kateheta, da li znade deset zapovijedi Božjih. Dječak je odgovorio: "Ja ih ne znam. Moj otac mi je rekao, da ih ne trebam učiti". Iza nekog vremena ukrao je taj dječak svome ocu oveću svotu novaca. Prijatelji očevi nisu mogli propustiti, a da se na narugaju svome prijatelju: "Možda bi ipak bilo dobro, da je tvoj sin znao barem sedmu zapovijed Božju: ne ukradi!"

Koliko ima ljudi na svijetu, koji sve zapovijedi Božje smatraju za prazno brbljanje! Što treba, kažu, mučiti dušu djece s tim zapovijedima, kad se mogu lako poučiti i bez toga o pravilima pristojnosti i ljudskom poštenju. Ali, misaoni čovjek može samo zahvaljivati Bogu, da se je sjetio u svom milosrđu paloga čovjeka i obdario ga zapovijedima svojim. Velimo, obdario, jer su zapovijedi Božje veće blago od svakoga srebra i zlata. To je vrlo dobro znao sveti onaj pjesnik psalama, pa je zakonu Božjemu spjevao najsjajniji panegirik, u kojem među ostalim kaže: "Zato zavoljeg propise Tvoje daleko više nego zlato i drago kamenje" (Ps. 118,127).

1. Zašto nam je Gospod Bog dao zapovijedi svoje? Bog je Otac naš, i to najbolji otac, što se može zamisliti. I da nam ta istina bude što življe pred očima, sam nas je Isus Krist učio moliti onu divnu molitvu Očenaš, u kojoj najpri-

je izgovaramo tu istinu,kad kažemo: "Oče naš, koji si na nebesima!"

A ako je Bog otac naš, i to najbolji otac, kakvu drugu nakanu bi mogao imati sa zapovijedima, ako ne našu sreću i vremenitu i vječnu? Istina, On puno toga zabranjuje čovjeku. I to neki ljudi ne mogu podnositi. Ali recite mi, koji će pametan čovjek prigovoriti jednom zemaljskom ocu, ako zabrani svome djetetu primati u ruke nabijeni revolver ili punu bombu ili se penjati na električni vod velike napetosti ili skakati preko dubokog kakvog ponora ili se igrati sa zmijom otrovnicom u kutiji ili tapkati uz kraj duboke rijeke, a ne zna nimalo plivati, ili tolike druge opasne stvari? Svakome je razumljivo, da otac to čini samo iz ljubavi prema svome djetetu. Što je naime naravnije, nego da radi neopreznog baratanja revolver odapne i ubije mu dijete? Što je naravnije, nego da ga na penjanju na električni vod velike napetosti ubije električna struja? Što je naravnije nego da ga skakanje preko dubokog ponora surva u ponor i liši života? Što je naravnije nego da ga igranje sa zmijom ljuticom stane ugriza i smrti? Što je naravnije nego da ga tapkanje uz obalu duboke rijeke stane života, ako se sruši u rijeku, a ne zna plivati, i tako se utopi? Kad je dakle zemaljski otac dao svome djetetu takve zapovijedi, da se čuva ovoga i onoga, dao mu je to iz ljubavi, jer želi, da mu sin ostane na životu i da mu bude utjeha i radost.

A zar nije isto tako i sa zapovijedima Božjim? "Bog nikada ne zapovijeda,veli sveti Augustin, nečega, što nije na najveću sreću onih, kojima zapovijedima". On zapovijeda zato, veli sveti Paulin biskup, da nas uzmogne nagraditi. Zato je svaka Njegova zapovijed jedna velika milost za čovjeka.

2. I doista, kad promatramo zakone Božje, što su oni drugo nego silna dobročinstva Božja ? Uzmite samo prirodni zakon, koji je Bog usadio duboko u dušu svakog pojedinog čovjeka. Što znade maleno dijete o deset zapovijedi Božjih? Pogotovo ako ima bezbožne roditelje. Pa ipak, pogledajte jedno takvo dijete! Ako je nešto slagalo ili ukralo ili što slično počinilo, a otac ga i mati samo pogleda, kako se odmah crveni, kako se odmah uzruja i kako mu se pogled očiju odmah mijenja. Ili uzmite jednog odraslog poganina, koji nije nikada ništa čuo o deset zapovijedi Božjih. Ali ako ubije nevina čovjeka, on nema više mira kao ni Kain bratoubojica, nego nosi grižnju savjesti i strah ga je, da tko ne dozna za njegovo umorstvo. Kad je dakle Bog dao prirodni zakon, upisan u srce svakome čovjeku, onda je učinio golemo dobročinstvo čitavom rodu ljudskomu, jer mu je dao najvažnija moralna pravila, da čovjek uzmogne živjeti na svijetu životom dostojnim čovjeka, i da se ljudsko društvo ne pretvori u najkraćem vremenu u pravu razbojničku špilju.

Ljudi su se nažalost iza pada Adamova podali mnogim grijesima i opačinama, pa tako više nisu mogli točno razlikovati propise naravnog zakona. Zato je Bog u svojoj dobroti pošao dalje, pa im je još jasnije očitovao svoju volju.

Nije dakle dao neki novi zakon, posve različan od prvoga,nego je sam naravni zakon učinio jasnijim i lakše shvatljivim. To je napose učinio, kad je preko sluge svoga Mojsije na gori Sinaju objavio deset zapovijedi Božjih. Svaka zapovijed je veliko dobročinstvo Božje za čovjeka pojedinca i čitavo ljudsko društvo. Zar nije veliko donročinstvo Božje prva zapovijed Božja? Što naime biva, kad čovjek više ne priznaje i ne poštuje Boga kao svoga Stvoritelja? Onda se brzo snizuje ispod razine ne samo čovjeka nego i živine. Kad se stari Egipćani više nisu spominjali svoga Stvoritelja, onda su se, kako svjedoči povijest, klanjali bikovima, mačkama, zmijama i drugim gadovima kao bogovima. Snizili su se dakle ispod živine, a ne samo ispod razine čovjeka. Bolje ne će proći ni oni ljudi, koji umjesto Stvoritelja svijeta postavljaju na prijestolje svoj razum. Koliko li je dakle dobročinstvo Božje za nas prva zapovijed!

Koliko li je dobročinstvo druga zapovijed Božja! Kako može netko računati na poštovanje sa strane drugih, ako sam ne poštuje Stvoritelja svoga i ako Njegovo ime grdi i psuje?Zar je ikada prostak bio u cijeni kod ljudi? Kako dakle Bog traži štovanje imena svoga, štiti ujedno i našu čast, i pravi poredak na svijetu. Pristojan i fin čovjek u časti je kod čestitih i valjanih ljudi, kao što i prostak biva prezren.

Koliko je dobročinstvo učinio Bog trećom zapovijedi čovjeku! Kad su za vrijeme francuske revolucije pokušali da našu nedjelju zamijene drugim danom, pa su tjedan produljili na deset dana, pokazalo se brzo, da je upravo sedmica, kako ju je Bog uredio najbolja za ljudsko zdravlje, jer niti previše iscrpljuje čovjeka radom niti ga previše omlitavljuje neradom. Tako eto dobri Bog, dobri otac, dok traži da mu se nedjeljom poklonimo, prestajući radom, štiti ujedno naše duševno i tjelesno zdravlje, brani naše dobro.

A što da kažemo o ostalim zapovijedima? Što bi bilo da nema upisane u srcu pete zapovijedi Božje? Ovaj svijet bio bi jedna klaonica.

Što bi bilo, da Bog nije upisao u srce šestu zapovijed Božju? Bilo bi bezbroj onih zavoda na svijetu, kakav je bio u jednom mjestu Francuske, to jest ludnica, koja je imala svoj žig sa natpisom: "Sifilis i alkohol su glavni liferanti ovoga zavoda". Što bi bilo, da Bog nije upisao u srce sedmu zapovijed Božju? Tko bi bio siguran za svoj imetak, kraj svih straža, što ih ima državna vlast? Tko bi bio siguran za svoj dobar glas bez osme zapovijedi Božje? Tko bi se mogao nadati kakvom takvom mirnom obiteljskom životu bez devete i desete zapovijedi Božje?

Kolika li su dobročinstva za čovjeka zapovijedi Božje! Pa kad još dodamo zapovijedi ljubavi prema Bogu i bližnjemu, koju je Isus Krist tako divno istaknuo i naglasio! Kolike je i kako grozne rane čovječanstva zalio ovom svojom zapovijedi milosrdni Samaritanac, Isus Krist! Pogledajte bezbrojne bolnice, što ih je osnovala katolička Crkva po Njegovom nalogu, bezbrojna sirotišta, bezbrojne škole, bezbrojne razne pomoć-

ne stanice, i tako redom! Kolika li su dobročinstva ostale zapovijedi Evanđelja, objavljene po Isusu Kristu, Sinu Božjemu! Sve su te zapovijedi za nas ljude golemi izvori časti, sreće, blagoslova i slave vječne, ako ih savjesno vršimo.

Kad je svjetski putnik Stanley prodro u unutarnjost Afrike i stupio u dodir s kraljem jednog crnačkog plemena, poučio ga je i o deset zapovijedi Božjih. Kad je to kralj čuo, dakako prvi put u svom životu, poviče oduševljeno: "Čuj, ostani ti kod nas i uči to, što si rekao, moj narod. Ako oni to upoznadu i izvrše, ja sam najsretniji kralj na svijetu!" I mi vama kažemo, kao predstavnici Božji: "U svakoj se zapovijedi Božjoj, pa i najmanjoj, skriva blago dragocjenije od zlata i srebra. Ako ih budete vjerno vršili, bit ćete sretni i na zemlji i na nebu kroz sve vijeke.

===0===

XXVI. SAUL (GRIJEH OČAJANJA)

Dragi vjernici!

Vidjeli smo, kako je veliko dobročinstvo učinio Gospod Bog čovječanstvu, kad mu je dao razne zapovijedi. Obdržavanje tih zapovijedi vodi čovjeka k vremenitom i vječnom dobru. Gaženje tih zapovijedi vodi čovjeka u vremenitu i vječnu nesreću. Ako otvorimo Sveto Pismo, onda ćemo u prvoj knjizi Kraljeva naći klasičan primjer, kamo vodi čovjeka neobdržavanje zapovijedi Božjih. Taj primjer nam pruža prvi izraelski kralj, koji se zvao Saul.

1. Poznato je, da Izraelci dugo vremena nisu imali kraljeva, nego tako zvane suce. Bog ih je od časa do časa podizao, da vode Njegov narod. a zapravo ga je vodio sam Bog,pomažući svojom božanskom snagom suce, da su mogli u nevolji pomoći narodu i spasiti ga od propasti, do koje su ga uvijek vodili samo njegovi grijesi i opačine, to jest odstupanje od zakona, koje im je Bog bio dao. Takav zadnji sudac bio je Samuel. Narod se nalazio u velikoj nevolji zbog navala Filisteja. Mislio je u svojoj ludosti, da će mu bolje ići, ako mjesto sudaca bude imao kraljeve, kao i poganski narodi oko njega. I tako su počeli zahtijevati od Samuela, da im postavi kralja. Saul se silno žalostio radi toga jer je znao, da će taj zahtjev uvrijediti Boga, kao što i jest. To je naime značilo odbaciti na neki način Boga, kao što se vidi iz riječi Gospodnjih Samuelu, kad mu je iznio zahtjev naroda: "Poslušaj zahtjev naroda u svemu, što traži od tebe! Ne odbaciše tebe, nego Mene, da ne budem dulje kralj nad njima." Bog im je dakle ispunio želju i postavio im za kralja Saula, iz plemena Benjaminova.

S početka je sve išlo dobro. Ali naskoro je Saul počeo skretati s puta, označenog mu od Gospodina. Prvu je veliku pogrešku učinio, kad je na svoju ruku prinio žrtvu u Galgali, žrtvu paljenicu i žrtve mirotvorne, ne čekajući Samuela proroka. Nije čekao na Božju pomoć nego je samovolj-

no htio odlučiti u ratu s Filistejima, čime je teško uvrijedio Boga. Drugu veliku je ludost počinio, kad je usprkos izričite zapovijedi Gospodnje, da imade uništiti Amalećane bez milosrđa sa svom imovinom njihovom, ostavio na životu kralja amalečkog Agaga i svu najbolju stoku, da tobože prinese žrtvu Bogu. Time je teško uvrijedio Boga, kao što se vidi iz riječi Gospodnjih Samuelu: "Kajem se, što sam Saula postavio kraljem, jer se on odvratio od Mene i nije izvršio mojih zapovijedi". Treću je ludost počinio, kad je postavio sebi spomenik, i tako se uzoholio, ne pripisujući više svoju pobjedu Bogu nego sebi i svome junaštvu. Četvrtu je opačinu počinio, kad je bio zavidan Davidu, što su žene izraelske nakon pobjede nad Golijatom pripisale veću slavu Davidu negoli Saulu, pjevajući: "Saul pobi svoju tisuću,a David svojih deset tisuća". "Saul se, kaže Sveto Pismo, razgnjevi vrlo". Daljnju je opačinu počinio Saul, kad je u svojoj palači bacio sulicu na mladoga Davida, da ga ubije, jer ga je zavist bila dovela već do velike mržnje na Davida. Novi je grijeh počinio Saul, kad je Davida učinio tisućnikom, to jest zapovjednikom nad stanovitim brojem ljudi, da vojuje protiv Filisteja, u nadi, da će ga Filisteji ubiti, i tako ga riješiti suparnika, kojega mu je Gospod bio podigao za prijestolje izraelsko. Daljnju je opačinu počinio, kad mu je uskratio svoju kćer Merobu za ženu, kako mu je bio obećao. Ali tko bi izbrojio sve prestupke Saulove! Abyssus abyssum invocat! Jedan grijeh doziva i izazivlje drugi, kad čovjek stane gaziti odredbe Božje, kao što je učinio Saul. Poslije naime vidimo, kako je Saul postao "neprijatelj Davidov zauvijek" (I.Kr.18,19), i nastojao ponovno obećavajući mu kćer Miholu za ženu, ukloniti Davida s ovoga svijeta, naređujući mu borbu s Filistejima, da ga oni ubiju u boju. Drugom zgodom opet ga je htio sam probosti sulicom u svojoj palači. Onda je htio ubiti Davida u njegovoj kući, ali ga je spasila žena Mihola. Radi toga je opet bio ljut na svoju kćer Miholu. Iza toga gonio je Davida na smrt u Ramati. Razgnjevio se Saul silno i na sina svoga Jonatu jer je bio prijatelj Davidu: "Ti izrode, reče on Jonati, i nepokorni čovječje! Znam dobro, da letiš za sinom Izajevim na porugu i sramotu svoju i matere svoje... Odmah pošlji tamo (u Betlehem) i dovedi ga k meni; jer je on dijete smrti". Iza toga gonio je Saul Davida po svim mogućim mjestima, pun mržnje, pa je u gradu Nobi dao iz osvete, što je David samo na čas bio tamo, poubijati osamdeset i pet svećenika, koji su bili potpuno nedužni. Gonio je Davida i dalje po raznim pustinjama i planinama. Konačno je Bog zagrabio u cijelu stvar. Pustio je, da Filisteji napadnu na zemlju izraelsku. Saul se silno uplašio. Ne dobivši odgovora od Gospoda, počinio je novi teški grijeh, kad je protiv stroge izričite zabrane Božje u zakonu Mojsijevom pošao k ženi vračari, da zaklinje mrtvoga Samuela, da bi od njega saznao ishod sutrašnjeg boja s Filistejima.

2. Vidjeli ste eto, kako je Saul dobro počeo svoje kraljevanje. Ali kad je prestupio prvi put nalog Božji, a nije se popravio, počeo je padati dalje, sve dublje i dublje. On je pretpostavio svoju volju volji Božjoj, i to ga je dovelo